

YENİ ÇAĞ

4 (250)
Nisan
1985

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
• Konstantin Ustinoviç Çernenko'nun anısına	4
<i>Andrey Gromiko</i>	
Dış politikada Leninci doğrultu	7
<i>Schafik Jorge Handal</i>	
Devrimin özü	22
<i>Ezekias Papaioannou</i>	
Bugünü kurmak için dünü hatırlamak gerekir	35
<i>Muhammed Ennaffaa</i>	
Büyük sorumluluk, yapıcı yaklaşım	47
<i>Luis Gonzales</i>	
Protesto günleri	50
• Ulusal kurtuluş güçlerinin savaş karşıtı potansiyeli	54
<i>Salamao Malina</i>	
Faşizme karşı savaşımdan günümüz için çıkarılacak dersler	66
<i>Mehran Bina</i>	
Cellatların eli kolu bağlanmalıdır	75
	1

- Sosyalist işletmenin sahibi kimdir? 76

Kadim Habib, Ali İleri

- Halk düşmanı konplonun ardında neler yatıyor? 84

ÖZEL SAYFALAR

- Sol Birlik'in açıklaması 87
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın SBKP Merkez Komitesi'ne mesajı 89
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Sergeyeviç Gorbaçov yoldaşa mesajı 91
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın TİP'in 24. kuruluş yıldönümünü kutlama toplantısına mesajı 92
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın MSİP'nin 13. Kongresi'ne mesajı 93

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 28 Şubat 1985

YAZIŞMA

ADRESLERİMİZ:

BOX 16367

S 10327

Stockholm

İSVEÇ

Stredisko pro rozšírování tisku –

Yeni Çağ

Praha 6, Thakurova 3

Čechoslovakia

Konstantin Ustinoviç Çernenko'nun anısına

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı, üç kez Sosyalist Emek Kahramanı ödülünü haklı olarak kazanmış Konstantin Ustinoviç Çernenko 10 Mart 1985 günü ağır bir hastalık sonucu 73 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin bu seçkin önderinin yüreği artık çarpmayacak. Konstantin Ustinoviç Çernenko çıkar gözetmeksizin tüm yaşamını ve çalışmasını partinin ve halkın davasına, ülkemizin ekonomik ve savunma gücünü artırma, Sovyet halkının refah düzeyini yükseltme, sosyalist toplumumuzun her yönlü gelişmesini sağlama ve dünya barışını koruyup sağlamlaştırma savaşımına adanmıştı.

Konstantin Ustinoviç Çernenko 24 Eylül 1911'de Novoselovski ilindeki Krasnoyarsk bölgesinin Bolşaya Tes köyünde bir köylü ailesinin oğlu olarak dünyaya geldi. Çalışma yaşamına kulakların yanında ücretle çalışan bir emekçi olarak başladı. Bundan sonraki tüm çalışma yaşamı Komsomol'da ve daha sonra da Komünist Partisi örgütlerinde yöneticilikle sıkı sıkıya bağlı bir şekilde sürdü. 1929–1930 yıllarında K. U. Çernenko Krasnoyarsk bölgesi Novoselovski ili Komsomol Komitesinde propaganda ve eğitim görevlisiydi. 1930'da gönüllü olarak Kızıl Ordu'ya katıldı; 1931 yılında ordu mensubuyken Komünist Partisi'ne girdi. 1933 yılına kadar sınır muhafızı olarak askerlik yaptı. Ve sınır karakolu parti sekreteri görevini yerine getirdi.

Askerliğini bitirdikten sonra K. U. Çernenko Krasnoyarsk bölgesinde çeşitli görevler yerine getirdi: Novoselovski ve Uyarski illeri parti komiteleri propaganda ve eğitim bölümleri başkanlığında, Krasnoyarsk bölgesi Parti Eğitim Merkezi yöneticiliğinde, Krasnoyarsk bölgesi parti komitesi propaganda ve eğitim bölümü başkan yardımcılığında ve sekreterliğinde bulundu.

SBKP Merkez Komitesi'ne bağlı Parti Örgütçüleri Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra 1945 yılından başlayarak Penza bölge parti komitesi sekreteri olarak çalıştı. 1948'den sonra ise Moldavya Komünist Partisi Merkez Komitesi propaganda ve eğitim bölümü başkanlığında bulundu.

1956 yılında SBKP Merkez Komitesi aygıtına katıldı ve Propaganda Bölümünde bir seksiyon şefi oldu. 1960'dan başlayarak K. U. Çernenko SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Sekreterliği Şefi olarak çalıştı. 1965'de SBKP Merkez Komitesi Genel Bölüm başkanlığına atandı. 1966'dan 1971'e kadar SBKP Merkez Komitesi aday üyeliğinde bulundu. Partinin

1971 Martında yapılan 24. Kongresinde SBKP Merkez Komitesi üyesi ve 25. Parti Kongresi'nden sonra yapılan SBKP Merkez Komitesi Mart 1976 Plenumunda SBKP Merkez Komitesi Sekreteri seçildi.

U. Çernenko 1977'den başlayarak SBKP Merkez Komitesi Politik Bürosu aday üyeliğinde ve 1978'den başlayarak tam üyeliğinde bulundu.

13 Şubat 1984'de yapılan SBKP Merkez Komitesi'nin Olağanüstü Plenumu Konstantin Ustinoviç Çernenko'yu SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreterliği'ne seçti.

Konstantin Çernenko 7. Dönem ile 11. Dönem arasında SSCB Yüksek Sovyeti sayılabı ve 10. ve 11. dönemlerde de Rusya Federasyonu Yüksek Sovyeti sayılabı seçildi. SSCB Yüksek Sovyeti 11. Döneminin 1984 Nisanında yapılan 1. Oturumunda SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu başkanlığına seçildi.

K. U. Çernenko partinin kendisine verdiği yüksek sorumlulukları inanmış ve metin bir Marksist-Leninist, barış için, insanların mutluluğu için aktif bir savaşçı olarak yerine getirdi. K. U. Çernenko zengin deneyimine, derin teorik bilgisine, seçkin politik ve örgütçü yeteneklerine dayanarak, Parti Merkez Komitesi'nin, SBKP'nin politikasının bütünıyla hazırlanıp uygulanması, 26. Kongre kararlarının yaşama geçirilmesi ve parti ve hükümet çalışmasında Leninci stilin geliştirilip sağlamlaştırılması için partinin gösterdiği kollektif çabalara büyük bir katkıda bulundu.

K. U. Çernenko gerek SBKP Merkez Komitesi Haziran 1983 Plenumuna sunduğu raporda gerekse diğer açıklamalarında SBKP'nin SSCB'de sosyalizmi yetkinleştirmeyi amaçlayan doğrultusunu her yönüyle temellendirdi. K. Çernenko'nun çabaları, SBKP programının yeniden kaleme alınmasını hazırlama çalışmalarının temelini oluşturan partinin gelişmiş sosyalizmle ilgili görüşünün daha da derinleştirilmesi ve somutlaştırılmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

K. U. Çernenko partinin yığınlar arasında ideolojik-eğitsel ve örgütsel çalışma biçim ve yöntemlerinin yetkinleştirilmesine, partinin kadrolarına yönelik politikasına, Sovyetlerin, sendikaların, Komsomol'un sanatsal kuruluşların ve halk denetim organlarının çalışmalarının geliştirilmesine büyük bir çaba ve dikkat harcadı. Okul reformunun hazırlanmasına somut katkıda bulundu.

K. U. Çernenko dikkatinin önemli bir kısmını toplumsal üretimin büyüme hızının artırılmasına, ekonominin her yönlü entansifleştirilmesinin sağlanmasına, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasına, ekonomik mekanizmanın yetkinleştirilmesine ve disiplin ve örgütlenmenin güçlendirilmesine ayırdı. SBKP Merkez Komitesi'nin Ekim 1984 Plenumunda yaptığı konuşmada partinin tarım politikasını geliştirdi ve gıda programının hayata geçirilmesinin sürdürülmesi ve halkın yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesi için ana hedeflerin çerçevesini çizdi.

SSCB Savunma Konseyi'nin başkanı olarak K. U. Çernenko ülkemizin savunma kapasitesinin güçlendirilmesi ve Sovyet Silahlı Kuvvetleri'nin savaş gücünün yükseltilmesi için çok şeyler yaptı.

İçinde bulunduğumuz karmaşık uluslararası durumda K. U. Çernenko partimizin barışı ve uluslararası güvenliği sağlamlaştırmayı, silahlanma yarışını dizginlemeyi ve nükleer savaş tehlikesini önlemeyi amaçlayan Leninci barışçı dış politikasını gerçekleştirmek için yorulma bilmez bir çalışma yürüttü. Sovyet halkı ve bütün iyi niyetli insanlar bu politikayı tümüyle destekledi ve destekliyor.

K. U. Çernenko sosyalist ülkeler topluluğunun birliğini ve bu topluluğu oluşturan ülkeler arasında işbirliğini geliştirip güçlendirmeye çok büyük dikkat gösterdi. Çernenko sürekli dünya komünist ve işçi hareketinin birliğinin büyümesinden yana oldu ve halkların ulusal kurtuluş savaşımını destekledi.

K. U. Çernenko, Sovyetler Birliği'nin uluslararası durumu düzeltmeyi, farklı toplumsal sistemlere bağlı ülkeler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin sıkıca yerleşmesini amaçlayan çok sayıda önerisini öne süren kişi oldu.

Vatanına hizmette gösterdiği yararlıklardan ötürü Konstantin Ustinoviç Çernenko üç kez Sosyalist Emek Kahramanı oldu. Kendisine dört kez Lenin nişanı, üç kez Kızıl Emek Bayrağı nişanı, çok sayıda Sovyet madalyası ve kardeş ülkelerin en üst düzeydeki madalyaları verildi. Bunların yanı sıra Lenin ödülünü de kazanmıştı.

K. U. Çernenko gerek Sovyet halkının gerekse yabancı dostlarımızın derin saygı ve güvenini kazanmıştı. Emekçilerin ihtiyaçları ve kaygıları konusunda her zaman duyarlı, ilkeli ve alçak gönüllü bir kişiydi.

K. U. Çernenko'nun yaşamının tümü Lenin'in partisinin büyük davasına sarsılmaz bağlılığın, komünist ülkelerin zafere ulaşması için çıkar gözetmez çalışmanın canlı bir örneğidir.

K. U. Çernenko'nun anısı komünistlerin ve tüm Sovyet halkının yüreğinde her zaman yaşayacaktır.

*SBKP
Merkez Komitesi*

*SSCB Yüksek
Sovyet Prezidyumu*

*SSCB
Bakanlar Kurulu*

Dış politikada Leninci doğrultu

Andrey Gromiko

*SBKP MK Politik Büro üyesi, SSCB Bakanlar Kurulu Birinci
Başkan Yardımcısı, SSCB Dışişleri Bakanı*

Günümüzde dünya değişik görünümlü ve karışık bir tabloyu andırıyor. Burada gergin bir politik hava hüküm sürüyor. Uluslararası olayların gelişme tempoları çok daha hızlanmış, hatta fırtınalı bir nitelik almaya başlamış bulunuyor.

Dünya politikasına şimdiye kadar böylesi çok sayıda devletin katıldığı görülümüş değildir. Örneğin, Birleşmiş Milletler Örgütü'nde (BMÖ) 150'den fazla ülke temsil edilmektedir.

Her gün önümüze, denizlerin dibinden tutun da uzaya kadar uzanan bir yığın sorun çıkmakta ve bunlarla uğraşmak zorunda kalmaktayız. Ve bunların başında, tüm insanlık açısından her zamankinden çok daha yakıcı bir ödev haline gelen barışı koruma, insanlığın üzerine çöken savaş tehlikesinin kara bulutlarını dağıtma sorunu gelmektedir.

Gezegenimiz, şimdiye dek görülmemiş ölçüde yıkım gücünün toplandığı silah yığınaklarının yükü altında neredeyse ezilme durumuna geliyor. Bu silah yığınakları ateşlenip harekete geçirilirse, ki uluslararası alanda kendi militarist politikalarıyla dünyayı yıkıma doğru sürekleyen güçler vardır, o zaman yeryüzünde yaşamın varlığı tehlikeye girecektir.

Günümüzdeki uluslararası durumun bu niteliğini dikkate alarak, olup bitenlerin özünü doğru kavrayabilmek, böyle bir durumda yönünü doğru ve kesin belirleyebilmek çok büyük önem kazanıyor. Biz komünistler, dünyadaki olayların gidişini, şu veya bu devletin politikasını belirleyen etmenleri açıkça görebilmeyi ve dolayısıyla uluslararası alanda güvenle hareket etmeyi sağlayan doğru ve sınanmış araca sahibiz.

Bugün içinde yaşadığımız ve yarın da yaşamaya devam edeceğimiz koşullarda gerçekleri görüp kavramanın en güvenilir aracı Marks, Engels ve Lenin'in öğretisidir. Partimiz ve devletimiz bütün eylemlerinde, bu arada elbette dış politika alanında da her zaman Marksizm-Leninizm'e, bu devrimci yaratıcılık ve barış ideolojisine sınıksız bağlı kalmıştır.

Şu günlerde Sovyet komünistleri, kardeş komünist partileri, uluslararası işçi hareketi, tüm ilerici insanlık büyük düşünür, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin önderi, Bolşevik Partisi'nin, dünyadaki ilk işçi ve köylü devletinin kurucusu ve yöneticisi V. I. Lenin'in 115. doğum yıldönümünü kutluyorlar.

Lenin, Marksizm'in tüm bileşen öğelerinin geliştirilmesine ve zenginleştirilmesine, yeni tarihsel koşullarda bu öğretinin ardıcılıkla yaşama geçirilmesine paha biçilmez katkılarda bulunmuştur. Leninizm, emper-

yalizm ve proleter devrimleri çağının, sömürgeciliğin çöküş ve ulusal kur-tuluş hareketlerinin utku çağının, kapitalizmden sosyalizme geçiş ve ko-münizmi kurma çağının Marksizm'idir. Leninizm, dünya proletaryasının, eski dünyaya karşı savaşı ve aydın geleceği kurmakta olan herkesin ut-kan silahı olmuştur, bugün de öyledir, yarın da öyle kalacaktır.

K. U. Çernenko, «Leninizm, bizim her zaman ideler ve değerli öğütler aldığımız tükenmez ve daima yaşayan bir kaynaktır» (1) diyordu.

Leninizm öğretisinin ve bir bütün olarak Marksizm-Leninizm'in daima zinde kalmasının, tükenmez yaşam gücünün sırrı, onun ilkelerinin, ideal-lerinin milyonlarca insana yakın ve açık olmasından, her kuşaktan in-sanların bu öğretileri kendilerini ilgilendiren sorunlara yanıt bulabilme-lerinden ileri gelmektedir.

1

Lenin'in gerek devrimden önce, gerekse Ekim Devrimi'nden sonraki dönemde Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin uluslararası eylem-lerinin ana amaçları, temel ilkeleri ve doğrultularının belirlenmesi ve bun-ların bilimsel olarak temellendirilmesi için yaptığı muazzam çalışmadan bahsederken heyecan duymamak elde değil. Bu eylemleri birkaç yıl boyunca doğrudan yöneten Lenin, ilk kez bilimsel komünizm öğretisini Sovyet ülkesinin dış politika pratiğiyle bağlamıştır.

Bu yaratıcı birleştirme sonucunda sosyalizmin dış politikası doğmuştur ve Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden bu yana bu politika barış için, özgürlük ve bağımsızlık, sosyal ilerleme için savaşımında halkların güveni-lir dayanağı olmuştur.

Lenin, uluslararası yaşamın olaylarına ve dış politik gelişmelere kesin bilimsel yaklaşıma birincil önem vermiş, dış politikada volüntarizm, kon-junktürizm ve skolastik teoriciliğe kesin karşı çıkmıştır. Lenin şöyle di-yordu: «Marksizm bizden, sınıflar arasındaki güç dengesini ve her tarih-sel anın somut özelliklerini, kesin ve tam olarak hesaba katmamızı iste-mektedir. Biz bolşevikler, her türlü politikanın bilimsel olarak temellen-dirilmesi açısından kesinlikle gerekli olan bu isteme her zaman bağlı ka-lmaya özen gösterdik.» (2)

Devletlerin dış politikasını, bu devletlerdeki egemen sınıfların çıkar-larının bir ifadesi, dünya politikasının özünü ise karşıt sosyal-ekonomik sistemlerin sınıfsal savaşı olarak ele alan Lenin, ne kadar derinde yatarsa yatsın her uluslararası sorunda sınıfsal özü bulmayı her zaman ustalıklı-başarırdı. Lenin şunu vurguluyordu: «Birlik önerileri, önlemleri vb. hangi politik güçlerin ya da sosyal gruplarının, kategorilerin savunduğu hemen

(1) K. U. Çernenko, «Halk ile parti birbirinden ayrılmaz bir bütündür». Moskova, 1984, s. 72.

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 31, s. 132.

ve açıkça görülemezse, o zaman şu soruyu sormak gerekir: «Bunda kimin çıkarı vardır?» ... Politikada belirli görüşleri *kimin* doğrudan doğruya savunduğu pek o kadar önemli değildir. Önemli olan bu görüşlerin, bu önerilerin, bu önlemlerin *kimin çıkarına* olduğudur.» ⁽³⁾

Sovyet devletinin kurulduğu daha ilk yıllarda yeni toplumun oluşturulması ile yeni toplum kuruculuğu için elverişli dış koşulların sağlanmasını Lenin bir organik bütünsellik içinde, diyalektik bağ içinde ele alıyordu. Lenin şunları belirtiyordu: «Dış politikayı genel politikadan ayırmak ya da dış politikayı iç politikanın karşısına koymak temelden yanlıştır, Marksist olmayan, bilimsel olmayan bir görüştür.» ⁽⁴⁾

Lenin, Sovyet erkinin uluslararası ödevlerinin saptanmasında başlıca temeli Rusya'daki sosyalist devrimle ilgili işlerin durumunun oluşturmaları gerektiğini, her şeyin ülkemizdeki sosyalist kazanımların korunması ve sağlamlaştırılması amacıyla hizmet etmesi gerektiğini vurguluyordu. O, böyle de davranıyordu.

Lenin, sosyalizmin dış politikasının taktik ve stratejisinin hazırlanmasına, sosyalist diplomasinin oluşmasına çok büyük katkıda bulundu. Devrimci savaşların, kurtuluş savaşlarının seyrine ilişkin bilimsel öngörü, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerden yararlanma, sosyalist diplomasinin tüm biçin, araç ve yöntemlerini ustaca kullanma, bütün bunlar sosyalizmin dış politikasının taktik ve stratejisinin öğeleridir.

Lenin, Sovyet dış politikasının ve diplomatik temsilciliklerinin, büyük küçük demeden, tüm sorunlarıyla doğrudan ilgilenirdi. O, devlet faaliyetinin diplomatik yanına sürekli ilgi gösterirdi, devlet ve hükümet başkanlarına mesajlar gönderir, görüşmeleri yönetir ve bunlara fiilen katılırdı, çok sayıda yabancı ülke temsilcilerini, diplomatları, toplum adamlarını, gazeteci ve yazarları kabul eder, onlarla sohbet ederdi.

Dış politika sorunlarına ilişkin yüzlerce belge, Sovyet devletinin ilk dış politik belgesi olan Barış Buyruktusu'ndan tutun da uluslararası konferanslara katılan Sovyet delegasyonlarına gönderilen direktiflere, yurt dışındaki temsilciliklerimize verilen talimat ve tezkerelere kadar birçok belge Lenin'in kaleminden çıkmıştır. Derin anlamlı, kapsamlı oluş ve her zaman çok isabetli ifade biçimleri bu belgelerin özelliğini oluşturmuştur.

Lenin, uluslararası yaşamdaki çok yönlü ilişkilere her zaman gerçekçi ve soğukkanlı bir yaklaşım gösterilmesini öğütüyordu. Olayların başlangıcından çok daha önce bu ilişkilerde gelişmelerin seyrini kestirme yeteneği taktik esnekliğin temelini oluşturuyordu ve bu, Lenin'in yakın çalışma arkadaşlarını bile hayret içinde bırakıyordu. Onun belirlediği eylem rotası, çoğu kez, dünün kategorileriyle düşünmeye devam eden, durumdaki değişikliği farkedemeyen kişileri gafil avlıyordu. Bu Leninci

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 23, s. 61.

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 30, s. 93.

nitelikler, tarihin en sorumlu anlarında, örneğin Brest-Litovsk Barışı, Cenova Konferansı ve Rapallo'da Almanya ile anlaşma imzalanması sırasında en açık biçimde kendini göstermiştir.

Emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanmayı Lenin, Sovyet dış politikasının vazgeçilmez kuralı saymıştır. Böyle bir yararlanmanın çarpıcı örneklerinden biri de, Brest-Litovsk Barış Anlaşmasının imzalanması sırasında, ülkemiz için çok gerekli olan soluk alma döneminin elde edilmesi ve belli bir süre için de olsa, bir emperyalist canavarı kendine siper ederek öteki emperyalist canavarlardan *kendini koruyabilmesi döneminde* verilmiştir.

Burjuva çevrelerindeki eğilimleri ve nüansları ayırdedebilmede, emperyalist devletlerin çıkarlarının aynı olmayışını ve çeliştiğini görebilmekte bu Leninci ustalık olmasaydı Sovyetler Birliği'nin, ABD, İngiltere ve Fransa'nın katılımıyla anti-Hitler koalisyonu da olamazdı. Ve bu koalisyon içinde, bilindiği gibi, sürtüşmelerin ve görüş ayrılıklarının olmasına karşın, anti-Hitler koalisyonu tarihte ve halkların belleğinde toplumsal sistemleri farklı olan devletler arasında, ortak düşmana karşı savaşta işbirliğinin iyi bir örneği olarak yer etmiştir.

Lenin, dış politika alanındaki çalışmalarında, hiç bir zaman önemini yitirmeyecek olan partililiğin, yüksek ilkeselliğin, toplumsal, ekonomik ve politik süreç ve olayları birbirine bağlı olarak ve çelişkilerin bütünselliği içinde değerlendirme ustalığının, meydana gelen değişikliklere zamanında ayak uydurup tutum alma yeteneğinin göz kamaştırıcı örneklerini vermiştir.

Lenin'in Sovyet devletinin başında bulunduğu döneme kıyasla bugün, elbette ülkemizin dünyadaki durumu ve uluslararası durum kökten değişmiştir. Sovyet halkının Büyük Anayurt Savaşı'ndaki utkusu koşullarında doğan ve bugün üç anakaradan, yani Avrupa, Asya ve Latin Amerika'dan devletleri kapsayan dünya sosyalist sistemi, gezegenimizin çehresini değiştirmiştir.

Sosyalizm, tarihsel planda, insanlığın gelişmesinin temel içeriğini ve ana yönlerini belirlemektedir. O, barışın, demokrasinin ve ilerlemenin güvenilir dayanağını oluşturmaktadır. Böylece yaşamın kendisi, sosyalizmin *«tüm dünya politikasına çözümleyici etki yapacak»* ⁽⁵⁾ *enternasyonalist bir güç olacağına ilişkin Lenin'in öngörüsünü* kanıtlamış oluyor.

Lenin'in yaşadığı dönemden bu yana Sovyet devletinin gücü ve uluslararası otoritesi o dönemle ölçülemeyecek boyutlarda artmıştır. Ona, dünya işlerinde büyük devlet statüsü tanınmıştır ve Sovyet devletinin katılımı olmadan hiç bir büyük sorunun çözülemeyeceği olgusu kayıtsız şart-sız kabul edilmiştir. Örneğin, Yalta ve Potsdam Anlaşmaları bunun somut

⁽⁵⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 41, s. 165.

kanıtlardır. Bu, Birleşmiş Milletler Örgütü Tüzüğünde de ifadesini bulmuştur ve buna göre Sovyetler Birliği, Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi olarak dünyada barışın korunması için özel bir sorumluluk taşımaktadır.

Ne ki biz, uluslararası politika alanında yeni yeni ödevlerin önümüze çıktığı bugün de, Lenin'in öğütlerine sıkı sıkıya bağlı kalarak, günümüz koşullarında bunları uyguluyoruz.

Sosyalist devrimle birlikte doğan ve gelişen Sovyet dış politikası her zaman ülkemizdeki devrimci dönüşümlerin hizmetinde olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu politika enternasyonalisttir, çünkü Sovyet halkının çıkarları tüm dünya ülkeleri emekçilerinin çıkarlarına uygun düşmektedir. Bu politika çağımızın tüm devrimci ve ilerici güçleriyle dayanışma ruhu taşımaktadır.

Sovyetler Birliği'nin dış politikasını ayırdeden şey, onun gerçek demokratizmidir, tüm devletlerin hak eşitliğini, tüm ırk ve ulusların gerçek eşitliğini tanımasıdır. Bu politikanın özünde hümanizm yatmaktadır, çünkü bu politika ardıcıl bir barış politikasıdır. Sosyalizmin halkların çıkarına hizmet etmekten başka bir amacı yoktur ve bu da, her şeyden önce savaşı önlemek için usanmadan mücadele etmeyi gerektiriyor.

SSCB'nin dış politikasının sınıfsal, sosyal niteliğini ve içeriğini onun Leninci ilkeleri, yani proleter enternasyonalizmi ve sosyal düzenleri farklı devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkeleri oluşturmaktadır.

2

Proleter enternasyonalizmi Ekim Devrimi'nin etkisiyle Sovyet devletinin dış politikasının temel taşlarından biri oldu ve bu da emekçi yığınların, ezilen halkların devrimci ve kurtuluş hareketlerine ardıcıl destekte ifadesini buluyor. Lenin, bu ilkenin özünü şöyle açıklıyordu: «Sermaye uluslararası bir güçtür. Onu yenebilmek için işçilerin uluslararası birliği, onların kardeşliği gereklidir. Biz ulusal düşmanlığın, uluslar arasında çekişmelerin, ulusal kapanıklığın karşıtlarıyız. Biz, halkların dostluğundan yanayız, enternasyonalistiz.»⁽⁶⁾

Proleter enternasyonalizmi, sosyalist devletler arasındaki ilişkiler alanında uygulanışında en gelişmiş biçimine, sosyalist enternasyonalizm biçimine dönüşüyor. İşçi sınıfının egemen sınıf olduğu, onun Marksist-Leninist partilerinin birçok ülkede ise iktidar partisine dönüştükleri, pratik eylem alanında onların önüne sosyalizmi ve komünizmi kurma, sosyalist tipte devletlerarası ilişkileri geliştirme ve derinleştirme, dünya sosyalist sisteminin uluslararası konumlarını güçlendirme, sosyalist kazanımları ortaklaşa savunma gibi yeni ödevlerin çıktığı tarihsel koşullarda işçi sınıfının enternasyonalist dayanışmasının gelişmesinde böyle bir aşama

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 40, s. 43.

yasalıdır. Ve dünya sosyalizmi, sınıf düşmanının, onun gelişme yolu üzerine çıkarmaya çalıştığı tüm engellere karşın, her bakımdan güçlenmeye devam etmekte, güvenle ilerlemektedir.

Toplumsal bir sistem olarak sosyalizm, tarihsel bakımdan kısa bir süre içinde kapitalizm karşısında kendi ilkesel üstünlüklerini inandırıcı bir biçimde sergilemiştir. Bu üstünlükleri, eğer kısaca özetlemek gerekirse, şöyle sıralayabiliriz: Sosyal ve ulusal eşitlik; ekonominin planlı gelişmesi, toplumun ideolojik birliği; sosyalist yaşam tarzının sürekli zenginleşmesi için sağlam bir temel oluşturan insana ilgi gösterilmesi ve kişinin çok yönlü gelişmesi; insana gerçek anlamda en geniş hak ve özgürlükler sağlayan ve bunları güvence altına alan, bilim ve kültürel değerlerden geniş ölçüde yararlanma olanakları yaratan sosyalist demokrasi-nin ve sosyalizmin politik sisteminin sürekli mükemmelleştirilmesi.

Derin ekonomik bunalımlardan ve şiddetli sosyal-politik sarsıntılardan kurtulamayan sermaye dünyası, sosyalizmin böylesi önemli alanlarda elde ettiği kazanımların karşısına hiç bir şeyle çıkamaz.

Sosyalist ülkeler arasındaki çok yönlü ve karşılıklı ilişkilerin gelişmesi sürecinde sosyalist ülkeler topluluğu oluşmuştur. Bu, iktidardaki komünist partilerinin, devlet organlarının ve toplumsal örgütlerin Marksizm-Leninizm ilkeleri temeline dayalı karşılıklı ilişkileri olan, ekonomik bütünleşmenin yoğun olarak geliştiği, yaşamın tüm alanlarında işbirliğinin alabildiğine genişlediği, bu arada dış politika alanındaki eylemlerde verimli bir koordinasyonun yapıldığı devletlerin topluluğudur. Bu ülkeler arasında yeni tip ilişkiler kurulmuştur. Gerçek bir hak eşitliği, birbirlerinin iç işlerine karışmama, bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygının yanısıra kardeşçe dostluk ve dostça yardımlaşma bu ülkelere özgü bir davranış olmuştur.

Bunlar, bir bütün olarak, sosyalist enternasyonalizmin özünü oluşturmaktadır. Politik ve sosyal-ekonomik düzenlerinin tek tipliliği ile, ortak dünya görüşüyle, barış ve sosyalizm için savaşında amaç ve ideallerin birliğiyle kaynaşmış olan sosyalist topluluk üyesi ülkeler arasındaki yakınlaşma süreci nesnel ve yasal olarak onları, birbirlerine daha da kenetlenmeye doğru götürmektedir. Bu ülkelerin, ulusal ve enternasyonalist çıkarların ahenkli bir biçimde birleştirildiği sıkı işbirliği bugün kardeşçe bir bağlaşıklığa dönüşmüştür.

İşte Varşova Antlaşması otuz yıldır sosyalizmin kazanımlarını savunma nöbetindedir. O, uluslararası güvenliğin çıkarlarını güvenle korumakta, barışın sağlamlaştırılmasına yönelik kolektif girişimlerin bir jeneratörü olmaya devam etmektedir.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik bütünleşmenin ve uluslararası sosyalist işbölümünün etkin bir aracıdır.

Dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma konularında ikili anlaşmalar sistemi oluşmuştur.

Tarih, Lenin'in «çeşitli ülkelerde aynı ilkesel çözümü gerektiren sorunlar sayısının» artmasının «sosyalizmin bir tek uluslararası güç haline gelmesini» (?) zorunlu kıldığına ilişkin görüşünün doğruluğunu açıkça ortaya koymaktadır. Sağlıklı ve güçlü bir organizma olarak sosyalist devletler topluluğu günümüz dünyasında olumlu bir rol oynamaktadır. Bu topluluk, emperyalizmin saldırgan politikasının yolu üzerinde temel bir engel olmuş, halkların devrimci ve ulusal kurtuluş hareketlerinin, savaş karşıtı güçlerin geniş cephesinin öncüsü olmuştur.

Kardeş sosyalist ülkeler, uluslararası alandaki çabaları ne kadar daha aktif, amaca yönelik ve uyumlu olursa, sosyalizmin dış politikasının da o ölçüde etkili olacağına, barışı koruma davasında o denli başarılı olacağına bilincindedirler. Onlar, dış politika alanındaki işbirliğinde zengin bir deneyim birikimine sahiptirler. Ve günümüzde artık, bu ülkelerin dünya politikasında tek bir stratejiye sahip oldukları söylenebilir.

Sosyalist ülkelerin uluslararası eylemlerini koordine eden bir mekanizma oluşmuştur ve bu mekanizma iyi çalışmaktadır. Burada, Varşova Antlaşması üyesi devletlerin Politik Danışma Komitesi'nin (PDK) toplantıları önemli bir yer tutmaktadır. PDK toplantıları sonucunda Avrupa ve uluslararası politikanın temel sorunlarına ilişkin önemli öneriler hazırlanmış ve bunlardan birçoğu BMÖ ve öteki uluslararası forumlarda ana tartışma konusu olmuş ya da toplumsal düzenleri farklı ülkelerin de katılımıyla imzalanan bir dizi büyük anlaşma ve sözleşmelere yansımıştır.

Barışın ve sosyalizmin geleceği açısından kendilerinin taşıdığı tarihsel sorumluluğun bilincinde olan ve bu anlayışla hareket eden sosyalist topluluk üyesi devletler, aralarındaki birliği gözbebekleri gibi korumaktadırlar. Onlar, kendi saflarını daha da sıkılaştırmak ve pekiştirmek için ardıcıl çaba ve özen göstermektedirler. Kardeş ülkelerle dostluğu ve işbirliğini güçlendirmek SBKP'nin ve Sovyet devletinin uluslararası politika-sında öncelikli bir doğrultu olarak kalmaya devam edecektir.

3

Lenin'e göre «sosyalist devrim, devrimci proleterlerin her ülkede sadece ve başlı başına kendi burjuvazisine karşı bir savaş olarak kalmayacak», aynı zamanda «emperyalizmin ezgisi altındaki tüm sömürgelerin ve ülkelerin, tüm bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı savaşı olacaktır.» (8)

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi proletaryanın sosyalizm için savaşıyla emperyalizm tarafından köleleştirilmiş olan halkların sömürgeci ezgiye

(7) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 16, s. 67.

(8) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 39, s. 327.

karşı hareketini bir ana akımda birleştirmiş ve böylece bu halkların aktif antiempyalist güç olduğunu, sosyalist devrimin başlaştığı olduğunu göstermiştir.

Leninci düşüncenin tarihsel kazanımlarından biri de, Lenin'in halkların kurtuluş hareketlerinin temel gelişme yasallıklarını belirlemesi, sömürge sisteminin çöküşünün kaçınılmaz olacağını öngörmesi, kapitalist olmayan gelişme yoluna ilişkin tezi temellendirmesi, ekonomik bakımdan az gelişmiş olan ülkelerde yeni toplumun kuruluşuna ilişkin sorunlara açıklık getirmesi olmuştur.

Lenin, uzun süre sömürgeci baskı ve talanın alanı olan ülkelere ilişkin sosyalizmin izleyeceği politika ve diplomasinin somut ödevlerini belirlemiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz: Onların ulusal bağımsızlıklarını güçlendirmeye yönelik çabalarını, tüm ilerici girişim ve adımlarını desteklemek, ekonomik ve kültürel gerikalmışlığı gidermelerine yardım etmek, hak eşitliği ve işçilere karışmama ilkelerine titizlikle tarihsel geleneklerine anlayış ve saygı göstermek, uluslararası sorunların çözümüne onların tam ve eşit haklı olarak katılmalarına yardım etmek, emperyalizme karşı savaşımında bu ülkelerle dayanışma içinde olmak.

Lenin'in başlattığı davayı sürdürerek Sovyet devletinin dış politikası Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yürüttüğü kurtuluş savaşlarının zafer gününü daha da yakınlaştırmak için büyük çaba harcamıştır ve Ekim Devrimi'nin etkisiyle güçlü bir yükseliş gösteren bu savaş SSCB'nin çözümleyici katkısıyla bundan 40 yıl önce faşist Almanya ve militarist Japonya üzerinde kazanılan utku sonucunda yeni bir yükseliş aşamasına girmiştir.

Sovyetler Birliği'nin ısrarlı çabaları sonucu BMÖ Tüzüğüne halkların eşit haklılığı ve kendi kaderini kendi belirleme hakkına ilişkin istemin alınması sömürgecilere karşı savaşan herkes için büyük bir destek olmuştur. Sovyetler Birliği'nin girişiyle 1960'ta sömürge ülkeleri ve halklarına bağımsızlık tanınmasına ilişkin BMÖ Deklarasyonu'nun kabul edilmesi yüzkarası sömürgecilik sisteminin ortadan kaldırılması yolunda büyük bir adım olmuştur.

SSCB'nin birçok kararlı çıkışı genç bağımsız devletlere kendi işçilerine emperyalist karışmaları püskürtme olanağı sağlamıştır. Sovyetler Birliği'nin gösterdiği dayanışma ve yardım, bugün de bu ülkelerin birçoğu için yaşamsal önemini korumaktadır.

Ülkemiz, kurtulmuş devletlere geniş politik, ekonomik ve daha başka biçimlerde destek sağlamaktadır. SSCB'nin bu ülkelerle ilişkilerinin yüksek düzeyde geliştiğini Hindistan, Suriye, Angola, Etyopya, Afganistan, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti ve öteki ülkelerle Sovyetler Birliği'nin imzalamış olduğu bir dizi dostluk ve işbirliği anlaşması açıkça kanıtlamaktadır. Bu anlaşmalar eşit haklı, bağımsız ve barışsever devletler arasında bağlanmış anlaşmalardır.

Sovyetler Birliği, tüm sosyalist topluluk küçüklü büyüklü tüm ülkeler halklarının gerçek özgürlük ve bağımsızlık koşullarında yaşayabileceği. kendi geleceğini kendisinin belirleyebileceği bir uluslararası hukuk düzenini, bir devletlerarası ilişkiler sistemini ısrarla savunmaktadır.

Hiç bir devlet başkalarının iç işlerine karışma hakkına, başka halklara bir takım yabancı düzenleri dayatma hakkına sahip değildir. Devletlerin toplumsal düzenlerini zorla değiştirmeye ya da yıkmaya onların yasal hükümetlerini devirmeye yönelik hiç bir dış eyleme izin verilemez.

Ne ki böylesi eylemlere son zamanlarda dünyada üstünlük elde etmek isteyenler, halkların her türlü özgür iradesini kendileri için uygun bulmayanlar tarafından sık sık başvurulmaktadır. Bu tür eylemler devletler arasındaki ilişkilere barışçı nitelik kazandırma, onlar arasında karşılıklı güven ortamı oluşturma olanaklarını baltalamaktadır.

Nükleer çağda, uluslararası davranış normlarının, en temel ahlak kurallarının böylesine kabaca çiğnenmesi hoşgörüle karşılanamaz, çünkü bunlar sadece halkların özgürlüğü açısından değil, aynı zamanda onların varlığı açısından da zararlı sonuçlar doğurabilir.

Birleşmiş Milletler'in 39. Genel Kurulu'nda, BMÖ üyesi ülkelerin ezici çoğunluğu bu tür hareketlere karşı kesin tutum almıştır. Sovyet önerisi temel alınarak kabul edilen BMÖ kararında devlet terörizmi politikasına asla izin verilemeyeceği ilkesi yer almıştır. Bu karar, bağımsız devletlerin egemenliğini ve halkların vazgeçilmez haklarını koruma savaşımında önemli bir kazanım olmuştur.

Amerika'nın Grenada'yı işgali, ABD'nin halk düşmanı rejimi ayakta tutabilmek için Salvador'un içişlerine kabaca karışması, Nikaragua'ya karşı ABD'nin ilan edilmemiş bir savaş yürütmesi gibi devlet terörizmi politikasının biçimleri kesinlikle mahkûm edilmiştir.

Washington tarafından desteklenen Tel-Aviv'in Arap devletlerine karşı sürekli saldırı politikası bir kez daha lanetlenmiştir. Okyanus ötesinden destek gören, Namibya halkını sömürgecilik zincirinde tutmak için her çareye başvuran, komşu ülkelere karşı saldırı üstüne saldırılar düzenleyen ırkçı Pretorya rejiminin tutumu kesinlikle kınanmıştır.

Halklar emperyalizmin zorbalığına hiç bir zaman boyun eğmeyeceklerdir. Halklar, emperyalizmin düşünce tarzını ve politikadaki eylemlerini öfkeyle reddetmektedirler. Bunun içindir ki, emperyalist dayatma tarihin mahkûm ettiği bir doğrultudur.

Bu doğrultunun kaçınılmaz sonuçları olan tehlikeli gerginlik ocakları ve askersel çatışmaların durdurulmasını ve tamamen yokedilmesini Sovyetler Birliği, tüm Asya, Afrika ve Latin Amerika ülke ve halklarıyla enternasyonalist dayanışmanın açık bir belirtisi, evrensel barışı pekiştirme savaşımının önemli bir alanı görmektedir.

Onlarca genç bağımsız devletin uluslararası yaşama tam eşit hakla

katılmasını, barışı savunmada onların gitgide artan aktifliğini biz büyük bir memnuniyetle karşılamaktayız. Bağlantısızlar hareketi içinde yer alan ülkelerin dünya politikasında oynadıkları olumlu rolü özellikle vurgulamak istiyoruz. Bu hareket etkin bir savaş karşıtı, antiemperyalist güce dönüşmüştür. Ve SSCB buna gereken değeri biçmektedir.

SBKP ve Sovyet devleti geliştirmekte olan ülkelerle dostluk ve işbirliğini güçlendirme, dünya sosyalizmi ile ulusal kurtuluş hareketi arasında bağlaşıklığı daha da pekiştirme hakkında Lenin'in bize miras bıraktığı doğrultuyu ardıcıl olarak yaşamda uygulamış ve uygulamaya devam edecektir.

4

Lenin'in emperyalizm aşamasında kapitalizmin farklı tempolarla gelişme yasallığını keşfetmesi, ona, sosyalizmin ilk önce birkaç ya da sadece tek bir ülkede utku kazanabileceği, dolayısıyla iki karşıt toplumsal sisteme, sosyalizm ile kapitalizm sistemine bağlı devletlerin bir arada yaşamalarının kaçınılmaz olacağı sonucuna varma olanağı vermiştir.

Bu iki sistem arasında giden kavga, yaşadığımız çağın temel içeriğini oluşturmaktadır. Kapitalizmin gelişmesinin en yüksek aşaması olan, tarihsel bakımdan yok olmaya mahkûm bir toplumsal düzen olarak varlığını güç kullanımına, militarizme bağlayan emperyalizmin saldırgan niteliğini vurgularken Lenin, aynı zamanda böyle karşılıklı bir kavganın güya kaçınılmazlıkla kapitalist ve sosyalist devletler arasında sürekli savaşlara dönüşeceğine ilişkin kaderci savları kesinlikle reddetmiştir. O, bu ülkelerin barış içinde yanyana yaşamalarının olanaklı ve gerekli olduğuna işaret etmiştir.

Lenin'in belirttiği gibi proletarya, «savaşların bunca acı ve çile çektiği halklara barış, ekmek ve özgürlük verecek olan sosyalizmin»⁽⁹⁾ yolunu açmaktadır. Ana belgelerinden biri «Halklara Barış!» olan Ekim Devrimi «savaşları yoketme davasının ilk başarısı»⁽¹⁰⁾ olmuştur.

Sovyet devletinin şahsında reel sosyalizmin doğmasıyla, (onun uluslararası eylemlerinin ana doğrultusu barış politikası olmuştur ve bu da Marksizm-Leninizm ideolojisinden, yeni toplumu kurma gereksiniminden kaynaklanmaktadır) halkların savaş karşıtı hareketi, barış hareketi büyük itici güç kazanmıştır.

Toplumsal düzenleri farklı ülkelerin barış içinde yanyana yaşamasını ilan eden Lenin'in Barış Buyruktusu, yasal olarak, Sovyet devletinin dış politikasının temel ilkelerinden birini oluşturmuştur. O günden beri biz bu ilkeyi savunuyoruz, bunu uluslararası ilişkiler alanında pratik olarak uygulamaya çalışıyoruz.

İç savaş cephelerinde ve yabancıların askersel müdahalesine karşı

⁽⁹⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 31, s. 22.

⁽¹⁰⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 44, s. 149.

savaşında başlayarak Hitler Almanyası'na ve onun bağlaşıklarına karşı savaşta devam eden sosyalizm ile kapitalizm arasında, toplumsal düzenleri farklı olmasına karşın devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarının olanaklı olup olmadığına ilişkin tartışma tarih tarafından çözüme bağlanmıştır. Üstelik sosyalizm yararına, Lenin tarafından belirlenen onun dış politikası yararına çözülmüştür.

Barış içinde yanyana yaşama sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf savaşımının özgül bir biçimidir. Bu savaşım ekonomik, politik ve kuşkusuz ideolojik alanda da sürüyor ve sürmeye devam edecektir, çünkü iki toplumsal sistemin dünya görüşü ve sınıfsal amaçları taban tabana zıttır. Ancak bu savaşım askersel çatışmaları dışlayan biçimlerde yürütülmelidir.

Devletlerin toplumsal düzen farklılıkları, uluslararası ilişkiler alanında herkesce kabul edilmiş bulunan kuralları çiğnemek için kullanılamaz. İdeolojik görüşlerdeki farklılıklar devletlerarası ilişkiler alanına aktarılmamalıdır.

Sosyalist düzenin yapısından kaynaklanan ideolojimizi, kendi değerlerimizi biz hiç kimseye dayatmıyoruz. Sovyetler Birliği, sosyalist topluma yabancı her türlü görüş ve düzenleri ona dayatma girişimlerine kesin karşı çıkmakta, «komünist tehlike», «Sovyet askersel tehdidi» gibi uydurmaları reddetmekte, sosyalizme karşı «haçlı seferleri» ilan etme gibi propagandaları gözyumulmaz bir çılgınlık saymaktadır.

Toplumsal düzenleri farklı devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkesinde, devletler arasında iyi dostluk ilişkilerinin gelişmesi açısından büyük bir yapıcı potansiyel yatmaktadır. Uluslararası ilişkilerde «soğuk savaş» ve çatışma politikasından yumuşama politikasına geçildiği 70'li yılların deneyimi bunu kanıtlamamış mıdır? Bu politikanın karşıtları şimdi, bunu ne kadar unutturmaya çalışırlarsa çalışınlar, halklar yumuşamanın getirdiği iyileşmenin, her olumlu şeyin değerini bilmektedirler.

Uluslararası ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama ilkesi temelinde yeniden düzenlenmesini savunan sosyalizmin dış politikası bunu günümüzün en yakıcı görevi olan savaşları insanlık yaşamından çekip atma, yeryüzünde kalıcı, adil ve demokratik bir barışı egemen kılama ödevini çözmede önemli bir araç olarak görmektedir. Bunu sağlamaya çalışırken, emperyalizmin militarist çevrelerine ödün verme gibi bir şeyle hiç bir ilişkisi olmayan bu ilke, ardıcıl barışseverliği saldırgana kesin karşı koymayla birleştirmektedir.

Barış içinde yanyana yaşama ilkesine titizlikle uyulması zorunluluğu günümüz koşullarında olağanüstü önem kazanmıştır, çünkü sosyalist ve kapitalist ülkelerin barış içinde yanyana yaşamaları nükleer yıkımın tek akılcı alternatifi olmuştur.

K. U. Çernenko'nun belirttiği gibi, günümüzde «sorun, ya yaşamı seç-

mek ya da uygarlığın yokolmasını seçmek sorunudur. Burada «altın bir orta» yoktur. Ya savaş hazırlayanların yanında yer alacaksın, ya da emperyalizmin serüvenci politikasını reddeden, barış içinde yanyana yaşama ve silahsızlanma için savaşanlarla birlikte olacaksın.» ⁽¹¹⁾

5

Emperyalizmin saldırgan güçlerinin eylemleri yüzünden son yıllarda oluşan gergin, beklenmedik tehlikelere gebe olan durumda dünya halkları, insanın en temel hakkı olan yaşama hakkının güvence altına alınması için Sovyetler Birliği'nin elinden gelen herşeyi yapmakta olduğunu görüyorlar. Bu politika onlara, işin bir yıkıma vurdurılmayacağı konusunda umut aşıyor.

Sağduyu sahibi her kişi, savaşı bir dünyanın silahlanmayı artırmakla, yeni yeni silah dağları oluşturmakla kurulmayacağını kabul edecektir. Bunun tersini iddia edenlerin tutumu sadece saçma olmakla kalmamaktadır. Bu, aynı zamanda canice bir tutumdur.

Sovyetler Birliği, nükleer silahın ortaya çıktığı daha ilk anda, bu silahın yasaklanması istemini yükseltmiştir. Ülkemiz henüz bu silaha sahip değilken de, ona sahip olduğu zaman da, nükleer silahın yasaklanması için ardıcıl çaba harcamıştır. Biz, şimdi de nükleer silahların sınırlandırılması ve sonuçta tamamen yok edilmesi için zaman kaybetmeden etkin önlemlerin alınmasından yanayız. Bizim şimdi yükselttiğimiz ve kapsamlı bir nitelik taşıyan komple öneriler buna yöneliktir.

SSCB, nükleer silahı ilk kullanmama yükümlülüğünü tek taraflı olarak üstlenmekle, eşine rastlanmadık bir cesaret örneği vermiştir. Sovyetler Birliği, böyle bir adımı henüz atamamış olan nükleer silaha sahip devletleri benzer yükümlülükleri üstlenmeye çağırıyor. Bunun gerçekleştirilmesi dünyada karşılıklı güvenin oluşmasına gerçekten elle tutulur tarihsel bir katkı olacaktır.

Nükleer silahlara ilişkin başka güncel sorunlar da vardır ve bunların ayrı olarak, tek tek çözümü olasıdır. Örneğin, nükleer silah denemelerinin tamamen durdurulmasına ilişkin bir anlaşma neden hemen bugün imzalanmasın? Biz böyle bir anlaşmaya varmak için her zaman hazırız. Ve bu ne kadar daha erken yapılırsa, o kadar daha iyi olacaktır.

Nükleer piramidin sökülmesine nasıl başlanacağına ilişkin görüşlerin çeşitliliğine karşın, bugün dünyanın her yerinde gitgide yaygınlaşan nükleer silahların dondurulması istemi, bu görüşlerin ortak paydası haline geliyor. Bunu mantiki ve gerçekçi sayan ülkemiz, bu istem doğrultusunda önerilerde bulundu. Bu öneri nükleer silaha sahip öteki devletler tarafından da çok iyi bilinmektedir ve bugün de geçerliliğini korumaktadır.

⁽¹¹⁾ «Pravda», 26 Eylül 1984.

Biz şuna da inanıyoruz ki, Sovyetler Birliği'nin önerdiği gibi, nükleer silaha sahip tüm devletlerin şimdiki koşullarda belirli davranış normlarını kendilerine kılavuz edinmesi, bu normlara titizlikle uyulması ilkesel bir önem kazanabilir. Barış amaçları öne konulursa, bu normlar da doğal kurallar halini alabilir.

Uzayın militarizasyonu planları insanlık için yeni ölümcül tehlikeler getirmektedir. Bunlar, Washington'un geniş çaplı roketsavar sistemleri oluşturma niyetlerinde ifadesini bulmaktadır.

Silahlanma yarışının uzaya sıçratılması, eğer bu zamanında önlenmezse, geri döndürülemez bir süreç olabilir. Sovyetler Birliği, uzayın yalnız barışçıl amaçlarla kullanılması için etkin önlemlerin alınmasını zorunlu saymaktadır.

Uzay alanında her türlü güç kullanımının, aynı zamanda uzaydan dünyamıza ve dünyamızdan uzaya yönelik güç kullanımının ivedilikle yasaklanması gerekmektedir. Başka bir seçenek yoktur. Bu anlamdaki Sovyet tutumu tüm dünyada geniş bir destek buluyor. BMÖ Genel Kurulu'nun son oturumunda, bizim önerimiz üzerine, uzayın militarizasyonunun önlenmesi ve uzayın tamamıyla barışçıl amaçlarla kullanılması kararının alınması, böyle bir desteğin açık ifadesi olmuştur. Buna karşılık, böyleleri yaşamsal bir sorunda halkların özlemlerine ters tutumlar içinde olanlar tamamıyla yalıtılmış bir duruma düşmüşlerdir.

Uzay ve nükleer silahlar konusunda Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında görüşmelere başlanmasına ilişkin olarak Cenevre'de varılan Sovyet-Amerikan anlaşması her yerde iyi bir haber olarak karşılandı. Bu görüşmelerin konusu ve amaçlarını Amerikan tarafıyla tartışmak, sözün politik anlamıyla gergin bir çatışma oldu. Eninde sonunda Amerikan tarafı, gerek stratejik silahlar sorununun, gerekse orta menzilli nükleer silahlar sorununun, uzaydaki silahlanmanın önlenmesi sorunu ele alınmadan görüşülmesinin olanaksız olduğunu kabul etmiştir.

Böylece, Amerika Birleşik Devletleri'yle ilişkilerimizi çözümleyici biçimde etkileyen sorunlar üzerinde SSCB ile ABD arasında diyalogun başlatılması yönünde ileri bir adım atılmış oldu. Cenevre'deki görüşmelerin gündeminde bulunan büyük ödevlere kıyasla, elbette bu, küçük bir adımdır.

Varşova Antlaşması ve NATO üyesi devletler arasında karşılıklı olarak askersel güce başvurmama konusunda bir anlaşma imzalamalarına ilişkin sosyalist ülkelerin ortak girişiminden de söz etmeliyiz.

Sovyetler Birliği, böyle bir anlaşmanın temel ilke ve maddelerini Stockholm'daki karşılıklı güvenin sağlanması, güvenlik ve silahsızlanma önlemleriyle ilgili konferansa sunmuş bulunuyor. Sosyalist topluluk üyesi devletlerin ortaya attığı bu ve daha bir dizi önemli öneriler aynı zamanda askersel alanda da karşılıklı güveni artırmaya yönelik belli önlemleri de

çermektedir. Biz, Stockholm forumunun çalışmalarının verimli olmasından yanayız ve başarıyla sonuçlanmasını istiyoruz.

Sovyetler Birliği, Avrupa'da gerginliği azaltıcı, devletler arosındaki ilişkilerin olumlu gelişmesine yardım edici her adımı hiç bir zaman gereksiz saymamış ve saymayacaktır da. Helsinki'de, bundan 10 yıl önce, Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Toplantısı'nda imzalanan Sonuç Belgesi'yle başlatılan genel Avrupa sürecini korumak ve derinleştirmek de önemlidir.

Dünyada politik hava raporunun nasıl bir durum göstereceği önemli ölçüde Avrupa'daki işlerin durumuna bağlıdır. FAC, İngiltere ve İtalya topraklarına yeni Amerikan nükleer füzelerinin yerleştirilmesine başlanmasıyla bu havanın birden kötüleşmesi, bunun somut kanıtıdır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da oluşan sınırların gözden geçirilebileceği hayallerini hâlâ bugüne dek kafalardan çıkarıp atamamış olan kimi güçlerin şimdi orada burada baş kaldırmaya başlamalarına göz yumulamaz ve biz asla göz yummayacağız. Kimi Batı ülkelerinde resmi çevrelerin intikamcılara kanat verdikleri, bunların omuzlarını okşadıkları da oluyor. Yine Batı'dan, anti-Hitler koalisyonuna katılmış ülkelerin üzerlerine aldıkları yükümlülükleri gözden geçirme niyetlerinin açıkça ifade edildiği beyanatlar da ortaya sürülüyor.

Savaş sonrası gerçekler, faşizme karşı kazanılan büyük utkunun sonucunda doğmuştur. Bunlar, savaş sonrası düzenlemeler konusunda bağlaşıklar arasında bağlanan anlaşmalarla, bir dizi devletle imzalanan ikili anlaşmalarla pekiştirilmiş, Helsinki Sonuç Belgesi'ne geçmiştir. Bütün bunlara sıkıca bağlı kalmak Avrupa'da güvenliğin garantisidir.

Uluslararası hukukun kuralları haline gelmiş bulunan ve kırk yıldır Avrupa ve dünya barışının temellerini oluşturan Yalta ve Potsdam Anlaşmalarına hiç kimsenin dil uzatmaya hakkı yoktur. Bu Anlaşmalar halklara çok pahalıya mal oldu. Faşizmle çarpışmalarda, dünyada yaşam için 20 milyon Sovyet insanı yaşamını yitirdi, anti-Hitler koalisyonunun öteki ülkeleri de ağır can kaybı verdiler.

Muzaffer devletlerin üzerlerine aldıkları yükümlülüklerin özünde ise, bundan böyle, dünya savaşının bir daha patlak vermemesi için savaşım yürütme kararlılığı yatmaktadır. Bu BMO Tüzüğüne de yansımıştır.

SSCB, verdiği söze sıkı sıkıya bağlı kalmıştır ve bugün de, barışın çıkarlarını gerçekten de her şeyin üstünde tutan, bunun değerini bilen insanların İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin 40. yılını kutlamaya hazırlandıkları şu günlerde bir kez daha bunu vurgulamaktadır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, onun Merkez Komitesi, SBKP MK Politik Bürosu, Lenin'in paha biçilmez öğütlerinden esinlenerek, dünya

politikasının sorunlarını daima dikkat merkezinde tutmakta, Sovyet devletin uluslararası eylemlerini her gün yönlendirmektedir. Ülkemiz, dış politikasının Leninci stratejisini sosyalizm davasının utkusu adına, bugünkü ve gelecek kuşakların barışçı yarınları uğruna şaşmadan yaşamda uygulamaya devam edecektir.

Sosyalist topluluğun öteki devletleri de, kardeş komünist partiler, uluslararası işçi hareketi ve yeryüzündeki geniş halk yığınları da barış davasından yanadır. Bu büyük güç dünyada barışı koruma ödevini başarıyla çözebilecek yetenektedir.

TÜSTAV

Devrimin özü

Schafik Jorge Handal

Salvador Komünist Partisi (SKP)

MK Genel Sekreteri

Salvador'da dört yıldır savaş var. Bugünkü Washington yönetimi ülke-mizi Birleşik Amerikan'nın «yaşamsal çıkar bölgesi» olarak kendi jeo-politik planlarının kapsamına almış bulunuyor. 20 Ocak 1981'de R. Reagan başkanlık koltuğuna oturduktan sonra Salvador devrimine izin vermemeyi, devrimi boğmayı, kendi «kişisel onur» sorunu yaptı. O zamandan bu yana Beyaz Saray'ın efendisi soykırım politikası uygulayan Salvador diktatörlüğü için giderek artan askersel ve ekonomik ödeneklerin Kongre'de onaylanmasını sağlamak için tüm prestijini kullanmak zorunda kaldı.

Gelişen olayların analizini yaparken, ABD emperyalizminin Salvador'un işçilerine hiç de onun son derece kısıtlı doğal zenginliklerine el koymak için karışmadığını gözardı etmemeliyiz. Washington çok daha büyük amaçlar güdüyor. Salvador'da devrimci hareketi boğarak, Latin Amerika çapında (bir ölçüde de tüm «üçüncü dünya»da) özgürlükçü güçleri demoralize etmek ve onlara darbeler indirmek, Amerikan halkı arasında ise imparatorluk şovenizmini kamçılarak için gerekçeler sağlamak istiyor. Bilindiği gibi, askersel-endüstri kompleksinin politik egemenliği, onun silahlanma yarışını tırmandırmaya yönelik antisovyet ve genel olarak antisosyalist rotası, tam da bu şovenizme dayanıyor.

ABD'nin maddi yardımından sonra Salvador'a askersel danışmanları da geldi. (Bugün bunların sayısı 300'ü aşıyor.) Onlar Pentagon'un Vietnam'da biriktirilen deneyimler temelinde hazırladığı stratejik ve taktik planlarını yaşama geçiriyorlar. Bu planlar, Henri Kissinger, Alexander Haig ve George Schultz gibi politikacıların, Dışişleri Bakanının Latin Amerika yardımcılarını ile Dışişleri Bakanlığı, Ulusal Güvenlik Kurulu, kimi üniversiteler ve kuşkusuz, CIA'den tahlilcilerin tavsiyeleriyle destekleniyor.

ABD'nin müdahalesinin boyutlarını değerlendirebilmek için şunu gözönünde tutmak gerekiyor: Ülkemiz Latin Amerika'nın yüzölçümü en küçük devletidir (21 bin kilometre kare) ve bütçesi 1980'e kadar 1,5 milyar doları biraz aşıyordu.

Yarım yüzyıldır Salvador'u inim inim ineten kanlı, çürümüş, can çekişen askersel diktatörlüğe ve en gerici burjuva-toprak ağası oligarşisine ABD'nin bol keseden yardımlarının amacı, nefret ettiği rejimi artık birkaç kez seçim sandığı başında reddeden halkı aşılamada ve köleleştire-

mede onlara yardımcı olmaktı. Hiçbir değişiklik sağlamayan ve tarihsel istemlerini yaşama geçirmek için tüm legal olanakları tüketen Salvadorlular demokrasi ve toplumsal ilerleme için silah elde savaşmaya başladılar. Erke el koyan yasa dışı diktatörlük ayakta kalabilmek için 1974'ten itibaren (1932 ve 1944'de ⁽¹⁾ olduğu gibi) elinde kalan tek yöntem olarak devlet terörizmini uygulayarak yığınsal kırımlara girişti. Salvador işkenceler, baskınlar, tutuklamalar diyarına ve bundan sonra insanların «izinin yokolup» kaybolduğu bir ülkeye döndü. «Ölüm bölükleri» kanlı kıyımlara girişerek her gün yol üzerinde tanınamaz hale getirilmiş cesetler bırakmaya başladılar. San Salvador Başpiskoposu O. A. Romero bile onların kurbanı oldu.

Başkan Reagan Birleşik Amerika'yı tiranlığın cinayetlerine ortak etti. Bu büyük devlet, tiranlığa yalnız dolar ve silah vermekle kalmayıp, Salvador rejiminin hayali «Sovyet yayılmacılığına» ve «Küba ile Nikaragua'nın müdahalelerine» karşı savaşım adı altında devlet terörizmini tam bir soykırım düzeyine çıkarmak için kendi halkına karşı yürüttüğü savaşın askersel-politik yöneticiliğini de yapmaya başladı. «Made in USA» damgalı silahlarla 50 bin dolayında Salvador yurttaşı katledildi.

ABD'nin doğrudan askersel alanda yaptığı yardımlar, diktatörlüğün silahlı kuvvetlerinin Pentagon tarafından hazırlanan «antigerilla savaşı» istemleri uyarınca genişletilmesi, modernizasyonu ve yeni baştan eğitiminde ifadesini buldu. Bu silahlı kuvvetlerin toplam sayısı 1980'de 14 bini bulmazken, 1984'ün Aralık ayında 43 bine çıkmıştı. Rejimin ordusunun ateş gücü de kat kat artırıldı. Bu ordu hava kuvvetleri (helikopterler de dahil), antigerilla operasyonları için elverişli hafif savaş gemilerine kavuştu. Askerler Kuzey Amerikalı eğitimcilerin yönetiminde eğitilmekten geçti ya da geçiyor. Bu eğitimciler onlara modern savaş yöntemlerini, bu arada helikopterlerle çıkarma yapma biçimlerini öğretiyorlar. Birleşik Amerika elçiliğinin baskısıyla komutan durumundaki personel adım adım değiştirildi. Bunun amacı Pentagon'un «antigerilla» doktrininin tam olarak kabul edilmesini sağlamaktır. Ordu birliklerinin kadro ve örgüt yapısı bu doktrin temelinde değiştirildi. Böylece, önceki oligarşi yanlısı ordu bugün modern anlamda kukla silahlı kuvvetler durumuna getirildi. Ordu üzerindeki egemenlik önemli ölçüde Washington'daki politikacı ve generallerin eline geçti.

Bütün bunlar erkteki zümre içinde son derece sert çelişkilerin sürdüğü

(1) 1932'de general Martinez diktatörlüğü Orta Amerika tarihinin en büyük devrimci ayaklanmalarından birini kana boğdu. Yaklaşık 30 bin işçi, köylü, öğrenci, ilerici aydın öldürüldü. SKP'nin hemen hemen tüm yöneticileri katledildi. 1944'de Martinez tiranlığına karşı silahlı kuvvetlerin bir kesimi sivil çevrelerin desteğini sağlayarak başkaldırdı. Ardından genel politik grev yapıldı. Korkunç baskıya karşın grev diktatörlüğün düşmesini sağladı. (Not Red.)

koşullarda oluyor. Korkuya kapılan oligarşi bir yandan ABD'nin kurta-
rıcı yardımına sarılıyor, öte yandan getirildiği emir kulu olma rolüne
alışmıyor ve erkin en önemli manivelalarını yeniden ele geçirmek için
cırpınıyor.

Bizim ulusal egemenliğimiz ve bağımsızlığımız çiğnenmiştir. Duarte ise
Kuzey Amerikalılara özgü ikiye bölünmeyle, kendi kabinesinin «kimseye bağlı
olmadığı» yolunda zaman zaman açıklamalarda bulunuyor. Bunun yanı-
sıra Washington başta Latin Amerika ve Batı Avrupa ülkelerinin hükü-
metleri üzerinde sürekli baskı yaparak Duarte rejimine destek sağla-
maya, onun uluslararası forumlarda kınanmasını engellemeye ve FMLN-
FDR'nin ⁽²⁾ yalıtılmasını sağlamaya çalışıyor. ABD Dışişleri Bakanlı-
ğından uzmanlar dünya arenasında «kendi» davranış hattını çizmeye
çalışan kukla rejimi her bakımdan himaye ediyorlar.

FMLN'e karşı savaşa Birleşik Amerikan'ın giderek daha geniş ölçüde
katılmasına karşın, bizim güçlerimiz nicel ve nitel bakımdan artmaya de-
vam ediyor. Biz savaşta taarruz girişimini elde tutuyor, ülke toprakları-
nın yaklaşık % 40'ını kontrolümüzde bulunduruyor ve ülkenin dört bir
yanında, bu arada başkentin hemen yakınlarında eylem yürüterek, ülke
topraklarının öteki bölümünü de düşmanın elinden kurtarmak için çalışı-
yoruz. Savaşın sürdüğü 4 yılda, FMLN, kukla ordunun 19 bin askerini saf
dışı etti, 6 bin tüfek, yüzlerce top, roketatar ve benzeri silah, yüzbinlerce
adet çeşitli savaş malzemesi, çok sayıda telsiz ele geçirdi. Ve şimdi, ge-
ride bıraktığımız yılları değerlendirirken kesinlikle söyleyebiliriz ki, tiran-
lığın silahlı kuvvetleri Washington'dan yardım almasalardı, çoktan boz-
guna uğratılmış olacaktı.

1984 yılında FMLN-FDR'nin eylemleri sonucunda ABD emperyalizminin
Salvador'daki yeni strateji ve taktiği iflas etti. ABD emperyalistlerinin
planlarına göre, devrimci ordu ülkenin kuzeyinde küçük (ve en geri kal-
mış) bir bölgeye sıkıştırılmalı, merkezi ve güney kesimlerde yaşamsal
önemdeki (en sık nüfuslu ve ekonomik bakımdan gelişmiş) topraklarda
kontrolü tamamiyle cezalandırma müfrezelerine, tenkil birliklerine dev-
retmek zorunda bırakılmalıydı. «Kissinger Komisyonu»nun projesine göre,
bu bölgelerin kalkındırılması ve geliştirilmesi için çok büyük paralar veri-
lecekti. Kuzey bölgelere sürülen bizleri ise «merkeziyetçi» Duarte hükü-
meti aracılığı ile yığınlar arasındaki etkiden yoksun bırakmayı ve ulus-
lararası planda yalıtılmayı düşünüyorlardı. Böylece Salvador, yenisömür-

(2) 1980 yılında kurulan Ulusal Kurtuluş Cephesi-Farabundo Martí
(FMLN) SKP'nin silahlı birlikleri, de dahil, beş isyancı sol örgütün) as-
kersel-politik bağlaşıklığıdır. Bu makalenin yazarı Ş. J. Handal yol-
daş FMLN Başkomutanlık üyesidir. Devrimci-Demokratik Cephe (FDR)
çok daha geniş kapsamlı politik bir bağlaşıklıktır (1980). FDR kukla
rejimine karşı çıkan 100'ün üstünde politik, sendikal, toplumsal vb.
yığın örgütlerini kapsıyor. (Not Red.)

gecileme daha çok bağlanacak ve giderek Karayipler bölgesinde karşı devrimin ve Kuzey Amerika egemenliğinin kaleci durumuna gelecekti.

Bu hedeflere ulaşmak için kukla rejimin ordusu sayıca artırılıyor, hareket kabiliyeti ve hareket ustalığı yükseltiliyor, ateş kuvveti, savaş yetenekleri etkinleştiriliyordu. Onlar bizi Honduras sınırına sıkıştırarak yoketmeye ve bu ülkenin ordusunu «Salvador çekicinin» darbeleri için örs olarak kullanmak üzere hazırladılar.

Somut olarak konuşursak, 1984 yılının sonunda durumun niteliksel özellikleri şunlardı:

a) FMLN, kukla ordunun yayılma planını boşa çıkartarak ve saflarını demoralize ederek, ona hissedilir zararlar verdi. Biz devrimci güçlerin kontrolündeki bölgeleri ve cephe gerisini genişlettik, ülkenin kuzeyinde, orta ve güney bölgelerde askersel varlığımızı güçlendirdik, en büyük kentlerde ve çevresinde gerilla faaliyetlerini aktifleştirdik.

b) Askeri operasyonlarımız, daha önce belirtildiği gibi, Salvador'un en önemli tarım-sanayi bölgesini oluşturan batı eyaletlerine, son yıllarda düşmanın derin ve sakin cephe gerisi olan bu bölgelere de yayıldı.

c) Yukarıda sergilenen nedenler dolayısıyla ve özellikle FMLN'nin askeri işletmelere ve merkezlere vurduğu darbeler sonucunda Salvador ekonomisi bugün yeni, çok daha derin bir bunalım içinde bocalıyor. Ekonomiyi «ayakta» tutabilmek için bugün çok daha büyük dolar sıringaları gerekecektir. Şöyle ki, Washington'un 1985 yılı için kukla hükümete vermesi planladığı giderek artan yardımların önemli bir bölümü, taarruz olanaklarını artırmak için değil, kayıpları kapatılmak için gidecektir.

ç) Tüm geçen yıl boyunca, 1983 yılı sonunda beliren grev hareketi devam etti, insan haklarını savunmaya yönelik çıkışlar hızla arttı. Üniversite, diktatörlüğün silahlı kuvvetleri tarafından 1980'de işgal edilen ve büyük hasar gören binalarına yeniden kavuştu (bu üniversitede öğrenim gören gençlerin sayısı bugün 20 bini buluyor). Toprak isteyen ve emeğinin çok daha iyi ödemesi istemini yükselten köy emekçilerinin örgütlülüğü yükseldi, savaşımlı güçlendi.

Duarte hükümeti, demagojik açıklamalarda bulunmasına karşın, yığınların özlemlerini hiçbir zaman yerine getiremedi, getiremeyecektir. Şu gelişme bir raslantı değildir: Hükümet, bir yandan greve katılanların çoğunluğunu oluşturan devlet memurlarının enflasyon tarafından «eritilen» ücretlerini artırma yeteneğinden tamamiyle yoksun olduğunu ortaya koydu. Öte yandan, oligarşiyi, işçilerin ve memurların ücretlerini artırmaya ve tarım reformunu kabul etmeye zorlayamadı, onu gemilemedi ve böylece güçsüzlüğünü sergiledi. Gelişme ters yönde oldu. Yasama organındaki oligarşi temsilcileri köyde değişiklikler yapılmasını öngören yasaları kaldırdılar, devlet bankası ise köylü kredilerini yok

denecek bir düzeyde tutuyor. Tarım araçlarının, onunla ilgili hizmetlerin ve gübrelerin fiyatları tırmanmaya devam ediyor.

d) FMLN-FDR askersel çatışmaya politik çözüm bulmak amacıyla diyalog ve görüşme sağlamaya yönelik yeni yeni girişimlerle ortaya çıkarak, diplomatik bağlarını güçlendirdi. 1981 yılının daha başından, yani savaşın ilk günlerinden itibaren onlar hem Birleşik Amerika yönetimine hem de Salvador hükümeti ve silahlı kuvvetlerine bu konularda değişik önerilerde bulundular. (3) Eylül 1984'e kadar bizim tüm barışçı girişimlerimiz boyuna reddedildi.

e) Askersel, politik ve diplomatik alanlarda güçler dengesinde elverişli değişiklikler sonucunda Duarte hükümeti, girişimin kendinden geldiği görünümünü yaratarak, kuşkusuz, Washington'un rızasını alarak, geçen yılın Ekim ayında bizimle diyaloga girmek zorunda kaldı. Böylece, Reagan ve Duarte, kendileri için sancılı bir adım atarak FMLN-FDR'i açıkça tanıdılar. Bu bizim uluslararası saygınlığımızı artırdı, halkın ekonomik ve politik hakları uğrunda savaşıma ivme verdi, bu savaşımın özellikle San Salvador ve öteki kentlerde legalleşmesine yardım etti. Buralarda yığınlar «ölüm mangaları»nın terörüne ve 1980'den beri süren sıkıyönetime karşın sokaklara döküldü.

Diyaloga başlama kararı baştan Duarte'nin ülkede ve yurtdışında prestijini yükseltmesine karşılık, şimdiye kadar yapılan görüşmelerin sonuçları onun hiçte içtenli olmadığını gösterdi. Öte yandan ordu yönetiminin hükümetin kararlarına uymadığı ortaya çıktı. Ordu üst yönetimi hükümet ile FMLN arasında, Paskalya ve yılbaşı günü için ateşkes sözleşmesinin koşullarına uymayı reddetti, fiilen sözleşmeyi çiğnedi. Hükümet ile oligarşi arasındaki çelişkiler de, bunların neredeyse giderildiği görüntüsü yaratılmış olsa da, daha açık ortaya çıktı.

Duarte'nin işbaşına gelmesiyle, hiç olmazsa halkın bir kesiminde doğabilecek umutlar da sönüp gitti. Onun başkanlığındaki hükümetin yığınları kendinden yana kazanabilecek durumda olmadığı görüldü. Duarte yönetimi, ABD'nin antigerilla rotasının Salvador'daki dayanağıdır. Ama bu yönetim kendi konumlarını güçlendiremedi, daha da zayıflattı. Rejimin ülke içinde olduğu gibi, uluslararası alanda da saygınlığı herkesin gözleri önünde boyuna düşüyor. Şu satırların kaleme alındığı günlerde egemen çevreler derin bir bunalım yaşıyor.

Geçen yılın Kasım ayında Meksika, Fransa, İspanya, Yunanistan, İsveç ve Cezayir, BMÖ Genel Kurulu'nda görüşülmek üzere, insan haklarını çiğneme olaylarının artması ve özellikle sivil halkın bombalanması dolaısıyla Salvador hükümetinin kınandığı bir tasarı sundular. Bu belgede Salvador'daki durum, «iki taraf arasında genel savaş durumu» olarak

(3) Ayrıntılı bilgi için bak: J. Barrios, Savaşkanlığı yükseltme ve politik girişimcilik, BSS – Yeni Çağ, 1983, Sayı 4.

nitelendiriliyor. Böylece, Reagan ile Duarte'nin bize yönelttiği «teröristlikle» suçlama reddedilmiş oldu. Kuşkusuz ki, bu olgu, FMLN-FDR'nin yurt dışında daha geniş saygınlık kazandığını gösteriyor.

Şimdiye kadar söylenenleri özetlersek, şunu belirtebiliriz: ABD'nin planları tamamıyla iflas etti; FMLN-FDR'î politik bakımdan zayıflatamadılar, sınırlı bir bölge içine sıkıştıramadılar ve uluslararası alanda yalıtlayamadılar. Tersine, biz daha da güçlendik, askersel, politik ve diplomatik alanlarda daha enerjik bir taaruza geçtik.

Kukla rejiminin ihanet ettiği egemenlik ve bağımsızlık ilkelerini halkın davasını bugün devrimci hareket savunuyor. Örgütsel düzeyleri ne olursa olsun, bütün yurtsever güçler bu hareket etrafında birleşmeye çalışıyor. Bu hareket, demokrasi ve sosyal kurtuluş savaşımının öncüsüdür.

Salvador'daki olaylara yüzeysel bir bakış, şu sonuca vardırabilirdi: «Devrimcilerin utkuya ulaşması için gerekenden de çok zaman geçti, ama Birleşik Amerika kararlılıkla onlara karşı çıktığı için, onlar hiçbir zaman başarıya ulaşamayacaklardır.»

Böyle bir sonuç çıkarmak, miyopluk olurdu. 1981 yılının Ocak ayında devrimci güçleri 3-6 ay içinde yokedebileceğini belirten Reagan hükümeti bile şunu iyi anlıyor: ABD'nin artan baskı ve müdahalelerine dört yıldır direnmiş olmamız bile, kendi başına FMLN için büyük bir başarıdır. Washington FMLN'in politik ve diplomatik başarılarının önemini biliyor. Çünkü bu başarılar, ABD'nin ayakta tutmak için günde 1,5 milyon dolar harcadığı kukla silahlı kuvvetlere vurulan yıkıcı darbeler sonucu sağlanmıştır.

Salvador'da dört yıllık devrimci halk savaşını gereği gibi değerlendirmek için, FMLN'nin yenilgiye uğramasının uluslararası alanda ne gibi sonuçlara yolaçabileceğini düşünmek bile yeterlidir. Nikaragua'daki Sandinist halk devrimi çok daha büyük zorluklarla karşılaşacaktı. Çünkü karşısında emperyalizmin iradesini yerine getiren deneyli, takviye edilmiş, modernleştirilmiş Salvador ordusunu ve aynı zamanda ülkemizin zengin, aşırı gerici oligarşisini de bulacaktı. Bu, ABD'li «şahinler» ile tüm Latin Amerika gericiliğinin demokratik ve devrimci hareketlere karşı azgınca saldırılarına yeni bir ivme kazandıracaktı. ABD'nin hiçbir zaman tam olarak vazgeçmiş olmadığı Küba'yı ele geçirme «büyük hayali» (Hitler ruhunda) daha çekici hale gelebilir, yeryüzünde barış bugünkünden daha güçsüz olabilirdi.

Salvador yurtseverleri ve bütün olarak halkımız savaşarak ve yenerek Orta Amerika'da devrimci sürecin sürekliliğine, Nikaragua'yı savunma davasına katkıda bulunuyor, Latin Amerika'da demokratik ve ulusal kurtuluş hareketlerinin yeni başarılar elde etmesine yardımcı oluyor. Bu başarılar ise ortadadır. ABD emperyalizminin 1970'li yıllarda anakaramızın güneyine diktiği faşist rejimler son zamanlarda politik sahneden

atıldı. CIA'nin beslediği kanlı Pinochet tiranlığına karşı Şili'de geniş yığınlar giderek daha aktif çıkışlarda bulunuyor. Kazandığımız önemli başarılarla biz, Reagan yönetiminin inatçı ve saldırgan politikasının hem kendi ülkesinde hem de uluslararası arenada açığa vurulmasına ve nötralize edilmesine her gün katkıda bulunuyoruz. Bu da tüm dünyada emperyalizme karşı, barış için savaşıma yardımcı oluyor.

Kanımızca, Salvador halkının savaşımının uluslararası önemine ilişkin tek doğru değerlendirme bu olabilir.

Hiçbir ilerici devletle ortak sınırı olmayan, Birleşik Amerika'ya yakın ve Sovyetler Birliği'nden çok uzakta bulunan küçük bir ülkede ayakta kalmak ve taarruzu sürdürebilmek için, her ne pahasına olursa alsun bizi yoketmek isteyen ABD emperyalizmine karşı koyabilmek için çok büyük çabalar gerekti. Bu çabalar ancak, FMLN'i oluşturan tüm güçlerin birliği, onun doğru politikası, başında FDR'in bulunduğu demokratik çevrelerle güçlü bağlaşıklık, devrimci sürecin geniş emekçi yığınlarında ve bütün olarak halkta derin kökler salmış olması ve aynı zamanda savaşımıza gösterilen aktif uluslararası dayanışma sayesinde yoğunlaştırılabildi.

ABD hükümeti ve Salvador diktatörlüğü kendi planlarının gözle görülür biçimde iflas etmesi olayını nasıl açıklıyorlar?

Onlar, FMLN'in Sovyetler Birliği'nden, Küba'dan ve Nikaragua'dan sözde büyük miktarda silah aldığını iddia ediyor, ama bu iddialarına ilişkin tek bir inandırıcı kanıt gösteremiyorlar. Çeşitli ideolojik doğrultuda ve değişik uluslardan, bu arada Kuzey Amerika'dan gazeteciler Salvador'da savaş cephelerinde bulunduktan sonra, bizim savaşçılarımızın Birleşik Amerika yapısı silahlar, tıpkı Reagan yönetiminin diktatörlüğe sağladığı türden silahlar kullandığı konusunda birleşiyorlar. Ayrıca, ABD askeri istihbarat servisleri de Nikaragua'dan «geniş çapta silah akımı»na ilişkin lakırtıların kaç para ettiğini çok iyi biliyor. Bu, açık bir yalandır. Ama bunu gerçek saysak bile, çarpışmaların bugünkü sonuçlarını bu yolla kantılamak yine de olanaksızdır. Çünkü Pentagon da içinde, herkes şunu kabul ediyor: Diktatörlüğün ordusuna ABD'nin gerçekten verdiği savaş tekniğinin miktarı ve ateş gücü, («danışmanlar», askerlerin eğitilmesi, askeri istihbarat alanında işbirliği vb. bir yana) Nikaragua'dan sağlandığı ileri sürülen savaş tekniğinin kapsamını 100 kat aşiyor.

Burada şunu da belirtelim ki, FMLN'in elinde ne helikopterler, ne uçaklar, ne obüs toplar, ne hafif savaş gemileri ne de zırhlı araçlar vardır. Şu olguları da kimse yadsımıyor: Ulusal Kurtuluş Cephesi-Farabundo Marti'nin saflarındaki asker ve subay sayısı düşmaninkinden birkaç kat daha azdır; kontrolünde sanayi işletmeleri ve ticaret merkezleri yoktur, giyecek, yiyecek, ilaç ve nakliye aracı sağlamak için yardım olarak dışarıdan on milyonlarca dolar almıyor; devlet aygıtı onun hizmetinde de-

ğildir ve o burjuva patronlar zümresinin elindeki sınırsız kaynaklardan yararlanamıyor. Tek sözle, FMLN kukla rejiminin ordusunun hizmetindeki herşeyden yoksundur.

Salvador'da gericiiliğin uğradığı yenilgileri Reagan yönetimi başka iddialarla da açıklamaya çalışıyor. ABD hükümet yetkililerinin ileri sürdüğü argümanlar şunlardır: «Salvadorlu komutanlar, küçük istisnalarla, yeteneksizdir ve satılmıştır, «danışmanlar»ın öğrettiklerini onlar anlayamıyor, kavrayamıyor; genellikle on yıllık öğrenimini tamamlamış olan Amerikalılardan farklı olarak Salvador askerleri dört ya da beş yıllık öğrenim görmüştür ve bu nedenle Salvador ordusu modern bilgileri benimseyecek durumda değildir; sivil yönetimin temsilcileri ise rüşvetçilik ve ahlak bozukluğu içindedir ve bu Kuzey Amerika'nın yardımlarının etkisini azaltıyor.»

Subay ve memurların gözle görülen ve giderek artan satılmışlığına ilişkin görüşleri bir yana bırakalım. Emperyalizm onları bizzat «dost» olarak seçmiş bulunuyor ve bölgemizde «özgür dünyayı savunma» aracı olarak kullanıyor. Bu nedenle emperyalizmin onlardan şikayet etmeye hakkı yoktur. Dikkatimizi Salvador emekçilerinin iyi asker ve subay «olmamaları» iddiasına çevirelim.

FMLN savaşçılarının %80'inden fazlası emekçi kent ve köy katmanlarından çıkmadır. Onların önemli bir bölümü okuma yazma bilmez, açlıktan çökmüş, sağlığı sarsılmış durumda saflarımıza katılıyor. Bu durum, kısmen de olsa ülkemizdeki sosyal gerçekleri yansıtır. Bu sosyal gerçekler ise, büyük toprak sahiplerinin, sanayicilerin, bankerlerin ve işbirlikçi burjuvazinin oluşturduğu açgözlü oligarşinin, ABD ve öteki ülkelerin tekellerinin halkı azgınca sömürmesinin sonucudur. Bütün bunlar bizim olanaklarımızı önemli ölçüde sınırlıyor ve korkunç yoksulluk koşullarında zorlukları aşabilmek için FMLN'in çok büyük çabalar harcamasını gerektiriyor. Ama sözünü ettiğimiz sorunlar aynı zamanda Salvador halkını devrimci eylemlere iten çözümleyici gerekçelerin ayrılmaz bir parçasıdır. Böylesi koşullarda oluşan FMLN'in ana gücü saflarında yoğun nüfuslu küçük bir ülkede halk savaşı sanatını iyi bilen deneyli komutanları ve savaşçıları birleştiriyor. Öte yandan düşmanın askerlerinin çoğunluğu sıradan asker olsa da, (bu Kuzey Amerikalıların suçlamalarına neden oluyor) bizim tarafımıza geçtikten sonra mükemmel savaşçılar duruma geliyor, üstelik bize önemli askeri bilgileri iletiyorlar.

Başka bir deyişle, Salvador emekçilerinin sözümona «yeteneksizliği»ne ilişkin iddialar, kuşkusuz, tümüyle temelsizdir ve imparatorluk heveslilerinin halkımıza tepeden bakmasının, küstahça saygısızlığının bir örneğidir.

Özetlersek, şunu belirtebiliriz: FMLN, Salvador'da devrimci savaşın gerçek ve baş etmeni olan halktan yana olduğu için savaşta üstün geliyor. Er ve subayların yüksek moralini ve savaştaki ustalıklarını, onların

haklı bir dava için savaşmakta olmaları belirliyor. Bizim savaşçılarımızın yüksek askeri nitelikleri ile kukla ordunun askerlerinin sıradan nitelikleri arasındaki böylesine derin çelişkinin nedeni tam da budur.

FMLN, Salvador halkının yol göstericisi, örgütçüsü ve önderidir, silahlı gücü ve yadsınmaz öncüsüdür. Hiç abartmadan deyebiliriz ki, Ulusal Kurtuluş Cephesi-Farabundo Marti halkımızla kan bir can birdir, onun duygusu, iradesi ve bilincidir.

Birçok yenilgiye uğrayan ve Pentagon'un sıkı kontrolü altında tutulan diktatörlüğün silahlı kuvvetleri derin iç çelişkilerle sarsılıyor. Ulusal ekonominin çöktüğü koşullarda gericiğin saflarındaki çetin iç çatışmalar, egemen güçlerin blokunu bütünüyle saran genel bunalıma dönüşüyor.

Biz deneylerimizden bir dizi dersler çıkardık. Bu derslerin gösterdiği gibi, yığınlarla kopmaz bağlarla bağlı, doğru bir devrimci politikayla donatılmış, tarihsel misyonunu yerine getirme ve utkuya ulaşmak için çelik bir irade ve kararlılıkla dolup taşan, güçlü bir birliğe sahip öncünün varolması halinde devrim en ağır koşullarda da ileriye doğru yola-
labilir. Böylesi niteliklere sahip öncünün peşinden her halk yürür.

Biz şuna inandık: Tarihsel bir süreç olarak devrimin özü taarruzdur, ana görev ise erki ele geçirmek ve savunmaktır. Erk sorunu ve atak eylemlerin sürekliliği konusu ortaya konmadan, gerçek devrimci bir hat da olmaz. Bu olmayınca ise ne yığınlar seferber edilebilir ne de doğru bir yoldan yürümeleri sağlanabilir. Başka türlü devrim gelişemez, yerinde sayar durur.

FMLN-FDR eylemlerinde silahlı, politik ve diplomatik savaşımı uyum içinde yürütüyor. Bu doğrultuların ayrı ayrı her birinde ve hepsinde birden aralıksız taarruzu sağlamaya çalışıyor. Devrimci yönetimin deneyiminden kaynaklanan temel ilkeleri bunlardır.

Sürekli atak eylemler için, devrimin karakterini doğru anlamanın yanı sıra, her anın reel koşullarını hesaba katarak, her aşamada güç birikimini sağlamak, sınıf savaşımının bir düzeyinden başka, daha yüksek bir düzeyine aralıksız geçişi örgütlemek, yönlendirmek ve fiilen gerçekleştirmek, hiçbir zaman bu geçişi frenlememek, durgun hale gelmesine yol vermemek gerekir.

Eğer öncü, koşulların olgunlaştığı dönemde yığınların daha yüksek bir savaşım aşamasına geçişini sağlayamıyorsa, öncü olmaktan çıkar. Gruplara ve fraksiyonlara bölünme, donup kalma ve hatta hem «kendi» hem de yabancı sömürücülerin sistemini ayakta tutan politik mekanizmayla bütünleşme tehlikesiyle karşı karşıya gelir. Sınıf savaşımında «ara konumlara», «yerle gök arasında uçuşlara» yer yoktur. Çoğu kez gerekli olan geçici gerilemeler ve manevralar kesinlikle yürütülen sınıf savaşımının atak niteliğinin güçlenmesine ve güvence altına alınmasına hizmet etmelidir. Boyuna gerilemek ya da yerinde saymak, sınıf savaşımının

devrimci içeriğinden fiilen vazgeçmek anlamına gelir. Bu, sömürücülerin egemenliğini, bizzat sömürücüleri ortadan kaldırmanın ve ülkenin emperyalist ezgiden kurtuluşunun devrim olmadan da, reformlar yoluyla olanaklı olduğu yolunda, yaşamda hiçbir zaman kanıtlanmamış olan hayalleri besler.

Emekçileri ve halk yığınlarını devrim bayrağı altında toplamının temel koşulunun birlik olduğunu SKP hiçbir zaman unutmuyor. Bu koşul, tüm öteki demokratik ve yurtsever örgütler ile kalıcı bağlaşıklıklar sağlamada ve bunları korumada çözümleyici rol oynuyor. Birliğini yitirmiş, yalıtlanmış bir öncü müfreze demokrasinin ve ulusal çıkarların bayraktarlığını yapamaz ve bu durumda emperyalizmin ve onun uşaklarının karşısına ne reel bir güçle ne de savaşıma ve utkuya sarsılmaz bir inançla çıkılabılır. Bu gibi koşullarda, çok büyük zenginliklere, askersel ve politik güce sahip bulunan emperyalizm, erk ele geçirilmiş olsa bile, devrimi önleyebilir, bağabilir.

Devrimci güçlerin bölünmüşlük döneminde ve birleştikten sonra sahip olduğu ağırlık, ulus üzerindeki etkisi, saygınlığı ve gördüğü uluslararası destek arasındaki farkın ne kadar büyük olduğunu yaşam gösterdi. Birlik, ayrı ayrı bileşenlerin basit toplamından çok daha büyük bir şeydir. Birlik, yeni bir niteliktir: Öncünün oluşumu ve giderek kurulmasıdır.

Salvador komünistlerinin devrimci çizgisi, partimizin sallantılara ve reformizme doğru kaymalara son veren 7. Kongresi'nde çizildi. SKP, Salvador halkının yiğit savaşımına katılanlar arasında onurlu yerini aldı ve bu savaşıma katkıda bulundu.

Kongrede belirlenen rotanın doğruluğu çetin savaşım yıllarında kanıtlandı. Devrimci güçlerin birliğine ve silahlı savaşıma katılmaya yönelik bu rota ardıcıl bir biçimde ve görüş birliği içinde izlendi.

Mart-Nisan 1984'de, FMLN'in kontrolündeki bölgelerin birinde, SKP Merkez Komitesi'nin 4. Plenumu yapıldı. Gündemdeki öteki maddelerin yanı sıra Plenumda, partinin 7. Kongreden sonraki durumu da ele alındı. Plenum, Kongrede saptanan görevlerin başarıyla yaşama geçirilmekte olduğu sonucuna vardı: SKP ülkenin devrimci güçlerinin birliğini sağlayan taraflardan biri oldu. Bu yolda atılan ilk adım, daha sonra FMLN'in oluşmasına yardımcı olan Askersel-Politik Koordinasyon Merkez'nin kurulması konusunda, 1979'da varılan anlaşma oldu.

Partimiz 1979'dan bu yana silahlı operasyonlar yürütüyor ve 10 Ocak 1981'deki genel taarruza katılmış bulunuyor. O zamandan bu yana onun askersel örgütü olan Silahlı Kurtuluş Kuvvetleri, (SKK) Ulusal Kurtuluş Cephesi-Farabundo Marti'nin saflarında, halk savaşının alanlarında aktif savaşım yürütüyor.

Partimiz bugün savaşıyor ve onun görevlerinin karakterini, örgütlenmesini ve çalışma tarzını, ideolojik bakımdan çelikleşmesini belirleyen

bu oluyor. SKK birliklerinde partinin taban örgütlerini ve ayrıca orta düzeyde bir grup oluşturduk, böylece kendi silahlı kuvvetlerimizi dolaysız ve her düzeyde yönetme gibi zor bir sorunu çözmüş olduk. MK, Politik Komisyon, bölge komiteleri politik ve askersel yönetim organları durumuna geldi. Parti çalışanları ise bugün yalnız politik değil, aynı zamanda askersel sorunların da üstesinden gelebilecek durumdadır.

SKP'nin sendikal harekette, köylüler, öğrenci gençler ve aydınlar arasındaki çalışmaları da sürüyor. Birçok yöneticimizin, bu arada kimi MK üyelerinin yaşamına malolan korkunç, kanlı baskılara karşın biz politik çalışmalar yürütüyoruz.

Parti, savaştan önce etkisinin zayıf olduğu bölgelerde yaygın bir örgüt ağı kurdu ve genişletti. Amerikanın kuzeyindeki ülkelerde, Latin Amerika ülkelerinde ve Avrupa devletlerinde bulunan deneyimli kadrolarımız, geniş kapsamlı bir uluslararası çalışma yürütmeye başladılar.

Bugün SKP nitel ve nicel bakımdan önemli ölçüde güçlenmiştir ve büyümeye devam etmektedir.

Salvador'da devrimci durum, 1979'un ikinci yarısında-1980'in birinci yarısında oluştu. İlerici askersel-politik örgütlerin birleşmesi süreci, onun etkisiyle gelişti. Ocak 1980'de Yığınların Devrimci Koordinasyon Merkezi (YDKM) kuruldu. Ardından, devrimci-demokratik hükümetin program platformu hazırlandı. Bu platform, Nisan ayında kurulan FDR'de yer alan tüm sol ve demokratik güçlerin bağlaşıklığının politik temeli oldu. (4)

Ülkeyi görülmemiş bir grev hareketi sardı, köylülerin toprak işgalleri hızla arttı, yığınsal yürüyüşler yapıldı (örneğin, 22 Ocak 1980'de, San Salvador'da yapılan yürüyüş 300 bin kişi katıldı). Yığınların enerjisiyle beslenen bütün bu çıkışlara, doğmakta olan devrimci ordunun silahlı operasyonları eşlik etti. Bu ordu savaşların içinde güçlendi ve FMLN'in saflarında nitel bakımdan daha da gelişti. Devrimin etkisi uğruna yaşamını tehlikeye atmaya, hatta ölmeye hazır olma duygusu yığınlarda olgunlaşıyordu. Bu aylarca birbirini izleyen sokak çatışmalarında, her gün gözleniyordu. Rejimin ordusu ve polisince girilen barbarca kurşunlamalar, yığınsal tutuklamalar, insan kaçırma ve öldürme olayları bu yürüyüşleri önleyemiyordu.

Ekonomik bunalım hızla derinleşti. Egemen sınıflar arasında çetin bir kavgaya yürüyordu ve orduda bölünme söz konusuydu.

Ancak, önceki yıllarda rejim karşıtı güçler arasında birliğin sağlanamamış olması, devrimin öznel önkoşullarının zamanında olgunlaşmasını, onun öncüsünün oluşmasını, saflarında hegemonyacılığın giderilmesini

(4) Ayrıntılı bilgi için bak: R. Sanchez, O. Millas. Bir devrim modeli yoktur. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1982, Sayı 4. (Not Red.)

ve ayaklanmanın örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesi konusunda ortak eylem planının hazırlanmasını engelledi.

Bununla birlikte elverişli ortamdan yararlanıldı ve FMLN, 10 Ocak 1981 günü taarruza geçerek, devrimci halk savaşını başlattı. Bununla o, aynı zamanda, devrimci durumun uyandırdığı yığınların büyük sosyal enerjisinin önemli bir bölümünün yoğunlaşmış bulunduğu silahlı kuvvetlerimizin güçlenmesinde bir başlangıcın yolunu açtı. Başka bir deyişle, özel faktörün yeterince gelişmiş olmaması bizzat silahlı operasyonlar içinde giderildi, silahlı savaş devrimci öncünün oluşmasına ve çelikleşmesine yardımcı oldu. Böylece yapısal bunalımdan burjuva çıkış yolunun önü kapanmış oldu ve sonuç olarak genel devrimci durum dönemi uzadı.

1984 yılının başına kadar kukla diktatörlük terör ve soykırıma dayalı sıkı kontrolü başkentte ve öteki büyük kentlerde, ayrıca ülkenin batısında korumayı başardı. Bunlar, emekçi yığınların en ilerici, savaş alanlarında sıranmış ve örgütlü kesiminin, yani işçi sınıfının, aydınların, öğrencilerin ve köy proletaryasının çekirdeğinin yoğun bulunduğu bölgelerdir. Geçmişte en sert sınıfsal çatışmalar buralarda meydana geldi. Bunlar arasında, daha önce sözünü ettiğimiz 1932 Ayaklanması, 1944 Nisan, Mayıs ve Aralık direnişleri, neredeyse silahlı çatışmaya dönüşecek olan 1960 Ağustos-Ekim büyük direnişleri ve Ekim 1979-Haziran 1980 olayları yer alıyor.

Bugün San Salvador ve öteki kentlerde yığinsal direniş dalgası yükseliyor. Aynı zamanda biz, bu kentler çevresinde gerilla savaşını hızlandırdık, başkent yöresinde silahlı operasyonları artırdık ve ülkenin batısında, düşmanın «sakin» cephe gerisinde enerjik silahlı eylemlere ve örgütsel çalışmalara yöneldik.

Kuşkusuz, FMLN gelecekte de ülkenin merkezinde, düşmanın kontrolündeki bölgelerde büyük ilerici yığınları doğrudan devrimci savaşıma çekerek güçlenip gelişmeye devam edecektir. Şu olgu, inanılması zordur, ama bir gerçektir: Küçük, ama yiğit Salvador halkının enerjisi ve gücü dört yıllık savaşta henüz tam olarak kendini gösterememiştir. Kuşkusuz, onun yapıcı kavgalarda tam anlamıyla ortaya çıkacak olan devrimci potansiyelinin çok büyük bir bölümü yedek durumundadır.

Şimdi, yeni bir devrimci durumun oluşmasına yolaçacak etmenler belirlemeye başladı. 1979-1980'den farklı olarak savaşlarda deneyim kazanmış ve çelikleşmiş silahlı kuvvetlere sahip, birlik içinde olan ve deneyli bir öncümüz vardır. Bu durum, askersel, politik ve diplomatik alanlarda aktif atılğan bir politika uygulamasını, yığınlarla daha güçlü, daha geniş ve çok yönlü bağlar kurulmasını ve uluslararası ilişkilerin geliştirilmesini sağlıyor.

ABD'deki ilerici ve sağduyulu çevreler de içinde, Orta Amerika ve tüm dünyanın demokrasi güçleriyle birlikte FMLN-FDR emperyalist saldırıga-

nın Nikaragua'ya, Salvador'a ya da ikisine de birden saldırmasını önlemek için elden geleni yapıyor. Biz silahlı çatışmalar sorununa görüşmeler yoluyla politik, adil ve onurlu bir çözüm sağlamak için çaba harcıyoruz. Honduras halkıyla birlikte Salvador yurtseverleri ABD'nin bu ülkedeki askersel varlığına son verilmesinden, Honduras topraklarının Orta Amerika ve Karayipler bölgesi halklarına karşı sürekli saldırı üssü durumuna getirilmesi yolundaki Pentagon planlarının suya düşürülmesinden yana çıkıyor. Kısacası, biz kendi halkımızın ve kardeş halkların geleceğini özgürce belirleme hakkı için ve barış uğrunda savaşıyoruz.

Bunun yanısıra FMLN-FDR, bizzat Birleşik Amerika'da ve tüm dünyada karşılaştığı tepkiye karşın Reagan'ın dolaysız askersel saldırı projesinin gerçekleştirilmesi halinde yığınları ABD emperyalizminin bu saldırısını püskürtmeye hazır duruma getirmek için çok yönlü bir çalışma yürütüyor.

Bugünü kurmak için dünü hatırlamak gerekir

Ezekias Papaioannou

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)
Genel Sekreteri

Antifaşist güçlerin İkinci Dünya Savaşı'nda elde ettikleri büyük utkunun 40. yıldönümü yaklaşıyor. O dönemin olayları hakkında çok şeyler biliniyor, çok yazıldı bunlar üstüne. Ancak ben, bu olayları yaşamış, bunların kimilerine katılmış biri olarak, bugün, şu şanlı günlemenin eşliğinde bir kez daha dönüp tarihe bakmanın amaca uygun olacağı kanısındayım. Bu, özellikle gençlik için, savaş sonrası kuşaklar için çok yararlıdır ve yalnızca geçmişin deneylerine başvuranlar için değil, aynı zamanda üçüncü bir dünya savaşının, bu kez termo-nükleer bir savaşın önlenmesinden yana olan milyonlarca barış savaşçısı için de öğreticidir.

Faşizme karşı kazanılan utku, eşi görülmemiş ağır ve kanlı savaşlar sonucunda, 50 milyon insanın, bu arada 20 milyon Sovyet yurttaşının canı pahasına elde edildi. Bu utku, yeni tarihsel bir aşama, sömürgeciliğin yıkılması, birçok halkın bağımsızlığına kavuşması, bir dizi ülkede sosyalist düzenin yerleşmesi aşamasını başlattı.

Faşist sürülerini bozguna uğratan başlıca askersel ve moral-politik güç, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin ürünü olan Sovyetler Birliği'dir. Bu bakımdan insanlık bu ilk ve en büyük sosyalist ülkeye çok şey borçludur.

Faşistlerin İtalya'da ve ardından da Almanya'da erki ele geçirmelerinden sonra Berlin-Roma «ekseni» oluştu. Daha sonra buna emperyalist Japonya da katıldı. Böylece, bu üç devletin bağımsız halklara karşı saldırı koşullarının temelleri atılmış oldu. Hitler Almanyası bu «eksenin» başı çeken gücüydü.

İtalya'da ve Almanya'da da, faşist rejimlerin kurulması, herşeyden önce sosyal-demokrasinin konumlarının neden olduğu demokratik güçlerin bölünmesi sonucu olanaklı oldu. Sosyal-demokrasi, tehlikeyi küçümsedi, faşizmin yoluna set çekebilecek olan komünistlerle ve öteki demokratlarla işbirliğini reddetti. Eğer bu ülkelerde sosyal-demokrat partiler komünistlerle tek cephe ya da başka antiemperyalist politik bloklar kurmaya yanaşsalar, kanıma göre, gelişmeler bu yönde olmazdı ve faşistlerin de erki ele geçirmelerine izin verilmezdi. ⁽¹⁾ Sonuç ortadadır:

(1) Fransa'da 1935'te kurulan Halk Cephesi, yığınların faşist tehlikeye karşı seferber edilmesinde büyük rol oynadı. (Not Red.)

İşçi sınıfı ve ilerici, demokratik güçlerin birlikte eylem gösterdikleri yerde, faşizm başarı elde edemez.

Japonya'nın 1931'de Mançurya'yı, Batı Avrupa devletleri ve ABD'nin «karşı koymamaları» sonucunda işgal etmesi, İtalya'nın iştahını artırdı. Ve o, 1935'te Habeşistan'a saldırdı. Bu olayda da, burjuva demokrasi ülkeler saldırgana engel olmak için kararlı önlemler almadılar, İtalyan ordusunun ve askeri araçların Habeşistan'a gitmesini engellemek için Süveyş kanalını ⁽²⁾ kapatmadılar.

Faşizmin dünya savaşına hazırlığının üçüncü ögesini Cumhuriyetçi İspanya oluşturdu. Burada bir dizi demokratik partiyi ve Emekçilerin Genel Birliği'ni içine alan Halk Cephesi, seçimlerde başarı elde etti ve kendi hükümetini kurdu. Bu durumda iç gerici ve her şeyden önce başında faşist general F. Franko'nun bulunduğu ordu çevreleri ayaklandılar.

Eğer Halk Cephesi'ndeki askeri güçler daha iyi silahlara ve tek bir yönetime sahip olsalardı, karşı devrimcilerin eylemi daha ilk günlerinde bastırılabilirdi. Ancak böyle bir cephenin kurulmasına örneğin, elinde güçlü savaş örgütleri olan İberiya Anarşistler Federasyonu karşı çıkıyordu. Bu örgütün yöneticisi B. Durruti en sonunda bu cepheye katılmaya razı olduğunu açıkladı ve hemen anarşistler tarafından öldürüldü.

Bu arada Almanya ve İtalya'dan, aynı zamanda İspanya'nın sömürgeci olan Fas'tan, Franko'ya yardım etmeleri için büyük askeri birlikler gönderilmişti. 1936 yılından 1939 yılına kadar süren savaş sonunda Franko, 300 bin İtalyan, Alman ve Fas askerinin de desteğiyle ülkenin demokratik yoldan seçilen yasal hükümetini yıkmayı ve yaklaşık 40 yıl ayakta kalan diktatörlüğünü kurmayı başardı. Ve Batılı devletler uyguladıkları «içişlerine karışmama» politikalarıyla, saldırganın bu kez İspanya'ya faşizmi dayatmasına yardımcı oldular.

Halk Cephesi'ne, yalnızca Sovyetler Birliği, coğrafi durumunun olanak verdiği ölçüde destek sağladı. ⁽³⁾ İspanya demokratlarıyla uluslararası dayanışmanın dikkate değer örneğini, sayıları 35 bin kişiyi bulan uluslararası tugaylar verdi. Bunlar İspanya topraklarındaki savaşları ve akıttıkları kanlarıyla, antifaşist dayanışmanın tarihe geçen mükemmel savaş geleneğini yarattılar. Ben bunların sıralarında, Kıbrıslı diğer 80 komünistle birlikte savaşıma onuruna eriştim. Bu komünistlerin ondördü, enternasyonal görevlerini yerine getirirken yaşamlarını yitirdi.

(2) O zamanlar Süveyş kanalı İngiliz ve Fransız sermayesine ait olan «Süveys Kanalı Ortak Şirketi» tarafından yönetiliyordu. (Not Red.)

(3) Sovyetler Birliği, İspanya Cumhuriyeti'ne yiyecek, ilaç ve aynı zamanda değişik silahlar, araç ve gereçler gönderdi. Yaklaşık üç bin Sovyet gönüllüsü, Cumhuriyetçilerden yana savaştı. SSCB, İspanya halkının çıkarlarını, değişik uluslararası örgütlerde de, bu arada Milletler Cemiyeti'nde de savundu. (Not Red.)

Mançurya'nın Japon, Habeşistan'ın İtalyan militaristleri tarafından işgal edilmesi ve Alman ve İtalyan saldırganlarının Cumhuriyetçi İspanya'ya karşı başarısı, tüm bunlar, faşist «ekseni» oluşturan devletleri, dünyaya egemen olma amacıyla savaş başlatmaya özendirdi.

1938'de Almanya Avusturya'yı ilhak etti. O zaman da Batılı devletler, saldırganın çeşitli ülkeleri ardarda yutmasına izin vermemek için hiçbir önlem almadılar. Sıra Çekoslovakya'ya geldiğinde, İngiltere ve Fransa Hitler'le yüzkarası bir ihanet belgesi olan Münih Anlaşmasını ⁽⁴⁾ imzalayarak, onu Hitler'e teslim ettiler.

Anımsıyorum, Büyük Britanya Başbakanı N. Chamberlain, Münih'ten döndüğü akşam ben Londra'da «Victoria» istasyonu bölgesinde bir mitingte konuştum. O günlerde radyo ve gazeteler, sözde Chamberlain'ın Münih'ten barış getirdiğini iddia ederek, büyük bir propaganda görüntüsü koparmışlardı ve birçokları da buna inanmıştı. Ben İngiliz dinleyicileri önünde başbakanın barış değil, savaş getirdiğini söylediğim zaman, kimileri bana hakarete kalkıştılar. Onlar o dönemde İngiliz emperyalizmince işgal edilen ve sömürgeye dönüştürülen «Kıbrıs'a, ülkeme çekip gitmemi» istiyorlardı.

Hitler'in Çekoslovakya'yı işgal etmesinden sonra da Sovyetler Birliği, Avrupa'da kollektif güvenlik sistemi oluşturma çizgisine uygun bir biçimde, saldırgana karşı Tek Cephe kurma çabalarını sürdürdü. Ve 18 Mart 1939'da saldırının genişlemesini önlemek için alınacak önlemleri görüşecek bir konferansın hemen toplanmasını önerdi. Chamberlain, bu öneriyi, «zamansız» diyerek reddetti. Ancak bunun ne kadar «zamansız» olduğu, Almanya'nın daha 22 Martta Litvanya'nın liman kenti Klaipeday'ı (Memel) ele geçirmesiyle görüldü, 7 Nisanda ise İtalya Arnavutluk'u işgal etti.

Bu arada, demokratik güçlerin Sovyetler Birliği ile anlaşma imzalanması yönündeki çıkışları öylesine bir yaygınlık kazandı ki, sonuçta İngiltere ve Fransa görüşmelere yanaşmak zorunda kaldılar. SSCB, onlara saldırgana karşı, aynı zamanda diğer ülkeler için de kollektif garanti sağlamayı öngören karşılıklı yardımlaşma anlaşması imzalanmasını önerdi.

Chamberlain hükümeti, görüşmeleri oyalama ve sabote etme çabalarını haftalarca, aylarca sürdürdü. Birincisi, Sovyetler Birliği'nden saldırının kurbanı olana yardım göstermek için tek yanlı yükümlülük üstlenmesini istiyordu, ama kendisi Sovyetler Birliği'yle ilgili böyle bir yükümlülük

(4) Hitler, Çekoslovakya'nın İngiltere tarafından ihanetine karşılık olarak onunla, özü bakımından bir saldırmazlık anlaşmasını andıran ikili bir bildiri imzalamayı kabul etti. Daha sonra faşist Almanya tüm öteki uluslararası yükümlülüklerini olduğu gibi, bunu da çiğnedi. (Not Red.)

üstlenmek istemiyordu. İkincisi, yardımda bulunma garantisinin Sovyetler Birliği ile sınırı olan Finlandiya, Letonya ve Estonya gibi ülkeleri kapsamamasını sağlamaya yelteniyordu. Üçüncüsü, Almanya'nın şantaj ve tehdit yoluyla, öteki ülkelerin nazilerin isteklerine «gönüllü» boyun eğmesini sağlamak için dolaylı saldırısına karşı önlem alınmasını reddediyordu. (5)

Birlikte hareket eden İngiltere ve Fransa hükümetleri, görüşmeleri her bakımdan uzatmaya çalışıyorlardı. Onların SSCB ile karşılıklı yardım anlaşması diye bir şey imzalamak istemedikleri, yalnızca kamuoyunu aldatmayı sürdürmekten yana oldukları daha sonra açıkça ortaya çıktı. Bunu gören Sovyetler Birliği, saldırıların geri püskürtülmesinde her üç ülkenin yapacağı katkının somut olarak belirlenmesini istedi. İngiltere ve Fransa, Sovyetler Birliği'nin Temmuz 1939'daki askeri komisyonların görüşmeleri başlatmasına ilişkin önerisine yanıt olarak, delegasyonlarını Moskova'ya gönderdiler. Ancak bunlar, durumun gerektirdiği gibi, yetkili ve yüksek düzeyde askeri temsilcilerden değil, ikinci dereceli kişilerden oluşuyordu. Üstelik, delegasyonlar Moskova'ya geldiğinde, bunların her hangi bir konuda karar alma yetkisi bile olmadığı anlaşıldı.

SSCB, askeri delegasyonların toplantısında şunu belirtti: Sovyet Silahlı Kuvvetleri, saldırının önüne geçmeye yönelik ortak eylemlere, yalnızca Polonya ordusuna, Polonya topraklarında yardım gösterme yoluyla somut olarak katılabilir. Sovyetler Birliği, bunun Varşova tarafından kabul edilmesi durumunda, Almanya'nın ona dayattığı her hangi bir savaşa tüm kara ve hava kuvvetleriyle katılmaya hazır olduğunu belirtti. Ancak Polonya hükümeti, İngiltere ve Fransa'nın da kışkırtmasıyla Sovyet birliklerinin hangi koşullarda olursa olsun ülke topraklarına girmesine karşı çıktı.

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra, İngiltere eski başbakanı D. Lloyd George'nin basında Chamberlain hükümetini, nasıl kesin olarak eleştirdiğini hâlâ hatırlıyorum. O, güçlü Sovyet ordularının Almanya'ya karşı saldırıya geçtikleri zaman, İngiltere'nin savaşta büyük olanaklara sahip olacağı gerçeğinin kabul edilmesi gerektiğini yazıyordu, ve askeri delegasyonların görüşmelerinde SSCB Savunma Komiseri K. E. Vorosilov'un önerdiği planın tam da bundan ibaret olduğunu hatırlatıyordu. Sonunda Lloyd George, İngiltere'nin Sovyetler Birliği'nin desteğinden yoksun kalmasında suçlu olanlardan sorumluluk aranmasını ve bunların ağır cezalara çarptırılmasını istiyordu.

(5) Böyle bir yaklaşım, Avrupa'da barışsever devletlerin cephesini örgütlemek için bir temel olamazdı. Sovyet devleti yanıtında şöyle diyordu: «Bir yandan SSCB'ne doğrudan saldırdığında İngiltere ve Fransa tarafından garantinin sağlanmaması, diğer taraftan da SSCB'nin Kuzey-Batı sınırının açık kalması, saldırıların Sovyetler Birliği'ne yöneltilmesi için kışkırtıcı bir öge olabilir.» (Not Red.)

Ancak İngiliz ve Fransız egemen çevreleri, başka bir şeyin peşindeydiler; onlar tüm güçleriyle Almanya'yı SSCB'ne saldırtmaya çalışıyorlardı. Bu durumda saldırgana karşı ortak bir cephe kurma umutlarının nasıl yıkıldığını gören Sovyetler Birliği alternatif adım atmak ve Almanya ile saldırmazlık anlaşması imzalamak zorunda kaldı. Bu adımın ona, artan savaş tehlikesi karşısında zaman kazandırması gerekiyordu.

1 Eylül 1939'da Hitler Almanya'yı Polonya'ya saldırdı. 3 Eylül'de İngiltere ve Fransa Almanya'ya savaş ilan ettiler. Bu savaşın niteliği neydi? Savaşın sorumluluğunu kim taşıyordu? Kuşkusuz, en başta Almanya ve faşist «eksene» katılan diğer ülkeler. Ama aynı zamanda hükümetlerinin tutumlarıyla Hitler'i yeni yeni işgallere teşvik eden ve saldırıların önüne geçilmesi için hiçbir şey yapmayan burjuva demokrasisi ülkeleri. Faşist tehlikenin önlenmesi için komünist partileriyle işbirliğini reddeden sosyal-demokrasinin de sorumlulukta büyük payı vardır.

Savaş emperyalist bir nitelik taşıyordu. Ancak, «eksen» devletlerinin saldırısına uğrayan halklar için onun antifaşist, ulusal kurtuluş niteliği vardı. Bu savaş, işçi sınıfı için özel bir önem taşıyordu. Çünkü faşizm, kapitalizmin en insanlık dışı yönünün ortaya çıkmasından başka bir şey değildir ve o, emekçilerin tüm kazanımlarını yoketmeye, onları en ağır ve amansızca sömürmeye çalışmaktadır.

Savaş sırasında görüldü ki, Batılı devletler saldırganın gücünü küçümsemişlerdi. «Majino hattı»nın⁽⁶⁾ ardına mevzilenen bu devletler, Alman ordusunun bu hattı yaramayacağını sanıyorlardı. Ancak Almanlar Fransız savunmasını Kuzeyden yardı ve birkaç gün sonra da cephe çöktü. Haziran 1940'ta Paris, Almanlara teslim oldu ve hain mareşal H. Petain bununla ilgili anlaşmayı imzaladı. Britanya Sevkiyat Ordusu ise Dunkergue yoluyla tahliye ediliyordu. Kısa bir süre sonra Almanya İngiltere'yi yoğun olarak bombalamaya başladı.

İkinci Dünya Savaşı beni Londra'da yakaladı. Ben İngiltere hava kuvvetlerine pilot olarak yazılmak istiyordum, ancak tıbbi komisyon beni bu işe yaramaz buldu. Bilmiyorum, böyle bir kararın alınmasında belli politik görüşler de rol oynamıştır. Bundan sonra ben gönüllü olarak Londra'nın savunması işlerine katıldım.

Bir İskoçyalı ile birlikte (o da aynı işverenin yanında çalışıyordu) biz, Londra'nın «Oxford Street» ve «Regent Street» caddelerini kapsayan bölgeye sorumluyduk. Görevimiz bomba yangınlarını söndürmek ve insanları gecikmeli bomba düştüğü zaman sığınaklara gitmeleri için uyarıyordu.

Biz bombaları kumla söndürüyorduk. Çoğu zaman çok güçlü bombalar düşüyordu, bunları üç dakikada üç pusluk (pus, İngilizlerin kullan-

(6) Fransa'nın Almanya ile olan sınırı boyunca oluşturduğu savunma hattı. (Not Red.)

dıkları ölçü birimi) kum katıyla örtterek etkisiz hale getiriyorduk. Eğer bunu başaramazsak, o zaman bomba patlıyor ve yangın çıkıyordu. İskoçyalı iş arkadaşım. Chamberlain yanlısıydı. Londra'nın Hitler uçaklarınınca çok şiddetli bir biçimde bombalandığı günlerden birini iyi hatırlıyorum. Dinlenme sırası benimdi ve bir seyyar yataкта uyuyordum. Birden İskoçyalı haykırmaya başladı: «Kente bombalar yağıyor, kalk söndürmemiz gerek». Gerginlikten ve uykusuzluktan ayakta duracak halim yoktu ve ben ona «git bombaları söndürmek için Chamberlain arkadaşını çağır» dedim. Ben onun Münih'ten barış değil, savaş getireceğini söylemiştim, bundan dolayı da bana küfürler savurdular, yanıtını verdim. Elbette sonra kalktım ve biz olanca gücümüzle bombaları söndürmeye başladık.

Hitlerciler Londra'yı her gece, bazen de gündüzleri bombalıyorlardı. Birçok kez ölüm, rasgele yanımızdan geçti. İngilizler ne gerekli sayıda uçağa, ne de hava savunması için gerekli araçlara sahiptiler. Faşist «ekseni» oluşturan devletlerin gücünün küçümsenmesi burada da kendini göstermişti.

Hitler, bu aşamada Britanya adasını işgal etmeme kararı almıştı. Her olasılığa karşın, bunun nedenleri arasında, İngiltere'nin gücünün küçümsenmesi ve aynı zamanda onun Sovyetler Birliği'ne karşı (anımsayalım, Mayıs 1941'de, Hitlerin parti içindeki yardımcısı R. Hess böyle bir görevle Londra'ya gönderilmişti) kışkırtılması yelteniş yer alıyordu.

Saldırının daha sonraki kurbanı Yunanistan oldu. Ona Ekim 1940'da, halkın desteklediği Yunanistan ordusunun kahramanca direnişiyle karşılaşan İtalya saldırdı. Yunanistan halkı için bu direniş, ülkenin 1936'dan beri I. Metaksas'ın beşinci faşist diktatörlüğü altında bulunması nedeniyle de haklı bir direnişti. İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden sonra saldırganın askeri birlikleri ilk yenilgisini Arnavutluk'ta Yunanistan ordusundan aldı. (7) Ancak Mussolini'nin Alman ortağı ona yardıma geldi. Yunanistan, düşman güçlerinin bu büyük üstünlüğü karşısında uzun süre direnemedi. (8)

18 Aralık 1940'ta Hitler, «Barbarossa» koduyla bilinen 21 Numaralı Direktif Planını imzaladı. Bu plan, genel görüşleri ve SSCB'ne karşı yürütülecek savaşa ilişkin direktifleri içeriyordu. Sovyetler Birliği'nin 8–10 hafta içinde bozguna uğratılmasını öngören yıldırım savaşı, planın stratejik temelini oluşturuyordu.

(7) Başında Metaksas'ın bulunduğu Yunanistan'daki egemen çevreler, işgalcilere karşı ciddi bir direniş göstermek niyetinde değildi. Ancak halk, ülkenin egemenliği ve bağımsızlığından yana ayağa kalktı. Yunanistan ordusu, Kasım 1940'ların başlarında büyük yurtseverlik ortamında, İtalyan ordusunu Arnavutluk topraklarında geri püskürtmeyi başardı ve daha sonra da karşı saldırıya geçti. (Not Red.)

(8) İşgal koşullarında, Yunanistan'da Ekim 1944'te tüm ülkeyi faşist işgalcilerden kurtaran güçlü bir direniş hareketi eylem gösterdi.

Faşist «ekseni» oluşturan üç devlet, SSCB'ne saldırının eşiğinde askeri ittifak kurdular. ⁽⁹⁾ Hitler, Finlandiya, Macaristan ve Romanya'nın, Sovyetler Birliği'ne saldırı hazırlıklarına aktif katılmalarını bile sağlamıştı. Almanya'yı Slovakya ve Hırvat kukla hükümetleri desteklediler. Franko İspanyası, Bulgaristan'daki gerici egemen çevreler, Fransa'daki vatan haini Vichi rejimi, Portekiz ve Türkiye de onunla işbirliği yapıyorlardı.

Hitlerciler, «Barbarossa» planının gerçekleşmesi için Avusturya ve Çekoslovakya'nın, Arnavutluk'un, Polonya ve Danimarka'nın, Norveç, Lüksemburg, Hollanda, Belçika, Fransa ve Yugoslavya'nın, diğer ülkelerin, yani hemen hemen tüm Avrupa'nın ekonomik ve insan kaynaklarını kullandılar. Almanya'nın ve bu ülkelerin genel nüfusu 300 milyonu buluyordu. Aynı zamanda, Sovyetler Birliği'ni Doğudan militarist Japonya da tehdit ediyordu.

Nazi elebaşları, planlarının başarısından öylesine emindiler ki, daha 1941 yılının ilkbaharında dünya egemenliğini sağlama stratejisinin devamını hazırlamaya başladılar. Alman silahlı kuvvetleri başkomutanlığının günlük defterinde, Hitler'in Doğu kampanyasını tamamlar tamamlamaz Afganistan'ı işgal edeceği ve Hindistan'a saldırı hazırlıklarına başlayacağı üstüne bir not düşülmüştü. Bu operasyonların 1941 güzünün son ayına doğru ve 1941–1942 kışında gerçekleştirilmesi öngörülmüyordu. Bunlar «Barbarossa» planının gerçekleşmesinden sonraki döneme hazırlık adlı 32 Numaralı Direktifinde yer alıyordu.

Hitlerci stratejiler, 1941 yılı güzünde, İran, Irak, Mısır ve Süveyş kanalı bölgesini, daha sonra da Japonya ordularıyla birleşmeyi ümit ettikleri Hindistan'ı işgal etmeyi tasarlıyor, İspanya ve Portekiz'in ilhakını, Cebelitarık'ı ele geçirmeyi, İngiltere'yi hammadde kaynaklarından yoksun bırakmayı planlıyorlardı. Daha sonra naziler, «Kuzey Amerika'da «İngiliz-Saksonların etkinliğini» yoketmek istiyorlardı. Bu amaçla onlar, Grönland, İzlanda, Azor adaları ve Brezilya'daki üslerden Kanada'ya ve ABD'ne, Aleüt ve Havai adalarındaki üslerden de Batı yarım küresine büyük askeri güç çıkartmayı planlıyorlardı. Saldırganlar, SSCB'ne karşı yıldırım savaşını, tüm dünyayı ele geçirmede belirleyici bir koşul olarak görüyorlardı.

Nazi Almanyası 22 Haziran 1941'de, Sovyetler Birliği'ne karşı tarihte eşi görülmemiş bir güçle, 190 tümen, 40 binden fazla tank, yaklaşık 5 bin uçak ve 200 dolayında savaş gemisiyle saldırıya geçti. ⁽¹⁰⁾

Alman ordusu, ilan etmeden, haince saldırıyla başlattığı savaşta ge-

⁽⁹⁾ Uçlu pakt 27 Eylül 1940'ta Berlin'de imzalandı. Bu pakta katılanlar, dünyanın etkinlik alanına bölünmesi ve eylemlerinde daha sıkı uyum sağlanması üstüne anlaştılar. (Not Red.)

⁽¹⁰⁾ Bu dönemde SSCB'nin Batı sınırlarına mevzilenen Almanya'nın uydularına ait silahlı güçler de bunun içinde yer alıyor (Bak: İkinci Dünya Savaşı'nın tarihi. 1939–1945, c. 3, Moskova, 1974, s. 341. (Not Red.)

çici olarak stratejik inisiyatifi ve SSCB'nin Avrupa kesiminin önemli bir bölümünü ele geçirmeyi başardı. Ne var ki, büyük güçlülere karşı, Sovyet halkı ve onun ordusu, Leninci partinin yönetiminde ayakta kalmayı, güçler dengesini değiştirmeyi ve saldırgana yıkıcı darbeler indirmeyi başardılar. Faşist sürülerinin ilerlemesi, kesin olarak ilk kez Sovyet-Alman cephesinde durdurulmuş ve Alman silahlı kuvvetlerinin insan gücü ve maddi-teknik potansiyelinin dörtte üçü bu cephede yok edilmiştir.

SBKP ve Sovyet hükümeti, saldırının daha ilk günlerinde, Alman faşist işgalcilerle karşı verilen Büyük Anayurt Savaşı'nın amacının yalnızca SSCB üzerinde yoğunlaşan tehlikenin ortadan kaldırılması değil, aynı zamanda faşizme karşı savaşan devletlere de yardım göstermek olduğunu ilan etti. 3 Temmuz 1941'de, Sovyet halkına hitaben yaptığı konuşmada J. V. Stalin şunları vurguladı: «Bu yüce savaşta bizim, Avrupa ve Amerika halkları şahsında güvenilir bağlaşıklarımız olacaktır... Ülke-mizin kurtuluşu için verdiğimiz savaş, Avrupa ve Amerika halklarının bağımsızlıkları, demokratik özgürlükleri için verdikleri savaşla örülüyor.»⁽¹¹⁾

J. V. Stalin'in bu sözleri, antifaşist bir cephenin kurulması için halklara ve devletlere yapılmış bir çağrıydı. SSCB'nin savaş sonrası yıllarda kolektif güvenlik sistemi kurulmasındaki çabaları, ileride kurulacak anti-Hitler koalisyonu için ortam hazırlamıştır. O dönemde, Batının burjuva hükümetleri, Sovyetler Birliği'nin önerilerine yanıt vermemiş olsalar bile, o, gene de genel bir antisovyet cephe kurma girişimlerini bozmuş ve faşizmin ezilmesi uğruna geniş bir işbirliğinin zorunlu olduğu görüşünü kapitalist ülkelerin politik ve toplumsal çevrelerinin bilincine yerleştirmiştir.

Sovyet halkının ve ordularının kahramanlığı, onların Nazi canavarına karşı savaşta verdikleri sayısız kurbanlar, ona özgürlükten yana olan tüm insanlığın sevgi ve saygısını kazandırdı. İngiltere ve ABD hükümetleri, tehlikeli ortak düşman karşısında ve aynı zamanda kendi halklarının baskısı sonucunda, SSCB ile askersel-politik işbirliğine gitmek zorunda kaldılar.

Aralık 1941'de, Birleşik Amerika ve daha birçok ülke, İkinci Dünya Savaşı'na katıldılar. Faşist «ekseni» oluşturan devletlere karşı savaşan ülkelerin birliğinin güçlenmesine 26 devletten temsilcinin 1 Ocak 1942'de Washington'da imzaladıkları Birleşmiş Milletler Bildirisi de katkıda bulundu. Bildiriyi imzalayanlar arasında SSCB, ABD, Kanada, Yugoslavya, İngiltere, Çin, Polonya, Çekoslovakya, Hindistan da bulunuyordu.

Sovyetler Birliği'nin önerisi üzerine, Bildiri'nin giriş bölümüne, saldırganlar üzerindeki kesin utkunun halkların yaşamını, özgürlüğünü, bağım-

(11) Sovyetler Birliği'nin Büyük Anayurt Savaşı dönemindeki dış politikası, c. 1, Moskova, 1944, s. 29-30. (Not Red.)

sızlığını savunmak, insan hakları ve adaleti korumak için zorunlu olduğunu belirten olağanüstü önemi olan cümleler eklenmişti. Bu belgeyi imzalayan devletler, «eksen» devletlerine karşı tüm askersel ve ekonomik kaynaklarını kullanma, birbirleriyle işbirliği yapma ve düşmanla ayrılıkçı ya da uzlaşmacı barış anlaşmaları imzalamama yükümlülüğünü üzerlerine almışlardı.

1941–1942 yıllarında, bir yanda SSCB, öte yanda İngiltere ve Amerika arasında karşılıklı yardımlaşma anlaşmaları imzalanmış olmasına karşın, faşist saldırıyı geri püskürtmenin ana yükü Sovyetler Birliği'nin sırtındaydı. Baştan, İngiliz ve Amerikan emperyalistleri onun Almanya'nın baskısına dayanamayacağını, yalnızca birkaç hafta, en çok da birkaç ay dayanabileceğini hesaplıyorlardı. Hitler sürülerinin Sovyet-Alman cephesinde nasıl durdurulduğunu, onların burada ne büyük kayıplar verdiklerini gören İngiltere ve ABD egemen çevreleri, eylemsizlik ve anlaşmaları sabote etme taktiğini değiştirmeye başladılar. Onlar, savaşın Sovyetler Birliği'ni güçten düşüreceğini ve halklara kendilerinin istediği türden bir barış, kendi çıkarlarına yanıt veren bir barış dayatabileceklerini hesaplıyorlardı. İşte bundan ötürü de Batılı devletler İkinci Cepheyi, Haziran 1944 yılına kadar açmadılar.

Çokuluslu Sovyetler Birliği, kuruluşundan yirmi yıl kadar bir zaman sonra, büyük bir sınav verdi. Büyük Anayurt Savaşı yılları Leninci ulusal politikanın dayandığı temel in sağlamlığının en çetin sınav yıllarıydı. Bu sınavın sonuçları, gerçekten de çok etkileyiciydi. SSCB, son derece ağır koşullarda, onu ayrılıkçı merkezkaç güçlerce içten sarsılan ve saldırıganın darbeleri karşısında hemen yıkılacak olan «toprak ayaklı bir heykel»e benzetenlere, ne denli derin yanılğı içinde olduklarını gösterdi. Sovyet halkları, kendi birliklerinin sarsılmaz olduğunu, Komünist Partisi etrafında sınıksız kenetlendiklerini gösterdiler.

Moskova önlerinde, Leningrad, Stalingrad, Kursk ve daha birçok yerde kazanılan utkular, tarihe, insanlığın yazgısını belirleyen savaşlar olarak geçtiler. Dört ay süren Stalingrad savaşlarını, özgürlükten yana tüm halklar nefesi kesilerek izliyordu. Stalingrad düşecek mi, düşmeyecek mi? sorusu, tüm dünyayı kaygılandırıyordu. Yenilmez Kızıl Ordu, saygı değer Sovyet insanları, bu soruya yanıt verdiler. Onlar, Stalingrad'da her semt, her cadde, her ev için savaştilar ve yalnız kenti savunmakla kalmadılar, aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'nın tüm akışını değiştirdiler.

Bu dört kritik ayı ben, çok iyi hatırlıyorum. Britanya basını, Stalingrad savaşlarıyla ilgili gelişmeleri her gün baş haber olarak veriyordu. Emekçiler bu haberleri dikkatle okuyor ve haklı olarak İngiltere'nin de yazgısının bu savaşın sonucuna bağlı olduğunu düşünüyorlardı. Ancak bu savaş yalnız İngiltere'nin değil, tüm dünyanın yazgısını belirliyordu.

Londra'da çalıştığım fabrikada insanlar hergün, savaşlarla ilgili haber-

leri tartışıyorlardı. Bu tartışmalara, çoğu kez öğle paydosunda, yönetimden temsilciler de katılıyordu. Bu tartışmalarda ben, savaşların ilk gününden sonuncusuna kadar, kentin dayanacağını söyledim. Benim inancım öylesine ikircimsizdi ki, birçokları bana sen komünistsin, «kör fanatizmden» dolayı da Stalingrad'ın artık düştüğünü bile göremiyorsun diyordu. Kısa bir süre sonra yaşam, kimin haklı olduğunu gösterdi.

Bir gün gene gece yapılan saldırılardan ve bombaları söndürdükten sonra işime acele ediyordum ki, günlük gazeteyi alamadım. İşletmeye geldiğimde herkes suskun, gözlerini bana dikmişti. İşletme müdürü yanıma yaklaştı ve sordu: «Nereden biliyordunuz Stalingrad'ın düşmeyeceğini»? Bana, Sovyetler Birliği'nin karşı taarruza geçtiği üstüne yapılan açıklamayı gösterdiler. Ve ben hemen bu sorunun neden sorulduğunu anladım. Kimi soruları kafamda çözdüm, mademki ben, dört aydır sürekli olarak, Stalingrad'ın dayanacağını iddia ediyordum, demek ki ben «özel haberler» alıyordum, ya da ben bir «Sovyet ajanıydım».

Kişisel deneyim alanındaki bu geçmiş olaya bir göz atmak, savaş döneminde Batı kapitalist ülkelerinde oluşan psikolojik durum üstüne kimi fikirler veriyor insana.

Kızıl Ordu'nun Stalingrad'da Hitler ordularını tümenden bozguna uğratması ve esir almasıyla başlayan ve şanlı Sovyet bayrağının Berlin'de Raystag binasına dikilmesiyle sona eren önüne geçilmez taarruzu, Avrupa'nın kurtarılmasına, faşist Almanya silahlı güçlerinin ve nazi rejiminin yıkılmasına yol açtı.

SSCB ve onun şanlı silahlı kuvvetleri, halkların faşist işgalden kurtulması uğrunda sayısız kurbanlar vererek insanlığı, onu tehdit eden Nazi köleliğinden kurtardı. Hatta Churchill gibi azılı antikomünistler bile, Sovyetler Birliği'nin büyük utkunun elde edilmesindeki belirleyici katkısını tanımak zorunda kaldılar.

Faşizmin yenilgisinde, işgal altındaki tüm Avrupa'da eylem gösteren direniş hareketlerinin de katkısı vardır. Sovyetler Birliği, Polonya ve Yugoslavya partizanları, Yunanistan ulusal kurtuluş ordusu savaşçıları, Fransa ve diğer ülkelerdeki direnişlere katılanlar, sürekli eylemleriyle düşmana kayda değer zararlar verdiler, gösterdikleri kahramanlıklarla özlenen kurtuluşu yakınlattılar. Komünistler ve onların partileri, İspanya'da antifaşist savaş sırasında ortaya çıkan bu hareketin çekirdeğini ve ana gücünü oluşturdular.

Müttefik orduları ve en başta da Britanya orduları sıralarında sömürge ülke halklarının onbinlerce temsilcisi savaştı. Onlar için faşizme karşı savaş, aynı zamanda sosyal yapısı daha iyi bir dünyanın kuruluşu ve sömürgecilik zincirinin kırılması savaşımıydı. Benim küçük ülkem Kıbrıs bile, Rum ve Türk asıllı 30 binden fazla antifaşist savaşçı ortaya çıkardı. Bunlar arasında AKEL Merkez Komitesi'nin 16 Haziran 1943 ta-

rihli çağrısına uyarak gönüllü yazılan yüzlerce parti üyesi vardı. Onlar zafere olan inançları ve enerjileriyle, Kıbrıslıların özgürlük için savaş ruhunu güçlendirdiler.

İngiltere ve ABD egemen çevrelerine gelince, Kızıl Ordu'nun önüne geçilmez bir biçimde ilerlediğini, düşmanı kendi gücüyle de bozguna uğratabileceğini görünceye dek, Avrupa'da İkinci Cephe'nin açılmasını geciktirdiler. Müttefikler, düşmana kıyasla sekiz defa daha fazla insan gücü ve tanka, 60 defa fazla uçağa ve aynı zamanda denizde kesin bir üstünlüğe sahiptiler. Batı Avrupa'da bulunan Alman birlikleri çok daha zayıftı, çünkü baş komutanlık ana güçleri Doğu cephesine yığmıştı.

Gene de faşist Almanya ordusu, 16 Aralık 1944'de Anvers-Brüksel-Lüksemburg hattından Kuzeye doğru beklenmedik ve güçlü bir saldırıya geçmeyi başardı. Amerikan tümenleri geri çekilmek zorunda kaldı. Onların mevzilerine yapılan saldırılar olağanüstü şiddetliydi, kayıplar ise çok ağırdı. 1945 yılı Ocak ayı başlarında, Amerikan generali J. Patton hatta defterine İngiltere ve ABD'nin savaşı kaybedebileceğini yazmıştı.

6 Ocak 1945'te, Sovyet yönetimine başvuran Churchill, Kızıl Ordu'nun düşmanın Batı Cephesindeki gücünü zayıflatmak amacıyla, yeni bir taarruz başlatmasını rica etti. SSCB, hemen yardıma koştu. Müttefik Kuvvetleri baş komutanı D. Eisenhower, daha sonra ABD hükûmetine sunduğu raporda, eğer bu yardım olmasaydı Amerikan ordusu çok zor durumlara düşebilirdi diye yazıyordu.

Bugün emperyalistler tarihi çarpıtıyor, sorunu sözde Avrupa'yı Birleşik Amerika ve İngiltere'nin kurtardığı biçiminde göstermeye çalışıyorlar. Bundan ötürü bir kez daha yineliyorum: İnsanlık kurtuluşunu en başta Sovyetler Birliği'ne borçludur. Eğer Sovyetler Birliği olmasaydı, faşizm tüm dünyaya egemen olabilirdi.

İkinci Dünya Savaşı tarihinden çıkarılması gereken başlıca ders şudur: Eğer barışsever halkların Tek Cephesi zamanında faşizme karşı eyleme geçseydi, savaşı önlemek olanaklı olurdu. Bugün bu ders her zamankinden daha da günceldir.

Bugün, faşizme karşı kazanılan zaferden 40 yıl sonra, ABD dünya egemenliğine aday oluyor. ABD, Sovyetler Birliği'ne karşı yıldırım nükleer darbe indirmeye hazırlanıyor, bu amaçla da, Batı Avrupa'ya ve dünyanın diğer bölgelerine «Pershing-2» ve «Cruise» füzeleri yerleştiriyor. ABD, kıtalararası «MX» balistik roketleri üretiyor, Sovyetler Birliği'ne karşı «yıldızlar savaşına» hazırlanarak, uzayı militaristleştiriyor. Hitler'in izinden giden Birleşik Amerika'daki militarist çevreler, askersel üstünlük elde ederek, kendi iradelerini tüm dünyaya dayatabileceklerini sanıyorlar. Onlar «güç konumlarına» dayanan bir dille konuşmaya çalışıyor, ancak zamanın değiştiğini unutuyorlar. Halkların İkinci Dünya Sava-

şı'nda faşizm üzerindeki etkisi, dünyada yepyeni bir durum oluşturdu. ABD yöneticileri, Sovyetler Birliği'nin onlara, üstünlük elde etmeleri için hiç bir zaman izin vermeyeceğini unutuyorlar. Şurası çok açıktır ki, SSCB yalnızca güçler dengesine razı olabilir. Ve o, sözleriyle eylemlerinin birbirinden ayrı olmadığını defalarca kanıtlamıştır.

Bugün dünyada çabalarını nükleer yıkımı önlemeye yöneltten güçlü bir barış hareketi vardır. Emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşımının aynı zamanda barış için bir savaşım olduğu, giderek daha da açıklık kazanıyor. Uluslararası komünist hareketin en aktif bir güç olarak yer aldığı halkların antiemperyalist dayanışması, bu savaşımın belirleyici faktörüdür. Kahraman Vietnam halkı Amerikan saldırı-ganlarını bozguna uğrattırken, kendi bağımsızlığı ve sosyal ilerlemesi yolunda gelişmesini sağlarken, aynı zamanda emperyalizmin egemenlik kurma yeltenişlerine darbe indirirken böyle bir dayanışmadan çok yararlanmışır. Bugün bu dayanışma, Nikaragua'ya egemenliğini savunması için yardım ediyor. Kıbrıs halkının, ülkenin bir kesiminin işgal edilmesine ve ABD ile NATO'nun köprübaşı durumuna getirilmesine karşı giderek artan direnişi buna dayanıyor.

Bugün askersel tehlike insanlık için olağanüstü artmıştır. Gezegenimizdeki insanların ezici çoğunluğunca desteklenen Sovyet barış önerilerinin yaşama geçmesiyle ancak, nükleer silahlanma yarışının gemlenmesine, yumuşamanın ve uluslararası güvenliğin pekişmesine yol açılabilir. Ancak tüm halkların enerji çıkışlarıyla güçlü bir barış sağlanabilir. İşte faşizm üzerinde elde edilen büyük utku, 40 yıl sonra bugün bizi böyle bir göreve çağırıyor.

Büyük sorumluluk, yapıcı yaklaşım

Muhammed Ennafaa

*Tunus Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi
ve MK Sekreteri*

Soru: Geçen yılın başında Tunus'da ekmek ve diğer temel gıda maddeleri fiyatlarının hızla artması nedeniyle adına «ekmek ayaklanması» denilen ardarda yığınsal gösteriler yapıldı. Bilindiği gibi, hükümet tabandan gelen baskılar sonucunda yeniden eski fiyat uygulanmasına dönmek zorunda kaldı. Ama bu iç politik durumun sağlamaşmasına yol açtı mı?

Yanıt: Toplumun geniş katmanlarını kapsayan ve sosyal gerginliği daha da artıran Ocak 1984 olayları, Tunus'un politik yaşamına damgasını vurmaya devam ediyor. Bunalım öylesine derinleşti ki, bu, toplumun geniş yığınlarında güvensizlik ve geleceğe korkuyla bakma duyguları uyandırıyor. Bir yandan, Cumhurbaşkanı'nın hastalığı ve bununla bağlı olarak ortaya çıkan erki kimin sürdüreceği sorunu, öte yandan ülkenin belirsiz bir yola sürüklenmesiyle nitelenen genel durum kaygı yaratıyor.

Ülkede durumun kötüleşmesine politik çoğulculuğu reddeden tek partili sistem doktrini neden olmuştur. (1) Hükümet, öteki toplumsal güçlerle ciddi diyalog kurmayı reddediyor. Yasal partilerin çıkarlarını sınırlandıran ve sendikaların haklarını ve özerkliğini çiğneyen önlemler alıyor.

Bundan başka belirli dış çevreler ülkedeki olayları kendi kontrolü altına alma yönündeki çabalarını aktifleştiriyorlar. Tunus Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin kanısına göre, böyle bir durum Tunus halkının en önemli kazanımlarına, ulusal bağımsızlığı da içinde, zarar verebilir. Çünkü, güvensizlik ve gelecek konusunda duyulan korku ortamında her tür serüvene kapılar açılır.

Sınıfsal ve yurtsever konumlardan hareket ederek, oluşan koşullarda emekçilerin çıkarlarını ve aynı zamanda ülkenin bağımsızlığını savunan partimiz, inanç ve doğrultularına bakmaksızın, ulusun tüm aktif güçlerini büyüyen tehlikeye karşı savaşımı yükseltmeye çağırırdı. Ortak görevimiz, Tunus'un yazgısı konusunda sorumluluğu üzerimize almaktır.

(1) Nisan 1981'de yapılan erkteki Sosyalist Düstür Partisi'nin XI. Olağan-üstü Kongresi, politik çoğulculuk ilkesini kabul ettiğini ilan etti, aynı zamanda Sosyalist Düstür Partisi'nden başka politik kuruluşların ve toplumsal örgütlerin de var olabileceği yolunda bir karar aldı. (Not Red.)

Soru: Komünistler bunalımı durdurmak, yakıcı ulusal sorunların çözümü için hangi önlemleri öneriyorlar?

Yanıt: Ülkeyi saran bunalımın nedenleriyle ilgili kendi görüşlerini ardıcıl bir biçimde savunan TKP alternatif bir demokratik politikanın uygulanması gereğini vurguluyor. Biz ekonomide, sosyal ve politik alanlarda köklü dönüşümlerden yanayız. Bu dönüşümler ayrıcalıklı azınlığın değil, tüm halkın çıkarlarına uygun düşen bir gelişmenin zorunlu koşuludur. 1984 yılının Kasım ayında yapılan TKP MK Plenumunda birincil önemdeki görevler saptandı. Kanımızca, bu görevler, ulusun tüm sağlıklı güçleri için bir eylem platformu olabilir.

Partimiz, Tunus'un bağımsızlığını ve ülkenin geleceğiyle ilgili konularda özgürce karar verebilme hakkını güvence altına olan, dıştan, en başta ABD tarafından egemenliğimize yöneltilen saldırıları engelleyen önlemlerin alınması için çalışıyor.

Sosyal – ekonomik alanda her şeyden önce işçilerin, yoksul köylülerin ve işsizlerin çıkarlarını savunmak sözkonusudur. İşte bunun için fiyatların etkin kontrol altına alınması, halkın satın alma gücünün artırılması, rüşvetçiliğe karşı savaşımın yükseltilmesi gerekiyor.

Hükümet, Tunus ekonomisinin geniş halk yığınlarının hayat seviyesinin yükseltilmesine dayanamayacağını kanıtlamaya çalışıyor. Buna yanıt olarak, biz, emekçilerin en yaşamsal istemleri karşılanmadan ülkede sosyal-ekonomik durumun iyileştirilmesinin olanaksız olduğunu belirtiyoruz.

Politik demokrasi alanında da ertelenmez görevler bulunuyor. Komünist Partisi çoğulculuk (plüralizm) ilkesine yönelik her türden saldırılara son verilmesi, sendikal hareketin bağımsızlık ve birliğin güvence altına alınması, sendikal hareket ile hükümet arasında varılan sözleşmeye titizlikle uyulması, insan hak ve özgürlüklerine getirilen tüm sınırlamaların kaldırılması çağrısında bulunuyor. Örneğin, biz, muhalefet gazetelerinin kimi sayılarının toplatılması ve hatta kimi gazeteleri yasaklama konusunda ilgili makamlara sınırsız yetki tanıyan basın yasalarının değiştirilmesi için çalışıyoruz.

Soru: Komünist Partisi üzerindeki yasağın kalkmasından bu yana sadece dört yıl geçti. Ülkenin toplumsal yaşamında partinin şimdiki yeri nedir, öteki politik güçlerle ve bu arada erkteki Düstur Partisi ile ilişkileri nasıldır?

Yanıt: TKP, 1981 Temmuzunda 18 yıllık bir süreden sonra tekrar legal çalışma olanağına kavuştu. Komünistler neredeyse yaşamayı ve savaşmayı yeniden öğrenmek, nitel bakımdan değişen koşullara alışmak zorunda kaldılar. ⁽²⁾ Çalışmaları yeni baştan örgütleme, her örgüt için

⁽²⁾ TKP'nin çalışmalarını yeni baştan nasıl düzenlediği üstüne ayrıntılı bilgi için bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1982, sayı 11. (Not Red.)

zor bir iştir. İktidar çevrelerinin bizim çalışmalarımızı engellemeyi düştükleri bir olgu bize yardım etti. Legale çıkmasından hemen sonra (Kasım 1981) Komünist Partisi parlamento seçimlerine katılmaya zorlandı, ki parti bu seçimlere katılmaya hazırlıklı değildi. Biz bu durumu hesaba katarak ve aynı zamanda seçimlerde her kesin iradesini özgürce belirtme güvencesinin olmadığını bilerek, sadece birkaç seçim bölgesinden aday gösterdik.

TKP temsilcilerine halkın verdiği destek bizim beklediğimizin üstünde oldu. Bu, partimizin yığınlar arasında derin kökleri olduğunu bir kez daha kanıtladı. Komünistler tüm seçim kampanyası boyunca halkın çeşitli katmanları arasında kendi programlarını açıkladılar, aynı zamanda geleneksel olarak etkin olduğu şu bölgelerde (Gafsa, Gabes, Tunis) konumlarını yeniden güçlendirdi.

Bugün partimiz ülkenin politik yaşamının organik bir parçası haline gelmiştir. TKP'nin görüşleri büyük saygınlık kazanmıştır. İşçilerin, aydınların, gençlerin ve halkın öteki katmanlarının partiye gösterdikleri ilgi artıyor. Haftalık yayın organımız «Al Tarik al Cadid» toplumsal yaşamda önemli rol oynuyor.

Şu da önemli ki, komünistler, muhalefetin örgütlü güçlerinden yalıtılmış değildir. Sosyalist Düstur Partisi ve Tunus Komünist Partisi'nin yanı sıra Tunus'ta politik sahnede Demokratlar-Sosyalistler Hareketi, Halk Birliği Hareketi, İslâm Yandaşları Hareketi de eylem gösteriyorlar. Biz onlarla dürüst ilişkiler içindeyiz. Görüşmelerimizde tutum ve görüşlerimizi açık seçik ortaya koyuyoruz. Doğal olarak bazı görüş ayrılıkları oluyor, fakat iç politik hayatın demokratik bir yönde gelişmesi, sendikalara özgürlük tanınması, işçilerin ve diğer katmanların istemlerinin karşılanması gibi konularda görüşlerimiz birleşiyor.

TKP ve Sosyalist Düstur Partisi arasındaki ilişkilere gelince bunlar da düşmanca bir nitelik taşımıyor. Sosyalist Düstur Partisi'ne karşı biz eleştirel tutum takınıyoruz, çünkü o iktidar partisi olarak, ülkenin durumundan tam sorumluluk taşıyor. Tunus'ta son yıllarda meydana gelen ve demokratik sürecin gelişmesine yardımda bulunan olumlu değişiklikleri destekleyen TKP, erk çevrelerinin sosyal eşitsizliği derinleştiren, yurttaşlık hak ve özgürlüklerini sınırlandıran, muhalefet güçlerinin eylemlerini zorlaştıran hareketlerini yapıcı ruhta eleştiriyor. Biz bu tutumun doğru olduğunu inanıyoruz. Çünkü Tunus'un geleceğiyle yalnız Düstur Partisi ilgilenmiyor. Bu, tüm partilerin ortak konusudur. Bundan ötürü tüm toplumsal güçlere ve muhalefet hareketlerine, ülkenin, ulusun yaşamında üzerlerine düşen görevi yerine getirebilmeleri için gerekli olanaklar sağlanmalıdır.

Protesto günleri

Luis Gonzales⁽¹⁾

Şili Komünist Partisi MK çalışanı

Soru: Şili'den gelen haberlere göre Pinochet kliği ile şimdiye dek onbir Ulusal Protesto Günü yürütmüş olan demokratik muhalefet arasındaki çatışma daha da sertleşiyor. Şili Komünist Partisi rejime karşı bu türden bir muhalefeti nasıl yürütüyor? Bunun tepe noktaları ve önemi nedir ve ülkedeki politik durumu nasıl etkiliyor?

Yanıt: Ulusal Protesto Günleri Şili halkının faşizme karşı direnişinde önemli köşe taşları ve gerici diktatörlüğe karşı büyüyen muhalefetin güçlü göstergeleridir. Bu günler, halkın özgün yaratıcı girişiminin sonucudur. Böylelikle yığınların faşizmin suçlarına karşı duyduğu hiddet ve tepkileri, rejimi reddetmesi ve büyük özgürlük arzusu, savaşım kanalına akıtılabiliştir. Ulusal Protesto Günleri Şili'de demokrasinin derhal kurulması zorunluluğunu göstermiştir. Bizim ulusal çapta bir başkaldırıyı hazırlama çizgimizin doğruluğunu kanıtlamıştır. Dahası, bu günler halkın bu yoldan yürümeye hazır olduğunu ortaya koymuştur.

Ulusal Protesto Günlerinin giderek farklı kesimlerden insanların işi bıraktıkları grevler biçimini aldıklarını da kaydetmek gerekiyor. Örneğin diktatörlüğe karşı ilk genel grev Emekçilerin Ulusal Yönetim Konseyi'nin⁽²⁾ girişimiyle 1984 Ekimi sonlarında yapıldı. Bu Protesto Günleri ve grevlere muhalefet arasındaki politik ve sosyal birliğin artması eşlik etti. İşçi sınıfı, özellikle tabanda öncü rolünü pekiştirdi, diktatörlüğe muhalefet eden güçlerin cephesi genişledi ve savaşım yöntemleri çeşitlendi.

Tüm muhalefet akımlarının ortak eylemi olan Protesto Günleri, en belirgin politik ifadesini 1983'teki Protesto Günleri sırasında oluşan Halkın Demokratik Hareketi koalisyonunun faaliyetlerinde bulmuştur. Bu koalisyonda Komünist Partisi etkinliğini artırıyor.

Protesto Günlerine katılan güçlerin olağanüstü geniş yapısı, savaşımın biçim ve yöntemlerinin çeşitliliğini belirliyor. Komünistler, cuntaya karşı direnişin her türüne yüksek değer biçiyor. Örneğin, yığınsal olarak tencerelerin vurulması, telefonla protesto, bildiri dağıtma, duvarlara belgiler yazma ve resimler yapma, açlık grevleri, yürüyüşler, iş yavaşlatma, grevler, ivme kazanan halkın örgütlü kendini savunması, polisle doğrudan çatışmalar, sabotajlar, kışlalara ve güvenlik kuvvetlerine silahlı saldırılar, yığınlar tarafından yaratıcı bir biçimde kullanılan tüm bu çeşitli eylem-

⁽¹⁾ Bu soruları yazar Şili'de yanıtlamıştır. (Not Red.)

⁽²⁾ Bu konsey, pratikte sendikali tüm emekçileri birleştiriyor. (Not Red.)

ler halkın örgütlülüğünü ve kararlılığını pekiştiriyor ve kendi gücüne olan inancını güçlendiriyor.

Bu savaşımın rejimin bunalımını daha da derinleştirdi ve savaşımın subjektif faktörünün olgunlaşmasına yol açtı. Pinochet diktatörlüğü salınlıyor; tepesinde, bakanlar kurulunda önemli, sürekli değişiklikler yapılıyor. Öyle ki bunalımdan çıkış yolu üzerine askersel aygıttaki tartışmalar keskinleşiyor ve bu artık gizlenemiyor. Tüm bunlar, utanmazca Şili'nin içişlerine karışan, diktatörlüğün manevra alanının hızla daralmasından sinirlenen ABD dışişleri bakanlığında kaygılar uyandırıyor.

Soru: Pinochet rejimine karşı demokratik güçlerin yürüttükleri savaşımın öteki alanları konusunda biraz bilgi verebilir misiniz?

Yanıt: Ulusal Protesto Günlerinde değişik yöntemlerin, eski ve yeni, şiddete dayalı ve barışçı yöntemlerin kullanıldığı ve geliştirildiğini belirttim. Tüm bunlar demokratik güçlerin ortak amacına ulaşmayı, «Kahrolsun Pinochet! Demokrasi, şimdi!» belgisinde ifade bulan amaçlara varmayı amaçlamaktadırlar. Halk demokratik hak ve özgürlüklere (örgütlenme, söz, basın, toplantı, vb.) saygı gösterilmesini, politik tutukluların salıverilmesini ve politik göçmenlerin ülkeye geri dönmesine izin verilmesini istiyor. Aynı zamanda emekçilerin değişik grupları kendi istemlerini dile getiriyorlar. Örneğin «Kahrolsun Pinochet! Demokrasi, Şimdi!» belgisi, emekçilerin Ulusal Yönetim Konseyi'nin programında merkezi bir yere sahiptir. Bu program ise 21 maddeden oluşuyor ve öncelikle işçi sorunlarını içeriyor.

Demokratik güçler, sivri ucu antikomünizm ve antişovyetizm olan Pinochet'in politikasındaki geniş çaplı ideolojik saldırıyı geri püskürtmek durumundadır. Öte yandan (bambaşka bir boyutta) bir başka ideolojik çatışma komünistler ile öteki muhalefet akımları arasında yürüyor. Kimi çevreler diktatörlüğün yıkılmasından sonra ülkenin yönetimine komünistlerin de katılmasını engellemek istiyorlar ve komünistlere saldırıyorlar. Bunun sonucu olarak kimi unsurların birliği zorlaştırma amacı taşıyan engellerini aşmak gerekiyor. Elbette uzlaşma yanlılarıyla polemik yürütmek ve muhalefet hareketinde yığınların rolü ile hegemonya konusunda savaşım vermek de gerekiyor.

Şiddet eylemleri sorunu, örneğin, kimi muhalefet çevreleri arasında tartışma konusu oldu. Bu bağlamda komünistler, herşeyden önce halkın kendini savunma hakkını savunuyor ve (soyut değil, savaşımın içinde) Pinochet diktatörlüğü gibi bir rejime karşı savaşımın barışçı, şiddete dayanmayan yöntemlerin yetmeyeceğini kanıtlamaya çalışıyorlar. Dahası, yığınların öz savunması, bizzat halkın karar vereceği bir konudur ve subjektif istekten bağımsızdır.

Diktatörlüğe karşı direniş askersel-politik örgütler de yarattı. Bunlar

arasında kendisini «halkın silahlı kolu» ilan eden Manuel Rodriguez Yurtsever Cephesi'ni belirtmek gerekir. Biz bu cephenin yurtsever savaşçılarına sempati duyuyoruz. Onlar demokrasi, adalet ve özgürlük gibi yüce insancıl ülküler için hayatlarını tehlikeye koyuyorlar. Stratejik yerlere sabotajlar yapmak, radyo istasyonlarını ele geçirmek, baskıcı güçlerin merkezlerine ve kırsallarına saldırılar gibi cephenin düzenlediği eylemler, ortak savaşımın önemli ve yaşamsal bir parçasıdır. Cephe daha şimdiden Pinochet rejimine karşı saldırıya katkıda bulunuyor. Şili halkı bu katkıya saygı duyuyor. Gelecekte yığınların dikatörlüğe karşı ayaklanmasında bu cephe vazgeçilmez bir öge olacaktır.

Soru: 1984 yılının Kasım ayı başlarında, Pinochet halkın eylemini ezmek amacıyla olağanüstü durum ilan etti. Baskıların artması, ulusal protesto hareketinde kimi gerilemelere yol açmaz mı?

Yanıt: Bizce şu anda Şili'de kendisini yaşamın tüm alanlarında ortaya koyan olağanüstü bir bunalım durumu olgunlaşmaktadır. Bu saptamayı yalnızca demokratik güçler değil, Katolik Klisesi gibi önemli sosyal kurumlar da yapıyor. Pinochet rejiminin zayıfladığını ve görülmedik ölçüde yalıtıldığını herkes görüyor. O, topluma, antikomünizm ve baskılar dışında başkaca hiçbir şey sunamaz. Ülkenin emperyalist sermaye tarafından talan edilmesi, yerli finans oligarşisinin asalaklığı, yığınların yoksulluğu ve açlığı, şimdiye dek görülmedik boyutlar almıştır. Bu koşullarda cesaret ve kahramanlıkta mucizeler yaratan, yüksek bir örgütlülük, sarsılmaz bir devrimci ruh hali ortaya koyan Şili halkının savaşımı yükseliyor.

Olağanüstü durumun ilanı ve baskıların yoğunlaşması rejimin gücünü değil, zayıflığını gösteriyor. Terörü tırmandırarak faşist diktatörlük kendisini halkın öfkesinden kurtarmaya çalışmaktadır. Ne ki bu önlem ne onun bunalımı aşmasına yardım edecek ne de gittikçe artan kendi iç çelişkilerini çözmesine hizmet edecektir.

Olağanüstü durumun ilanından sonra oluşan koşullarda halk yeni savaşım biçimleri geliştirecektir.

Soru: Komünistler ve Demokratik Halk Hareketi'ndeki bağlaşıkları görüş ayrılıklarını gidermek ve diktatörlük karşıtı güçleri yakınlaştırmak için ne yapıyorlar?

Yanıt: Birlik duygusu çok yaygındır ve yığınların tabanında kök salmıştır. Fakat toplumsal örgütler politik bakımdan heterojendir. Bu, birliği sağlamak için her gün çaba göstermeyi zorunlu kılıyor. Bu sorunun başarıyla çözülmesi olgusu, bizim «toplumsal uzlaşma masaları» ⁽³⁾ dediğimiz birimlerin birçok yerde ortaya çıkmasında ifade bulmaktadır.

⁽³⁾ Bu bölgesel ve yerel komiteler, komünistler de içinde, farklı toplumsal güçlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. (Not Red.)

Politik düzeyde, demokratik muhalefetin başlıca üç koalisyonu arasında anlaşma sağlamaya çalışıyoruz. Demokratik Halk Hareketi'nin yanı sıra varolan muhalefet koalisyonları, Sosyalist Blok ile Demokratik Bağlaşıklık'tır. Şu anda bu koalisyonların görüşleri üç ana doğrultuda uyum içindedir. Her biri, Pinochet'in çekilmesini demokrasiye geçişin birinci koşulu olarak görüyor, geçici bir hükümetin kurulmasını, yeni bir anayasa hazırlayıp halkoyuna sunacak bir kurucu meclisin toplanmasını istiyor.

Demokratik Halk Hareketi, geniş bir ulusal diyalog çağrısı yapıyor. Sosyalist Blok'da da egemen olan ögeler, istisnasız, tüm muhalefetin birliğini savunuyorlar. Bu arada Demokratik Bağlaşıklık içinde iki akım arasında sert tartışmalar da olmaktadır. Bu akımlardan biri, ortak eylemlere hazırdır. Ötekisinde ise, daha dar bir muhalefet ve rejimle uzlaşma görüşü egemendir.

Ulusal diyalog yalnızca diktatörlüğe son vermek için değil, aynı zamanda ülkeyi bunalımdan çıkarmak için de yaşamsaldır. Bunu sağlamak için, en başta, tabanda karşılıklı anlayışı pekiştirmek ve genişletmek önemlidir. Birçok yerde tüm muhalefetin harekete geçirilmesi gerektiği kavranmış bulunmaktadır. Örneğin komünistlerin aktif katılımıyla şu anda temsili bir ortak eylem organı vardır. Bu politik koalisyonlara ek olarak toplumsal ve sendikal örgütleri de içeren Protesto Hareketi ve Demokrasi Savaşımı Ulusal Yönetimi'dir.

Şili'deki sol güçlerin geniş bölümünü içeren Demokratik Halk Hareketi ile Sosyalist Blok arasında sıkı bağlar vardır. Demokratik Bağlaşıklık ise politik anlaşma için önkoşul olarak halkın antifaşist savaşımında yaşamsal ve yasal hakkı olan şiddete başvurmaya verilen desteğin çekilmesini getiriyor. Yine de Demokratik Bağlaşıklık'ta ve Sosyalist Blok'ta Demokratik Halk Hareketi ile birlik yanlıları güç kazanıyor. Bu diyalogu teşvik ediyor ve birlik sürecini geliştirmeye yardımcı oluyor.

Elbette rejim, muhalefet güçlerinin anlaşmaya varmalarını önlemek için elinden geleni ardına koymuyor. Demokratik Bağlaşıklık'la ya da onun bir akımı ile uzlaşmaya çalışıyor. Şimdiye dek bu çabaların başarısızlığa uğramasına karşın, diktatörlüğün bunları sürdüreceği kesindir.

Yine de muhalefet nesnel nedenlerden dolayı hâlâ bölünmüştür. Çünkü muhalefeti oluşturan güçler stratejik bakımlardan birbirinden farklı iki hedef koyuyorlar. Birisi, ileri demokrasi belgisini atıyor ve Pinochet rejiminin yıkılmasına ek olarak faşizme yol açan maddi altyapı ile üstyapının yeniden örgütlenmesini ve Şili'nin ilerlemesini öngörüyor. İkincisi ise, geleneksel burjuva demokrasisi ile sınırlıdır. Çok geniş sosyal güçleri içeren muhalefet içinde hegemonya konusunda savaşım sürüyor. Bizce tüm bunlar, ortak düşmana karşı ortak eylemler sürecinde çözümlenecektir.

Ulusal kurtuluş güçlerinin savaş karşıtı potansiyeli

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Barış ve Demokratik Hareketlerin Sorunları Komisyonu tarafından kurulan bir uluslararası araştırma grubu ulusal kurtuluş hareketleriyle barış savaşımı arasındaki ilişkinin temel konularını inceledi. Araştırma grubunun çalışmalarına Arjantin Komünist Partisi MK üyesi Jose Maria Lanao, Guyana Halkının İlerici Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi Donald Ramotar, Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi Roland Bauer, Honduras Komünist Partisi MK üyesi Randalfo Banegas, Irak Komünist Partisi MK üyesi Kadim Habib, Lübnan Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi Rafik Samhun, Filipinler Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi Jose Lava, Sri Lanka Komünist Partisi MK Politik Bürosu aday üyesi Raja Collure, Güney Afrika Komünist Partisi'nden Ahmed Azad, SSCB Bilimler Akademisine bağlı Doğu Bilimleri Enstitüsü direktörü Akademisyen Evgeni Primakov katıldı. Yapılan tartışmaların özetini yayınlanmak için E. Primakov hazırladı.

Halkların yazgılarının birbirinden ayrılmaz olduğu ve ulusal kurtuluş hareketiyle savaş karşıtı mücadele arasında diyalektik bir ilişkinin varlığı günümüzün nesnel gerçeğidir. Bu gerçek, sosyal-ekonomik, jeopolitik ve son olarak askersel-stratejik etmenlerden kaynaklanıyor. Araştırma grubunun tartışmasında çıkış noktası yapılan ana tez buydu. Tartışmaya katılanlar değişik güçlerin, sınıf konumlarına göre bu ilişkinin içerik, özelik ve etkilerini değişik biçimlerde yorumladıklarını belirttiler.

BAĞIMSIZLIK VE GELİŞMENİN GÜVENCESİ

Araştırma grubu varolan iki aşırı görüşü kesinkes reddetti. Bunlardan birinin yandaşları ulusal kurtuluş, devrimci savaşım için savaşı önleme amacından vazgeçilmesini istiyorlar. Öteki görüşün yandaşları ise, «ne pahasına olursa olsun barış» tezini savunuyorlar.

Termonükleer bir çatışmanın patlak verme tehlikesine yol açacak bir durumun olasılığını gözardı eden aşırı sol tezler bugün de piyasadadır. Dahası, bunlar, böyle bir çatışmanın sözde bazı durumlarda ulusal kurtuluş savaşımının gidişine olumlu etkide bulunabileceğini iddia ediyorlar. Günümüz koşullarında bu çizginin, insanlığın varlığını tehdit eden, son derece tehlikeli bir provokasyonla eş anlamda olduğu belirtildi.

Öte yandan, kimi burjuva politikacıları ve siyaset bilimcileri değişik sosyal-politik sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamasının, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık için savaşımдан vazgeçilmesi de dahil, «sosyal statüko»nun korunmasıyla olanaklı olduğu yolunda bir görüşü yığınların bilincine yerleştirmeye çalışıyorlar.

Marksizm-Leninizm, sorunun bu şekilde formüle edilmesini kesin olarak reddeder. Teori ve pratiklerinde komünistler, toplumsal değişimlerin nesnel olarak tersine döndürülmez olduğuna kesinkes inanmaktadırlar. Barış içinde yanyana yaşamanın özü, birbirine karşıt sosyal-ekonomik sistemler, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki tarihsel çatışmanın askersel yolu kapsamamasında yatmaktadır, diyorlar. Sosyalizm, hiç taviz vermeksizin ulusal kurtuluşun çıkarlarını savunurken, kapitalizm yeni sömürgeciliği yaratıyor ve bununla ayrılmaz bir şekilde bağlıdır.

Tartışmada, ulusal kurtuluş ve savaş karşıtı hareketler arasındaki ilişkinin yanlış algılanması ve bazan tehlikeli bir biçimde algılanmasının analizinin, sadece yukardaki karşıt görüşlerin eleştirisi ile anlatılamayacağı da gösterildi. Özellikle Asya, Afrika ve Latin Amerika'da bu «ara görüşler»denen çeşitli görüşlerden örnekler verildi. Bunları savunanlar, termonükleer bir savaşın gelişmekte olan ülkelerin bağımsızlık ve ilerlemesini garanti altına alan bir alet olduğu görüşünü reddediyorlar, ama aynı zamanda bu süreçlerin yumuşama ve ona eşlik eden değişik sosyal-ekonomik sistemlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşamanın sağlanmasından olumlu yönde etkileneceği gerçeğini kabul etmeyi de reddediyorlar.

1960'lı yılların bitimi ve 1970'li yılların ilk yarısının deneyimleri bu konumun yanlışlığını en inandırıcı biçimde kanıtlıyor. O yıllarda meydana gelen dünya çapında politik gerginliğin azalması ve kapitalizmle sosyalizm arasında askersel cepheleşmenin azalma eğilimi göstermesi doğrudan ya da dolaylı olarak ABD ve ortaklarının emperyalizmin destek verdiği karşı devrimci amaçların yaşama geçirilme olanağını sınırladı. Bu ulusal kurtuluş savaşının gidişini olumlu yönde etkiledi.

Tartışmada, Angola, Mozambik, Etyopya, İran, Afganistan ve kimi öteki ülkelerin bağımsızlıklarını korumada kaydettikleri ilerlemelerin pekişmesi için elverişli koşulların aslında yumuşama döneminde biçimlendiği belirtildi. Pek çok Arap ülkesinde halklar önemli politik ve sosyal-ekonomik ilerleme kaydettiler. Ortadoğu'da barışçıl bir çözüm için umut doğdu. Washington ve Tel Aviv bu konuda Sovyetler Birliği de dahil, tüm ilgili tarafların katılımıyla bir konferans yapılmasını kabul etmek zorunda kaldılar.

Yumuşama, bağımsızlığına yeni kavuşmuş, genç devletlerin egemenliklerinin pekişmesine olanak tanıyan uluslararası politik bir iklim yarattı. Emperyalist güçlerin yabancı topraklarda askersel üsler ve güç merkezleri kurmalarına olanak tanıyan görüşler etkisini yitirdi. İki sistemin devletleri arasında cepheleşme ve bunun ulusal kurtuluş eksenine yayılması olasılığı azaldı.

Silahlanma yarışının son bulması ve silahsızlanmanın, yiyecek, ham madde, enerji, ekoloji bunalımı gibi yakıcı sorunların etkili bir biçimde

çözümü, uluslararası ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin gelişmesi için gerekli (belki de ana) araçlar olduğu evrensel olarak uzun bir süredir kabul ediliyor. Halkları yoksulluk, açlık, hastalık ve cahillikten kıvranan gelişmekte olan ülkelerin bunu ne kadar istediğini belirtmek gereksiz olmaz mı?

Tüm bunlar, ulusal kurtuluş hareketlerinin uzun görüşlü önderlerinin neden özellikle uluslararası yumuşamadan yana olduklarını ve kendi sorunlarını çözmek için tüm dünyada durumun düzelmesine etkin bir biçimde katkı yapabilmeyen yollarını aradıklarını açıklayan bazı gerçeklerdir.

Eğer, uluslararası durumun normalleşmesinin olumlu etkilerine bakacak olursak, açıkça şunu göreceğiz ki, emperyalizmin askersel hazırlıkları gelişmekte olan ülkelere son derece olumsuz etkide bulunmaktadır. Buna bir örnek: 1970'li yılların ortasında ABD ve onun en yakın bağlaşıklarının sosyalist dünya ile yeniden doğrudan ve her alanda bir cepheleşmeye gitmesidir. Burada sözkonusu olan, ABD'nin bu yöneliminin «yatay» bir biçimde, evrensel düzeyden bölgesel düzeye, en başta da «çıkar alanlarının», NATO'nun «çıkar alanı» içine alınması ve emperyalizmin «sıcak noktalar» saydığı yerlerde ileri karakol olarak yeni askersel bağlaşıklıkların oluşturulmasıdır. Böylece, politika «ideolojileştirilerek», ona antikomünist «haçlı seferi» özü verilerek cepheleşme «dikey» olarak da yayılmaktadır. Emperyalizm dünyanın çeşitli bölgelerinde konumlarını koruma ve kaybettiği yerlerde de bunları yeniden elde etme umuduyla hareket ediyor.

ABD ve onun en yakın bağlaşıklarının yumuşamadan vazgeçmesi, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının ulusal çıkarlarını hemen etkiledi. Washington'un, bu üç anakaranın devletlerini kendi askersel planlarının merkezine çekme yönündeki eylemleri, bu ülkelerde ve bunları çevreleyen okyanus ve denizlerde (Pasifik ve Hint Okyanusları, Basra Köfresi ve Karayipler) ABD askersel varlığının artmasına yol açtı.

Emperyalizmin uygun görmediği rejimlerin zor yoluyla ortadan kaldırılması ve gerici güçlere her türlü desteğin verilmesini amaçlayan açık girişimlerde bulunuldu. Uluslararası gerginliğin artmasıyla İsrail siyonizmi ve Güney Afrika'da ırkçılığın yayılması politikalarına karşı koymak daha da zorlaştı. ABD küstahça Grenada'yı işgal etti, Lübnan'a çıkartma yaptı. Amerikan savaş gemileri Lübnan kentlerini, köylerini bombaladı. ABD uluslararası yasaları çiğneyerek Nikaragua sularını mayınladı. İlan edilmemiş savaş taktikleri yeniden yaşama geçirildi (Afganistan, Kampuçya, Angola ve Nikaragua). Halk devrimlerini bastırmak için gerici rejimlere destek verilmektedir, Salvador'da olup bitenler ve Güney Afrika'da ırk ayırımına karşı savaşanlara yönelik saldırılar buna örnekler.

Önde gelen kapitalist ülkelerde ekonomilerin ve tüm sosyal yaşamın

militarizasyonu Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine olumsuz ekonomik, sosyal ve politik etkilere bulunuyor. Silah tekelleri süper kârlar elde etmek için yeni sömürgeci güçler tarafından yaratılan politik durumu kullanarak, modası geçmiş silahları, çöpe atmak yerine geliştirmekte olan ülkelere yığmak için buralarda kendi şubelerini kuruyorlar. Dünyada silah ithalatının üçte ikisiyle, dörtte üçü arasında bir miktar bu bölgelerdeki ülkelerin payına düşüyor.

ABD ve onun ana bağlaşıkları silahların, askersel gereçlerin bellibaşlı tedarikçileri. 1978–1982 yılları arasında dünyada silah ve askersel donatım ihracatının yüzde 60'ını bu ülkeler gerçekleştirdi. (1) Dahası, Amerikan silahları genellikle doğrudan saldırganlık kaynağı olan ülkelere ya da en azından saldırı tehditinde bulunan ülkelere gidiyor. Örneğin, Arap topraklarını işgal altında tutan, Filistin halkını ulusal varlık hakkından yoksun bırakan İsrail'e, Hindistan'a sık sık saldırı düzenleyen ve Afganistan'a karşı silahlı müdahale için bir atlama tahtasına dönüştürülen Pakistan'a, Orta Amerika'da özellikle Nikaragua ve Salvador'a devrimci hareketlerin bastırılması için bir üs haline gelen Honduras'a, Kampuçya halkının Pol Pot kasaplarının dolduğu Tayland'a, Afrika'da ırkçılık ve apartheidin kalesi olan Güney Afrika'ya büyük miktarda silah sağlandı. Washington, İsrail, Pakistan ve Güney Afrika'ya kendi nükleer silahlarını geliştirmeleri için yardım da ediyor.

Gelişmekte olan ülkelerin askersel harcamaları durmaksızın artmaya devam ediyor. 1970 yılında bu 27 milyar 800 milyon dolar, ya da dünyada yapılan toplam askersel harcamaların yüzde 7,2'si iken, 1982 yılında bu sayı 100 milyar dolara yani yüzde 19'a ulaştı. GSMH'da bu harcamaların payı yüzde 5,9'dur, sanayileşmiş kapitalist ülkelerdekinden daha yüksektir. Bazı hesaplara göre, askersel harcamalarda yüzde bir oranında artış, ekonomide yatırımların yüzde 0,23 oranında azalmasını getiriyor ve bu da ekonomik büyümeyi yüzde 0,25 oranında yavaşlatıyor. Buradan şu sonuç çıkmaktadır: Gelişmekte olan ülkelerin harcamalarının bugünkü düzeyinde, bunların ekonomik büyüme hızları yılda aşağı yukarı yüzde 1.5 oranında düşüyor. (2)

Askersel harcamaların önemli bir bölümünün dövizle yapılması, bu ülkelerin sosyal-ekonomik gelişmelerini olumsuz yönde etkiliyor. Son yıllarda döviz karşılığında yapılan askersel harcamaların artışı, toplam askersel harcamaların artış hızından daha fazla oldu. Bu ise en başta ana ihracatçı devletlerin silah satışındaki değişiklikten kaynaklanıyor. Örneğin,

(1) The Arms Race and Arms Control (The Shorter SIPRI Yearbook, 1938) Stockholm, 1983. s. 14, 159.

(2) Herkez için Güvenlik, Silahsızlanma Programı, Olof Palme başkanlığında silahsızlanma ve güvenlik için bağımsız komisyonun raporu, Moskova, 1982, s. 141 (Rusça), R. L. Sivard, World Military and Social Expenditures 1983. Washington, 1983, s. 34, 36.

1973'lere kadar geliştirmekte olan ülkelere giden Amerikan silahları «hibe» şeklinde verilirken şimdi ticari anlaşmalar ön plana çıktı. 1983 yılında, örneğin, ABD'nin yaptığı «yardım» miktarı, askeri gereç tedarikinin toplam miktarının sadece yüzde 0,6'sını oluşturuyordu, geri kalan yüzde 99,4'lük miktar ise ticari anlaşmalar temelinde silah ihracatıdır. ⁽³⁾

Dahası, «üçüncü dünya» ülkelerinin silahlı kuvvetlerinde sayısal büyüme çok büyük emek kaynaklarının sarfını gerektiriyor. Bu ise genellikle en az bulunan kategorileri, yani teknik kadroları kapsıyor. Militarizasyon en hünerli işçileri, teknisyenleri ve mühendisleri üretim faaliyetinden alıkoynuyor. Savaş endüstrisinin genişlemesi, devasa işsizler ordusunun erimesine de yardım etmiyor, çünkü en başta bir bütün olarak ekonomik gelişmeyi yavaşlatıyor.

Gözönüne alınması gereken bir başka etmen de emperyalist güçlerin kendi ekonomilerinin militarizasyonu, kapitalist ekonomiye bağımlı olan geliştirmekte olan ülkeler için de belirleyici koşullar yaratıyor. Bu ülkelerin uluslararası işbölümüne etkin bir biçimde katılmaları engelleniyor ve bu ülkeler uluslararası ticarete giderek daha az pay alıyorlar. Halbuki, bu onların temel döviz kaynağıdır. Bu durum geliştirmekte olan ülkelerin araç-gereç, teknoloji ve sosyal-ekonomik sorunların başarıyla çözümü için gerekli olan bilimsel-teknolojik devrimin maddi ürünlerini giderek daha az almaları demektir. Gerici emperyalist güçlerin hızlandırdığı silahlanma yarışı ekonomik gelişmede geri olan devletlere etkin bir biçimde yardım olanağını da kısıtlamaktadır.

Son olarak, geliştirmekte olan ülkelerin militarizasyonu bu ülkelerde biçimlenmekte olan politik süreçleri de ters yönde etkilemektedir. Silahlı kuvvetlere, silah endüstrisine bağlı sosyal grup ve katmanları güçlendirmektedir. Öte yandan sosyal yaşamının demokratikleşmesini engellemekte ve birçok durumda gerici darbeler için ve diktatörlük rejimlerinin kurulması için koşulları yaratmaktadır. Ve böylesi rejimlerin olduğu yerlerde de bunlara karşı savaşımı engellemektedir.

SAVAŞIM İKİ DÜZEYDE SÜRÜYOR

Tartışmaya katılanlar, emperyalist güçlerin ne gerçek dışı vaatlerle ne de «komünist tehdit», «Sovyet yayılmacılığı» gibi uydurmalarla, ulusal kurultuş hareketlerinin gücünün azaltılamayacağı yolunda görüş birliğine vardılar. Gerçi, uluslararası gerginliğin artması, genç devletlerin ulusal egemenliklerini pekiştirmelerinde ve sosyal-ekonomik ilerlemelerinde, sömürgeciliğin son kırıntılarının ortadan kaldırılmasında zorluklar yaratıyor, ama bu hedeflerin yerine getirilmesi için de savaşım yoğun bir biçimde sürüyor.

⁽³⁾ ABD Kongresi 3 Aylık Raporundan, Washington, 3 Nisan 1982, s. 721.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri uluslararası ilişkilerin bir nesnesi olmaktan çıkıp öznesine dönüştü. Ulusal bağımsızlıklarını kazanan ve bunu savunan halkların güçlü bir antiemperyalist potansiyele sahiptir. Kimi durumlarda ve temel konularda, artık önde gelen kapitalist güçler gelişmekte olan ülkelerin konumlarını gözardı edemiyorlar. BM Örgütünde bu ülkeler büyük bir çoğunluğu oluşturuyorlar ve sesleri gür çıkıyor.

Günümüzün son derece önemli ve başarı vaadeden politik algusu gelişmekte olan ülkelerde ilerici güçlerin ve kamuoyunun giderek daha açık biçimde halkların yazgıları için dünya barışının korunmasının önemini anlamakta olduklarıdır. Böylece uluslararası güvenliği pekiştirme, silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi ve karşılıklı yarara dayalı ekonomik, bilimsel, teknolojik ve kültürel işbirliği için çabalara daha etkin ve aktif bir biçimde katılma istekleri artıyor.

Son zamanlarda dünyanın en saygın forumlardan biri olan Bağlantısızlar Hareketi'nde bu sorunlar biricil derecede dikkat toplayan konular arasındadır. Delhi Konferansı'nda (Mart 1983) üye ülkelerin üst düzey yöneticileri tarafından onaylanan belgede şöyle deniyor: «... Barış ve barış içinde yanyana yaşama, bağımsızlık, silahsızlanma ve kalkınma, zamanımızın ana konularıdır. Ancak barış, adalet ve eşitlik temeline dayanmalıdır. Çünkü sömürgecilik ve emperyalizmin yerleştiği hoşgörülmez eşitsizlik ve sömürü, dünyadaki gerginlik, çatışma ve şiddetin en önemli nedenleri olarak kalmaktadır.»⁽⁴⁾

Bu doğrultuyu izleyen bağlantısız ülkeler, evrensel ve bölgesel olmak üzere iki düzeyde barış, güvenlik ve silahsızlanma için savaşım veriyorlar. Bağlantısız ülkelerin pek çoğu, sosyalist ülkeler topluluğuyla birlikte etkin uluslararası denetim altında genel ve toptan silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi için çalışıyorlar. Bağlantısız devletler, nükleer silahsızlanmaya doğru atılacak adımların bir parçası olarak, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler yaratılması konusunda alınmış kararların uygulanmasını istiyorlar. Ortadoğu'daki gerginlik, İran-İrak savaşı ve benzeri yerel çatışmaların çözümü için bağlantısız ülkeler hareketinin sayısız girişimleri, barışın korunmasına önemli birer katkı oluşturuyor.

Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası ilişkilerde payının artması yolunda gözlenen ana eğilimin gelişmesiyle birlikte, sözkonusu ülkelerin barış savaşımına katkısı da artıyor. (Ancak tartışmada belirtildiği gibi, elbette bu konuda hayale kapılmamak gerekiyor. Bu düzgün işleyen bir süreç değildir. Burada gerileme ve geçici sapmalar olabilir.) Ne var ki, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının savaş karşıtı tüm potansiyellerinin kullanılmaktan henüz çok uzak olduğu kabul edilmelidir. Bunun nesnel ve öznel nedenleri vardır.

⁽⁴⁾ «Navoe vremya» (Yeni zamanlar) Sayı 23, 1983, s. 44.

Birincisi, tartışmada da belirtildiği gibi, sözkonusu ülkelerden pek çoğu ekonomik bakımdan son derece geri durumdadır. Bu ülkelerde yoksulluğun pençesinde kıvranan yığınlar, varlıklarını sürdürebilmek, en temel gereksinimlerini karşılayabilmek için günöbirlik savaşımın içine çekilmişlerdir. Bu halkların silahlanma yarışına karşı barış için savaşıma daha aktif biçimde çekilebilmesine muhalefet eden emperyalist güçler, bu durumu kendi bencil amaçları için kullanıyorlar. Emperyalistler, gelişmekte olan ülkeleri dünya ölçüsündeki antimilitarist cepheden yalıtılmaya çalışıyorlar. Gelişmekte olan toplumları kendi iç sorunlarına hapsetme girişimleri yeni sömürgeciliğin bir yöntemi durumuna gelmiştir. Böylece emperyalistler, gelişmekte olan ülkeleri geldikleri yerden gerilere, tarihin arka avlusuna itme, ekonomik kalkınma ve toplumsal ilerleme savaşımında sözkonusu ülkeleri doğal bağlaşıklarından yoksun bırakma amacı güdüyorlar.

Emperyalist propaganda, «üçüncü dünya»da yumuşama (detant) ve silahsızlanmanın büyük devletlerin işi olduğu, gelişmekte olan ülkelerin yalnızca kalkınma sorunlarıyla ilgilenmeleri gerektiği masalını yayıyor. Bu masal günümüzde «önce kalkınma, sonra silahsızlanma» biçimine bürünmüştür. Bütün bu masallar, birbiriyle bağlantılı sorunların yapay olarak birbirinin karşısına konulması, onların karşılıklı bağlarının diyalекtiğinin günümüzdeki niteliğinin çarpıtılması temeline dayanıyor.

Ancak, sosyal-ekonomik koşulların kötüleşmesinin ille de, barış için savaşımın gevşetilmesine yol açmayacağını belirtelim. Kimi yerlerde bunun tersi gözleniyor. Yaşam düzeyindeki düşüşle, gitgide daha çok savaş karşıtı bir yönelim kazanan grevlerin sayısındaki artış birbirine eş gidiyor. Başka bir deyişle, iş yeri için savaşım, militarizme karşı savaşım daha sıkı içiçe geçiyor. Latin Amerika komünist partilerinin temsilcileri tartışmada özellikle bu noktaya dikkati çektiler.

Yukarıda söylenenlerden şu sonuç çıkıyor: Dünya barışı için savaşım, eski sömürge ve yarı sömürge ülkelerin egemenlik, toprak bütünlüğü, kendi varlığını koruma amaçlarından, halkların günlük gereksinimlerini karşılama savaşımından yalıtılarak ele alınamaz. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki savaş karşıtı hareket, ancak yukarıda sayılan sorunların organik birliğini halkların görmesinin sağlanmasıyla canlılık kazanabilir.

Bu ülkelerin bazılarında demokratik hakların sınırlı olması, barış güçlerinin önünde ciddi bir engeldir. Emperyalist çevrelerin askeri, politik ve ekonomik desteği karşılığında, bu ülkelerdeki rejimler, emperyalistlerin yeni sömürgeci yayılma ve nükleer savaş hazırlıklarını canla başla savunur duruma gelmişlerdir. Böyle bir politikanın doğal sonucu olarak, savaş karşıtı hareketler, özellikle antiemperyalist eylemler yasaklanmış-

tır. Yasağa karşın bu tür eylemlerin gerçekleşmesi durumunda ise, harekete katılanlara karşı en gaddarca önlemler alınmaktadır.

Ulusal, dinsel, kastlar arası ve buna benzer pek çok yerel çatışma, ulusal kurtuluş hareketi bölgesindeki ülkelerde kamuoyunun dikkatini savaş tehlikesine karşı mücadeleyi canlandırma gereğinden başka noktalara çekmektedir. Pek çok durumda, bu tür çatışmalar emperyalist kışkırtmaların ürünüdür. Bunu doğruluyan en içler acısı örnek İran ile Irak arasındaki çatışmadır. ⁽⁵⁾ ABD yönetimi, bu çatışmayı zaten patlamaya hazır durumdaki Basra Körfezi bölgesinin içişlerine daha yoğun ve daha kapsamlı bir müdahale için kullanıyor. Dahası, bu tür çatışmalar, yeni bir dünya savaşını patlatabilecek ölçüde tehlikeleri içinde taşıyor.

Son olarak, bir hayati nokta da, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın, nükleer çatışmanın merkezi olan Avrupa'dan çok uzak bir konumda bulunmalarıdır. Bu da, çokçası militarizm yanlısı ögelerin teşvik ettiği, söz konusu üç kıta halklarının yeni bir evrensel çatışmanın yıkıcı etkilerinden kaçınabilecekleri yolunda bir yanılsamaya yol açıyor. Yığinsal kırım silahlarının yıkıcı gücünün artmasıyla, yeni bir dünya savaşının ortada uygarlık diye bir şey bırakmayacağını halkların anlamasını önlemek için her yönteme başvuruyorlar. Lenin'in daha nükleer silahlar geliştirilmeden çok önceleri uyardığı gibi, en son bilimsel ve teknolojik bulguların kullanılacağı silahlı bir çatışma, «insan toplumunu temellerinden sarsabilir.» ⁽⁶⁾

Sosyalist topluluk ülkeleri ve öteki barışsever devletlerin dış politika-daki çaba ve eylemleri konusunda gerçeği yansıtan enformasyonun gelişmekte olan ülkelerde hemen hemen hiç bulunmadığına tartışmada işaret edildi. Bu ülkelerin halkları, emperyalist propagandanın sayısız merkezlerinin hep bir ağızdan yürüttüğü gitgide daha yoğun bir psikolojik savaşa maruz kalıyorlar. Kimi yerlerde, bu propagandanın başarı kazandığı belirtilmelidir. Örneğin, ABD ve Sovyetler Birliği'nin silahlanma yarışı ve uluslararası durumdaki tehlikeli kötüleşmede «eşit» ya da en azından «ikisinin» de sorumluluk taşıdığı yolundaki savlar, barış savışçıları arasında belli ölçüde zihin karışıklığına yol açıyor, onları evrensel silahsızlanma sorununa kayıtsız bırakıyor, bu güçlerin militanlığını yanlış yönle çekiyor.

Tartışmaya katılanların çoğunun kanısınca, oldukça karmaşık bir başka sorun, gitgide daha yakıcı bir duruma geliyor: Gelişmekte olan ülkelerdeki kimi etkili çevreler, uluslararası ilişkilerdeki antiemperyalist politikayı, gerici ve antikomünist bir iç politikayla birleştirmeye çalışıyorlar.

⁽⁵⁾ Eldeki istatistiklere göre, bu çatışmada ölen ve yaralananların sayısı 800 bine yaklaşıyor. Yaklaşık üç buçuk milyon kişi evsizbarksız kalmış durumda. Ekonomik zarar ise 350 milyar dolar olarak hesaplanıyor.

⁽⁶⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 36, s. 396.

Böyle bir eğilimin eninde sonunda önce bu güçlerin antiemperyalist tutumlarının zayıflamasına, sonra ödünlere ve hatta gitgide emperyalizm ve öteki gerici güçlerle işbirliğine yol açacağı tehlikeli bir durum ortaya çıkıyor.

Bu tür eğilimler, çokçası saman alevi gibi parlayıp sönen «üçüncü bir gelişme yolu» arayışlarıyla bağlıdır. «İslam patlaması» örneğinde bu çok belirgin olarak görülüyor. Örneğin, «Ne Doğu, Ne Batı» belgisini öne süren İran nâşçılarının (?) «antiemperyalist» doğrultusu, özellikle tepki uyandırıyor. Özünde bu, ülkedeki gerçek devrimci güçlere karşı koğuşuma ve baskılara, dış emperyalist çevrelere ise artan ölçüde ödünler verilmesine gelip dayanıyor.

Tartışmaya katılanlar, barış hareketi ile ulusal kurtuluş için savaşım arasındaki diyalektik ilişkinin değişik yönlerini incelerken, ulusal kurtuluş hareketinin yeni sömürgeciliğe darbeler vurarak dünya barışına gerekli katkıyı yaptığı yolunda «geleneksel» formülasyonun artık yeterli olmadığını vurguladılar. Elbette, yeni egemen devletlerin bağımsızlıklarını güçlendirmeleri, ekonomik, politik ve kültürel alanlardaki ilerlemeleri, barış güçlerinin konumlarını pekiştiren ana etmenlerden biridir. Ancak, termonükleer bir felaketi önleyebilmek için yürütülen doğrudan savaşımında Asya, Afrika, Latin Amerika halklarının savaş karşıtı potansiyellerini tam olarak kullanabilmeleri için, onların silahlanma yarışını ve emperyalizmin savaş hazırlıklarını durdurma çabalarının nitel bakımdan yeni bir canlılık kazanması gerekmektedir.

BELİRGİN DÖNÜM NOKTALARI VE GÜVENİLİR DESTEK

Sosyalist topluluk ülkelerinin tutarlı dış politika doğrultusu, emperyalistlerin toplumsal ve ulusal özgürlükleri ezme politikasına karşı güçlü bir ağırlık oluşturuyor. Tartışmada da belirtildiği gibi, sosyalist topluluk, egemenlik ve bağımsızlıklarını savunan halkların güvenilir bağlaştığıdır. «Üçüncü dünya» ülkelerinin nükleer alevler içinde kül olma diye nitelendirilmese bile, yeni bağımlılık tehdidine karşı sosyalist topluluğun girişimleri, bu ülkelerdeki barış güçlerinin savaşımına kılavuz olan belli-başlı kilometre taşları hizmeti görebilir.

Sosyalist dünyanın silah yarışına son verme, silahsızlanmayı gerçekleştirmek, uluslararası güvenliği pekiştirme, karşılıklı yarara dayalı işbir-

(?) Nâşçılık (Fundamentalizm); dogmaların değişmezliğini, dinin bütün geleneksel kurallarına kesinkes uyulmasını öne süren, dinsel ekoller tarafından savunuluyor. İran nâşçılığı, küçük burjuva eğilimlerden biridir. «İslam değerleri» temelinde toplumun gelişme modelleri konusunda bir arayış olarak görülen «insanı yeniden canlandırma» ilkesine dayanıyor. (Not Red.)

liğini geliştirme yolundaki doğrultusu, gelişmekte olan ülkelerin toplumsal ve ekonomik ilerlemesine katkıda bulunuyor. Gelişmekte olan ülkeler, sosyalizm yararına dinamik olarak değişen dünya ölçüsündeki güçler dengesine dayanarak, devlet egemenliklerini daha tam olarak gerçekleştirme ve ulusal çıkarlarını daha güvenilir biçimde savunma olanaklarına sahiptirler.

1960'lı yılların sonlarında, 1970'li yılların başlarında Sovyetler Birliği ile ABD, Varşova Antlaşması Örgütü ile NATO arasında şekillenen askersel-stratejik denge, bir bütün olarak ulusal kurtuluş hareketi açısından özel bir önem taşıyor. Bu denge, sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla gelişmekte olan ülkeleri elde ettikleri kazanımlardan yoksun bırakmak isteyen emperyalist güçlerin potansiyellerini sınırlandırdı. Washington'un saldırgan özlmlerine karşı sosyalist ülkelerin eylemleri, başka şeylerin yanı sıra, yeni bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerin ekonomik ve savunma potansiyellerine etkin biçimde yardımcı olarak emperyalist iştahlara gem vuruyor.

Sovyetler Birliği'nin 1984 yılı Nisan ayında yaptığı, Sovyet ve ABD donanmalarının faaliyetlerinin karşılıklı olarak sınırlandırılması, şimdi yaygın olarak dolaştıkları askeri devriye alanlarından füze taşıyan denizaltıların karşılıklı geri çekilmesi, bu donanmaların seyir hatlarının karşılıklı anlaşmayla belirlenecek sınırlar içine çekilmesi önerileri, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri açısından çok büyük bir önem taşıyor. Bu öneriler, Bağlantısızlar Hareketi'nin öne sürdüğü Hint Okyanusu'nu bir barış bölgesine çevirme düşüncesiyle de yakından bağlıdır. Bu düşünce, ta baştan sosyalist ülkeler topluluğunun kayıtsız şartsız desteğini sağlamıştır.

Bağlantısız ülkelerin barış çabalarına bellibaşlı bir destek de, Varşova Antlaşması Örgütü'nün NATO'nun eylem alanını dünyanın yeni bölgelerine, özellikle Basra Körfezi'ne yaymasına son verme çağrısı olmuştur. Bu çağrının anlam ve önemi, çağırıcı yapanların kendilerinin hiçbir biçimde bu tür niyetler taşımadıklarını kesinkes ilan etmeleriyle daha da büyük bir önem kazanıyor.

Varşova Antlaşması Örgütü'nün NATO'ya yaptığı askeri harcamalarda kısıntı yapılması önerisi, «üçüncü dünya»da büyük destek kazandı. Bunun sonucu artakalan para, gelişmekte olan ülkelere yardım da içinde, ekonomik ve toplumsal ilerleme için kullanılabilir.

Tartışmaya katılanlar, dünyanın çalkantılı bölgelerinde, özellikle Asya'da uluslararası çatışmaların çözümüne Sovyetler Birliği'nin yaptığı katkının önemini vurguladılar. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Konstantin Çernenko şöyle dedi: «Tüm Asya kıtasında durumun iyileşmesinin yol ve yöntemlerini aktif ve dürüst biçimde aramaya koyulmak için en küçük bir de-

ğerli zamanı bile boşa harcamamak, Sovyetler Birliği'nin değışmez politikası olmuştur». (8)

Bütün ilgili tarafların uluslararası bir konferansta toplu çabalarıyla Ortadoğu sorununun çözümü için bir araya gelmeleri yolunda Sovyetler Birliği'nin 1984 yılı Temmuz ayı sonunda yaptığı öneri, bu bağlamda bütün dünyanın dikkatini çekti. Bölgede adil ve kalıcı bir çözümün vazgeçilmez koşulları, İsrail'in 1967'de işgal ettiği bütün topraklardan geri çekilmesi, Filistin halkının kendi yazgısını belirleme ve kendi devletini kurma hakkının kabulü; bölgedeki bütün devletlerin güvenlik ve bağımsızlık hakkının tanınması ve bu alanda uluslararası güvencelerin sağlanmasıdır. Basra Körfezi ve çevresinin askerden arındırılması ve tarafsızlaştırılması yolunda Sovyetler Birliği'nin 1980 yılında yaptığı önerinin önemi ise, bugün azalmamış, tersine daha da artmış bulunuyor. -

Sosyalist topluluk ülkelerinin sağlam desteğiyle, Vietnam, Laos ve Kampuçya, Güneydoğu Asya'da kararlılıkla barışı sağlamanın yollarını arıyorlar. Bu ülkeler, karşılıklı kabul edilebilir bir anlaşmaya varmak için bölgedeki öteki devletlerle aktif bir diyalog içine girmek istiyorlar. Bu, bölge halklarının çıkarlarıyla, Asya'da ve bütün dünyada güvenliği sağlama amacıyla uyum içinde olacaktır.

Karşılıklı saldırmazlık ve güç kullanmama yolunda bir sözleşme imzalamaya amacıyla, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinin katılımıyla Asya ve Pasifik ülkelerinin bir konferansının toplanması için Moğolistan'ın yaptığı öneri, uluslararası düzeyde büyük yankı uyandırdı. Uzakdoğu'da durumu iyileştirmek için Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Kore yarımadasında çatışmanın sona ermesi önerisinde bulundu. KDHC'nin önerisinde, Güney Kore ile arasındaki ateşkes anlaşmasının yerini bir barış anlaşmasının alması, her iki ülke arasında saldırmazlık ilanının kabulü, Güney Kore'den ABD birliklerinin çekilmesi, bu ülkedeki Amerikan üslerinin kaldırılması, Güney Kore'ye nükleer silahların yerleştirilmesinin yasaklanması yer alıyor.

Sosyalist ülkeler, Orta Amerika'daki ivedi sorunlara barışçıl ve politik çözümler bulunması için ilerici güçlerin çabalarına aktif destek veriyor. Contadora grubunun önerilerine destek taahhüdünde bulunan Nikaragua ve Küba'nın yapıcı tutumuyla bu sorunları çözme yolunda olanaklar ortaya çıkmış bulunuyor.

Sosyalist ülkelerin başlattığı pek çok girişim, bu ülkelerin politikalarında birbirinden ayrılmaz iki temel ilkedен yola çıktıklarını apaçık ortaya koyuyor: Tam politik ve ekonomik bağımsızlık için halkların özlem ve istemlerine kayıtsız şartsız destek verme ve değışik toplumsal-politik sistemlere sahip ülkeler de içinde, bütün ülkeler arasında barış ve

(8) «Pravda», 24 Mayıs 1984.

işbirliği koşullarının yaratılması. Gelişmekte olan ülkelerdeki ilerici güçler, antiemperyalist savaşımın iki yöneliminin bu diyalektik geçmişinde en yüce amaçlarına varmaya giden güvenilir yolu görüyorlar.

Araştırma grubundaki bu görüş değiş tokuşu, barış için savaşımın ulusal bağımsızlığın savunulması ve sosyal-ekonomik ilerlemeye ilişkin sorunların çözümü arasındaki bağın büyük önemini bir kez daha doğruladı. Bu, savaş karşıtı hareketi yayma ve derinleştirmede güvenilir bir yol olacaktır. Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki milyonlarca insan, bu hareketin güçlü rezervleridir. Bu kullanılmayan güç, harekete geçirilmek zorundadır ve komünistler, bu amaca erişmek için ellerinden geleni yapmaya hazırdırlar.

Faşizme karşı savaşımdan günümüz için çıkarılacak dersler

Salamao Malina ()*

Brezilya Komünist Partisi (BKP)

MK Yürütme Komitesi Üyesi

İkinci Dünya Savaşı'nda faşizm üzerindeki utkunun 40. yıldönümü, tüm demokratlar ve özellikle, günümüz dünyasında demokratik bir yapının en tutarlı ve ardıcıl savunucuları olan komünistler için, zaman olarak görece uzak olsa da, yüzyılın sonunda yüz yüze geldiğimiz sorunların üstesinden gelmede çok önemli olan deneyimi bir kez daha gözden geçirmek için mükemmel bir olanaktır.

1945'de faşizmin askersel yenilgisinin dünya halklarını can düşmanın-dan kurtardığı unutulmamalıdır. Bu, o zamanlar işçilerin ve köylülerin dünyadaki tek sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği'nin belirleyici rol oynadığı, müttefik devletlerin geniş bir koalisyonunun eylemi ile gerçekleştirildi. Berlin–Roma–Tokyo «mihveri»nin dünya egemenliği konusundaki faşist amaçlarına son verdi, ama faşizm olgusunu hâlâ beslemekte olan temeli ortadan kaldırmadı.

Evet, sosyalizm, sıralarına işçi sınıfının ülkedeki burjuva egemenliğine (faşizm de içinde olmak üzere) son verdikten sonra politik üstünlüğü açıkça ele aldığı yeni devletler ekleyerek genişlemiştir, güçlenmiştir; kapitalist dünyada sınıf savaşımı yükselmektedir; sömürge boyunduruğundan kurtulma ve ulusal kurtuluş savaşımı her yerde yükseliyor; tüm bunlar yadsınmaz gerçektir. Ama faşizm denen ayırık otunun (şu ya da bu türünün) büyüyebileceği köklerin henüz tümüyle yok edilmemiş olduğu da bir olgudur.

Bunun nedeni açıktır: Emperyalizm aşamasında, kapitalizm, faşizmin ortaya çıkışını olanaklı kılan koşulları sürekli olarak yeniden üretir. Georgi Dimitrof haklı olarak, faşizmi finans kapitalin en gerici çevrelerinin açık terörist diktatörlüğü olarak tanımlamıştı. ⁽¹⁾ Bu, dünya çapındaki faşist tehditin tümüyle kökünün kazınmasının, emperyalizmin kendisinin ortadan kaldırılmasına ve onun devrimci bir şekilde komünizme götüreceği bir toplumsal sistemle yer değiştirmesine bağlı kaldığı anlamına geliyor.

(*) Salamao Malina, İkinci Dünya Savaşı'nda, Brezilya Sevk Kuvvetleri (BSK) içinde, İtalya'da dövüştü ve Brezilya'nın en yüksek savaş nişanı ile ödüllendirildi.

(1) Bak: G. Dimitrof, Seçilmiş yapıtları, c. 1, Moskova, 1957, s. 376 (Rusça).

Bundan ötürü faşizme karşı geçmiş yıllardaki savaşımın dersleri üzerinde durup düşünmek, yalnızca tarihsel bir anlam taşımakla kalmıyor, aynı zamanda günümüz dünyasının önemli bir politik görevi oluyor.

Bu makalenin mütevazı amacı, antifaşist savaşımın öğretici Brezilya deneyimini ana çizgileriyle tekrar ortaya koymak ve hem uluslararası düzeydeki (Brezilya'nın İkinci Dünya Savaşı'na Birleşmiş Milletler tarafında katılması) hem de ülkedeki («yeni devlet»i, ve daha sonraları faşizmin Brezilya modelini simgeleştiren 1960'ların ve 1970'lerin askersel diktatörlüğüne karşı) eylemleri, bir bütün olarak ele alarak günümüzdeki anlamını yakalamaktır.

SAVAŞ ÖNCESİ DENEYİMİMİZ

En ön sıralarında komünistlerin yer aldığı Brezilya demokratik güçleri, örgütsel olarak Brezilya Entegralist Eylem Partisi⁽²⁾ tarafından temsil edilen faşizme karşı savaşımını 1930 yılları başlarında başlattılar. 1935'de, ideolojik yönetimini Komünist Partisi'nin gerçekleştirdiği geniş bir antifaşist yığın hareketi olan Ulusal Kurtuluş Birliği kuruldu. 1935 Kasımında da Birlik, barbarca bastırılan bir ayaklanma düzenledi. Sonraki yıllarda İspanya Cumhuriyeti ile militan dayanışma da, Brezilya halkının faşizme karşı savaşım tarihinde, bu kez uluslararası düzeyde önemli bir bölüm oldu.

Son yirmi yıl süresince Brezilyalılar yeniden askersel diktatörlüklerle ve kimi zaman da açıkça faşist diktatörlükle yüz yüze kaldılar. Bu 1964'te, Güney Amerika'da, şimdi hızla tarihsel sonuna yaklaşmakta olan gerici hükümet darbeleri dalgasını başlattı.

1930'lardaki ve 1940'ların başlarındaki deneyimiz daha önceki ve daha sonraki gelişmelerden yalıtılmış bir şekilde ele alınamazsa da, Brezilya'nın savaşta «mihver» güçlere karşı yürüttüğü antifaşist savaşımın ülke içindeki demokrasi için eylem arasındaki yakın karşılıklı ilişki özellikle öne çıkarıldığında, bu döneme özel bir dikkat ayırmak gerekiyor. Bu yıllar, antifaşist eylemin amaçları ile demokratik cephenin hedefleri arasındaki karşılıklı ilişkilere ışık tutan bir dizi birbirine bağlı koşulların ortaya çıkışına tanık olunduğu yıllardır.

Tüm bu çabalarda Brezilyalı komünistlerin oynadığı role biçtiğimiz değer hiç bir şekilde kendi kendimizi övme olarak alınmamalıdır. Bugün, işçi sınıfı hareketinin çok uzaklarında olan tarihçiler bile, o yılların poli-

(2) Brezilya Entegralist Eylem'i, 1932 Kasım'ında kurulan ve Plinio Salgado tarafından yönetilen faşist bir partidir. «Entegralist»ler, aşırı gerici güçlerin çıkarlarını temsil ettiler ve Mussolini'nin «deneyimi»ni kullanarak «tek ve korporatif bir devlet» için savaştilar. (Not Red.)

tik gelişmeleri içinde, BKP'nin doğru bir strateji uygulayarak söz konusu savaşımın iki yönünü etkin bir şekilde birbirine bağladığını tanıyorlar.

1937 Kasımında, gericiiler, «komünist tehdit» gibi demagojik bir belgiyi ortaya atarak ve yığınsal kırımlar başlatarak klasik bir darbe yaptılar ve Brezilya'da «yeni devlet» rejimini kurdular.

Bu gerici politik girişimin mimarları kuşku yok ki, Avrupa faşizminin yaptıklarından esinleniyorlardı: Demokratik muhalefetin kuvvete başvurusu (fiziksel olarak yok etme de içinde olmak üzere) safdışı edilmesinin yanı sıra yürütme kuvvetlerinin yetkilerinin hiç bir yasallık ilkesini bile gözetmeyecek ölçüde artırılması. Yurttaşların tüm güvence ve hakları (bunların gerçekten Brezilya geleneklerinin tipik özellikleri olmadığı doğrudur) ortadan kaldırıldı.

Ne ki, «yeni devlet» ile faşist rejimler arasındaki benzerlik, politik modelin basit bir benimsenmesi anlamına gelmiyordu. Bu, 1935'de halkçı ve demokratik güçlerin yenilgisinden sonra ortaya çıktı ve Brezilya'da kapitalist gelişimin ayırdedici özellikleri uyarınca, devrimi önlemeye yönelikti. Bir toplum modeli olarak «yeni devlet», burjuva – latifundist azınlıkla, emperyalist çıkarları temsil eden tarım ürünleri ihracatçıların gerici bir bağlaşıklığının simgesi idi.

1940'a kadar, askerlerin zirvesi tarafından desteklenen ve resmen Caudillo Getulio Vargas'ın şahsında kişileştirilen «yeni devlet», muhalefetin eylemlerini ciddi şekilde sınırladı. İşçi sınıfının daha militan kesimlerine karşı misillemelere girişerek ve özellikle BKP'ne karşı vahşi eylemler gerçekleştirerek, daha önce sallantılı liberallerin işbirliğini sağlamış bulunan diktatörlük herhangi bir demokratik davranışı gerçekte olanaksız hale getirdi.

BREZİLYA SAVAŞA GİRİYOR

1941'den başlayarak, durumda belirli bir değişikliğin olduğu haberini veren belirtiler görölüyordu. Hitler Almanyası'nın Sovyetler Birliği'ne saldırısı ve Pasifik'teki Japon-ABD savaşı uluslararası duruma yeni unsurlar getirmişti. Rejimin izlediği tarafsızlık politikasının faşizm için son derece elverişli olduğu açıkça ortaya çıkıyordu. Savaşın gidişi kamuoyundaki bir değişime katkıda bulundu: Sovyet halkının kahramanca direnişi yığınlara Nazi barbarlarının yenilgiye uğratılabileceğine ilişkin güven aşıladı. Aynı zamanda, ABD hükümeti, daha açık bir tutum alması için Vargas rejimi üzerinde baskıda bulunuyordu.

Alman donanmasının birkaç Brezilya gemisini batırması da, önemli bir rol oynadı. Halk bu saldırılara güçlü ve geniş bir protesto hareketiyle yanıt verdi. Antifaşist duygular bir yığın tabanı kazandı: «Yeni dev-

let»e karşı muhalefet tarafsızlığa son verilmesi istemiyle sokaklara dö-
küldü. 1942 Ağustosunda Vargas İtalya ve Almanya'ya karşı resmen
savaş açmak zorunda kaldı.

Ertesi yıl, kuşkusuz, bir dönüm noktası oldu: Stalingrad savaşı Sovyet-
Alman cephesindeki çatışmaların yönünü değiştirdi. Bu olay Brezilya'da
geniş bir yankı buldu. Savaşın sonucunun ne olacağının şimdiden belli
olduğuna ilişkin anlayış yayılmaya başladı. BKP, Brezilya'nın savaşa
Müttefikler'in tarafında resmen katılımını somut hale getirmek amacıyla
bir girişimde bulundu: Mantiqueira Konferansı'nda ⁽³⁾ yeniden örgüt-
lenmesinden kısa bir süre önce, o zamanlar varolan öteki demokratik
akımlarla birlikte, Brezilya Sevk Kuvvetleri'nin oluşturulması için ulusal
çapta bir kampanya yürüttü. Bu kuvvet Haziran 1943'te oluşturuldu.

Komünistler açısından, Brezilya birliklerinin savaşa doğrudan katılı-
mının desteklenmesi için yığınların harekete geçirilmesi yalnızca Avrupa
faşizmine karşı girişilen bir eylem değildi, bunun daha kapsamlı, strate-
jik bir anlamı vardı. Komünistler, Brezilya'nın «mihver» devletlerinin as-
kersel yenilgisine katkısının, ülkede güçlerin karşılıklı yer alımında köklü
bir değişiklik getireceği ve bunun Brezilya toplumunda geniş bir anti-
faşist bağlaşıklığın yaratılmasına yol açabileceği görüşündeydiler. BKP'-
ne göre, savaşa girmekten yana tutum *temel politik bir tutumdur*: Geri-
leyen faşizme karşı dış cephelerde savaşımın yoğunlaştırılması Brezilya'-
da «yeni devlet»in ortadan kaldırılmasını isteyen demokratik güçlerin bir
araya gelmesi için elverişli koşulların ortaya çıkmasıyla birleşiyordu.
Kısacası, BKP «mihver» devletlere karşı silahlı savaşımın ülkedeki de-
mokrasi için savaşımın diyalektik birliğinin çok iyi farkındaydı.

Bu stratejik çizgi kabul edilmeden önce kimi görüş farklılıklarının gide-
rilmesi gerekti. Birçok parti üyesi, faşist bloka karşı, ülkede faşizm yanlısı
bir politika izleyenlerle birlikte bir eylemin savunulmasının nasıl olanaklı
olduğunu sordu. Birçok insan, Vargas'ın devrilmesini en önde gelen
görev sayıyordu.

Yine de doğru görüş Brezilyalıları çatışmalara doğrudan katılmak
için harekete geçirme görüşü üstün geldi. Güçlü bir sevk kuvvetinin
oluşturulması ve «yeni devlet»in ortadan kaldırılması parti savaşımının
ikili amacı haline geldi. BKP, komünistleri BSK'ne katılmaya çağırdı;
birçok BKP üyesi bu çağrıya yanıt verdi ve savaşta kahramanlar gibi
dövüştüler.

Bir tümen (yaklaşık 20.000 kişi) içinde Brezilya Sevk Kuvvetleri Apenin
dağlarında ve daha sonra Pro Valley'de dövüştü. İtalyan Cephe Ku-

(3) Ağustos 1943'te, Mantiqueira kentinde toplanan Komünist Partisi'nin
İkinci Ulusal Konferansı, Brezilya proletaryasının yığınsal devrimci
partisini oluşturma belgisini yükseltti ve Ulusal Komite'yi BKP'nin
merkez ve yönetici organlarını seçti. (Not Red.)

mandanlığının yönetiminde Beşinci Ordu (ağırlıklı ABD birliklerinden oluşmuştu) ve Sekizinci Ordu (ağırlıklı İngilizlerden oluşuyordu) ile birlikte operasyonlara katılan BSK, Fornova, Collecchio, Monte Çastelo ve Camaioire'de yiğitçe dövüştü. Bini aşkın yurttaşım faşizme karşı dövüşürken İtalyan topraklarında canverdi. Bundan başka Brezilya Donanmasından, Hava Kuvvetlerinden askerler ve Ticari Deniz Filosu gemicileri de müttefik devletler kuvvetleriyle birlikte dövüştü.

DEMOKRATİK CEPHE VE «YENİ DEVLET»İN SONU

1944 ve 1945'de komünistlerin öngörülleri doğrulandı. Mihver devletlerin yenilgisi Brezilya'da yığın hareketinin yükselmesini getirdi ve bu yükseliş rejimin faşist kesimlerinin yalıtılmasına yol açtı.

Avrupa faşizmine karşı halk hareketi, demokratik cephenin oluşmasına yol açtı. «Yeni devlet»i destekleyen sosyal-politik güçler blokunda bölünmeler ve kutuplaşmalar olması nedeniyle, diktatörlüğü kişileştiren yöneticiler (hatta Vargas'ın kendisi) sola doğru kaymağa başladılar. 1944 yılı sonunda «yeni devlet»in artık yaşamda kalamayacağını açık işaretleri belirdi. Ertesi yıl demokratik güçler bir saldırı başlattılar ve politik tutukluların serbest bırakılmasını, genel bir affın çıkarılmasını ve genel seçimlerin yapılacağı günün belirlenmesini sağladılar.

Nazi Almanyasının teslim olması bu süreci hızlandırdı. Yığın hareketinin yükselmesi sonucunda yeni politik partiler ortaya çıktı. Daha yasal hale gelmeden BKP, açık eylem yürütmeye başladı; yığınların güvenini kazandı, emekçi halka esin kaynağı oldu ve büyük bir yığın partisi haline gelmeye başladı.

Ne ki, yalıtlanmışlık koşullarında bile gerici finans burjuvazisi, ABD Büyükelçiliği tarafından utanmazca desteklenerek, ülkede gelişmeleri geriye döndürmek için komplolar kurmaya başladı. Saflarını bir ölçüde düzene sokan oligarşik azınlık, hâlâ varlığını sürdüren ama tamamen demoralize olmuş olan «yeni devlet» aparatının yardımı almadan egemenliğini korumak amacıyla yeni bir plan oluşturdu. 29 Ekim 1945'de, bu azınlık bir saray darbesi yaparak Vargas'ı işbaşından uzaklaştırdı ve demokratikleşme sürecinin önüne geçmeyi denedi.

Bu girişim, komünistlerin izlediği antifaşist savaşımında birlik politikasıyla güçlenen demokrasi yandaşlarınca bozguna uğratıldı. Darbeciler daha önce belirlenmiş olan seçim takvimine saygı göstermek zorunda kaldılar. Aralık 1945'te yapılan seçimlerde demokrasiyi savunanlar parlamentoda kaydadeğer bir sandalye sayısı kazandılar. BKP parlamento grubu dördüncü büyük grup olarak ortaya çıktı; kısa bir süre sonra toplanan Kurucu Meclis ülke için yeni bir politik düzen oluşturdu ve Brezilya Cumhuriyeti tarihinin en demokratik anayasasını kabul etti.

Ardından gelen iki yıl içinde partinin politikası yeni ürünler verdi: 1946 ve 1947'de yığın hareketi gelişti, daha örgütlü hale geldi, halk önemli sosyal kazanımlar elde etti ve 1942'de 5.000 kadar üyesi olan BKP 200.000 üyelik bir güce ulaştı.

Brezilya'da komünistlere ve halkçı hareketlere karşı yığınsal misilmeler biçimini alan soğuk savaşın ortaya çıkışıyla daha sonra kesilen bu sürecin çözümlemesi çok öğreticidir. «Yeni devlet»in çöküşünün çok anlamlı bir yönünü öne çıkarmak önemlidir: Onun yenilgiye uğratılması Avrupa faşizminin ezilmesiyle ve Brezilya'lı komünistlerin izlediği yol ile doğrudan bağlıdır. Bu süreçte şu özellikler öne çıkmaktadır: a) Avrupa faşizmine karşı savaşımıla «yeni devlet»e karşı eylemin politik ve örgütsel olarak birleştirilmesi; b) «mihver» devletlerinin askersel yenilgisinin ana görev olarak tanınması; c) bu güçlere karşı özgün eylemlerde çabaların yoğunlaştırılması; bu «yeni devlet»in karşıtlarının demokratik bir cephede birleşmesini olanaklı kıldı ki, bu da gerçekte Brezilya faşizmini yalıtıldı; d) hareketin ulaştığı geniş boyut, bu faşist unsurların, hatta devlet aygıtına sızmış olanlarının dahi, gelişmelerin politik ve anayasal gidişini geri çevirmelerinin önüne geçti.

GÜNÜMÜZÜN ANTİFAŞİST CEPHESİNE DOĞRU

Brezilya'da antifaşist savaşımın yalnızca incelediğimiz 1930'lardaki, 1940'lardaki dönemle sınırlı olmadığını daha önce belirtmiştim.

«Yeni devlet»in düşüşünden yaklaşık 20 yıl sonra, Brezilya'da yeniden bir diktatörlük kuruldu. Brezilya halkına dayatılan Vargas yönetiminin en kötü zamanlarında olduğu gibi, rejimin doruk noktası, ulusun politik yaşamında açık faşist yöntemlerin egemen olmasıydı. 1964 askersel darbesi büyüyen devrimci yığın hareketine son verme amacı güdüyordu. Erke gelen ve 1964'ten 1984'e kadar otoriter devletin tepesinde kalan generaller Brezilya'yı emperyalizmin kıtaya sızmasının bir köprübaşına, Latin Amerika'da ABD'nin jandarmasına döndürmeye çalıştılar. Daha 1965'te, Brezilya birlikleri Pentagon'un Dominik Cumhuriyeti işgalinde yer aldılar; askeri hükümet Küba ile diplomatik ilişkilerini bozdu, Vietnam'a silahlı emperyalist karışmayı resmen destekledi ve daha sonra Şili'de Pinochet'in faşist rejimine hayli büyük borçlar verdi.

İçerde uygulanan politika, solun ve ilerici güçlerin vahşice bastırılmasıydı. Yönetimdeki Ulusal Yenilenme Birliği'nin ve daha sonra Brezilya Demokratik Hareketi'nin temsil ettiği oldukça uysal muhalefetin dışında, tüm politik partiler yasaklanmıştı; binlerce insan ya zindana atılmış ya da politik hakları elinden alınmıştı (bu, ülkenin daha önceki üç cumhurbaşkanının da başına geldi). Diktatörlük koşullarında, özellikle 1970 ortalarında bu diktatörlük açık terörist biçim aldığında yeral-

tında çalışmakta olan BKP üst, orta ve taban örgüt düzeylerinde ağır kayıplara uğradı. 1.000'i aşkın komünist tutuklandı ve bunlardan birçoğu (aralarında 10 MK üyesi olmak üzere) «kayıp» olarak ilan edildi, büyük bir olasılıkla uğradıkları işkencelerde can verdiler. Daha 1973'de, bütün bunlar partinin ülke üzerine çöken rejimi askersel faşist rejim olarak nitelemesini getirdi. Bununla birlikte, kuşkusuz, burjuva parlamentarizmi biçimlerini maske olarak sık sık kullanan çağdaş faşizm, Hitler ya da Mussolini'nin faşizminden ayrılmaktadır.

1964 darbesinin hemen ardından Brezilya'nın sol çevrelerinde komünistlerin askeri darbe sırasında silaha sarılmamakla doğru bir hat izleyip izlemediği geniş olarak tartışıldı. Parti, yalnızca geniş bir yığın hareketinin ülkeyi tekrar demokrasi yoluna sokabileceğinden emindi ve bunu açıkça ifade etti. Komünistlere ve tüm dürüst yurtseverlere ilişkin pekçok sorunun yanıtı Partimizin 1967'de devlet terörizminin tırmadığı son derece zor koşullarda toplanan 6. Kongresi tarafından verildi. Anti-faşist savaşımın önceki deneyimini gözden geçiren kongre, diktatörlüğe ve baskı politikasına karşı olanların ve çabaların her zaman tutarlı olmasa bile demokrasinin yeniden kurulması için savaşıma hazır olanların hepsini içine alan geniş bir cephenin kurulmasının rejimi devirmenin tek etkin yolu olduğunu tekrar dile getirdi. Aynı zamanda cephenin çekirdeğinin proleteriyadan, köylüler ve kent küçük burjuvazisinden oluşması gerektiği ve hükümetteki konumlarından kovulan burjuva çevrelerin de yer alabileceği önemle belirtildi.

Kongrenin kabul ettiği kararın «Taktiklerimiz» başlıklı bölümünde şöyle denilmektedir: «Demokratik özgürlüklerin savunulmasına verdiğimiz öncelik, politik yaşama ve devrimci süreçte halk yığınlarının katılımına gereksinimden kaynaklanmaktadır. Toplantı, örgütlenme ve gösteri özgürlüğünden basın özgürlüğüne ve politik partilerin kurulması özgürlüğüne kadar tüm yurttaşlık hak ve özgürlükleri için savaşım, yığınların acil istemleri için her düzeydeki savaşım, erk için kararlı savaşımla bağlıdır. Büyük ya da küçük her zafer, hatta demokratik özgürlükler için verilen savaşımда yenilgi bile, bizi yığınları amaçlarına ulaştırmaya, onların örgütleri ve liderlerini oluşturmaya ve güçlendirmeye ve diktatörlüğün yenilmesine yol açacak politik harekette bir aracı rol oynamaya yardım edecek yeni deneyle zenginleştirir.»⁽⁴⁾

Geri rejime karşı savaşımın uzun vadeli taktiklerinin temellerini atan 6. Kongre'nin kararları, bugüne kadar, işçi sınıfı ve ülkenin politik yaşamında bir demokratikleşmeyi savunan tüm öteki güçler için yol gösterici olarak kaldı. İki başlıca unsur ele alındığında, kongrede çizilen yolun daha önce incelediğimiz ve birleşik antifaşist cephenin İkinci Dünya

⁽⁴⁾ PCB: Vinte anos de politica. 1958–1979 (documentos) San Paulo, 1980, s. 174–175.

Savaşı sırasındaki çalışmalarına ilişkin deneyime kadar uzandığı görülecektir. Birincisi, şimdi artık çok gerilerde kalan o yıllarda olduğu gibi, örgütlü bir yığın hareketinin ve onun rejim üzerindeki baskısının rolü vurgulanmaktadır, önce işçi sınıfının yalıtılmasına ve daha sonra örgütlerinin yokedilmesine yol açabilecek zamansız çıkışlar «çok ileri gidiler» önerilen savaşım biçimleri kesinlikle reddedilmektedir. İkincisi, diktatörlüğün demokratik bir yoldan alaşağı edilmesine, yani sonuçta rejime öldürücü darbeyi indirecek geniş bir demokratik cephenin kurulması perspektifiyle burjuva parlamenter sisteminin kullanımı ve mükemmelleştirilmesine özel önem verilmektedir. Bu ana çizgilerle uyumlu olarak, hem aşırı solcu şatafatlı sözler hem de otoriter yönetimin tipik özelliği olan darbeye başvurma reddedildi.

Brezilya'daki askersel diktatörlüğün bir faşist askersel diktatörlüğe dönüşmesi sürecinde, bu dönüşüm Anayasanın 5. maddesinin çıkarılmasından sonra başladı, antifaşist güçleri yığınsal politik harekete toplama perspektifinin giderek uygulanır hale geldiğini belirtelim. Üstelik koşullar bunu daha da genişletmek için olgunlaşmıştı. Faşizmin saldırıları daha çok politik ve toplumsal gücü çeşitli şekillerde rejime karşı durmaya teşvik etti ve bu yığınsal hoşnutsuzluğu artırdı. Ve böylece, tam da komünistlerin öngördüğü gibi diktatörlüğe karşı demokratik cephe yerini, faşizme karşı olan ama demokrat olmayanları bile birleştiren daha çeşitli bir kompozisyonla oluşan bir antifaşist cepheye bıraktı.

Geniş bir yelpaze oluşturan politik güçlerin birleşmesi sonucunda rejim günümüzde sona ermekte olan tarihsel can çekişme dönemine girdi. ⁽⁵⁾

GÜNÜMÜZDE FAŞİZMIN SON KALINTILARI

Demokratik Birlik'in ⁽⁶⁾ adayı Tancredo Neves'in Cumhurbaşkanı seçilmesiyle askersel diktatörlük Brezilya'nın politik sahnesini terketti. Ne ki, bu, faşizmin kökleri yokedildi ve tekrar dirilme tehlikesi yoktur anlamına gelmiyor. Bu kahverengi vebaya karşı hem uluslararası çapta hem de ülkemiz çapında verilen savaşımda elli yıldan fazladır elde edilen deneyim, faşizm mikrobunun demokrasiye dönüş sırasında bile toplumun organizmasında varlığını sürdürebileceğini gösteriyor. Komünistlerin gö-

⁽⁵⁾ Ülkedeki politik durumun ve partinin faşist askersel rejimin çöküşüyle bağlı olan görevlerinin bir analizi «Brezilya Bunalımına Demokratik bir Alternatif» başlıklı BKP dökümanında yapıldı. (1984) Daha fazla bilgi için bak: N. Gertel, «Komünist Alternatif» BSS, sayı. 8, 1984. (Not Red.)

⁽⁶⁾ Rejim karşıtı güçlerin bağlaştığı, Brezilya Demokratik Hareket Partisi'ni hükümette temsil eden Sosyal Demokrat Partisi'nin geniş kesimlerini ve Demokratik Emek Partisini içeriyor. (Not Red.)

revi uyanık olmak, aşırı sağcıların insanlık dışı doğasını teşhir etmek ve toplumumuzda hâlâ faaliyet sürdüren faşist örgüt ve gruplara karşı koymaktır.

Brezilya'da 1964 gerici darbesinden hemen önce, merkezi San Paulo'da olan «Gelenek, Aile ve Mülkiyet» (GAM) adı altında iyi maskelenmiş sahte bir dini mezhabin (gerçekte faşist bir örgütlenme) ortaya çıkması anlamlıdır. (Bu, darbenin arkasındaki güçlerden biriydi.) Onun yarı askersel eğitim kampları ülkemizdeki faaliyetini bugüne kadar sürdürüyor. 1960'ların başlarından beri, «hristiyanlığın arılığının korunmasıyla birlikte bağnaz antikomünizmi telkin eden prof. Plino Correa diye biri GAH'nın «ideologu» ve babası haline gelmiştir. Pekçok ülkede (Venezuela, Kolombiya, Bolivya, Şili, Ekvator, Arjantin ve Uruguay da içinde) kolları olan bu örgütün sicili, antidemokratik darbelere, azgın antidemokratik, antikomünist ve antisovyetik propagandalara ve ideolojik karşıtlarının fiziki imhası için kışkırtıcı çağrılara karıştığını ortaya koyuyor.

Çok yakınlarda (1984 Kasımında), sansasyonel teşhirlerden sonra, komşu Venezuela hükümeti, «Sivil Direniş Birliği» adı altında faaliyet yürüten yerel GAM şubesini yasakladı. Bu örgüt, genç insanları belirli beyin yıkamalara tabi tutarak, dünyanın kaba kuvvet ve «komünizmin yok edilmesi»yle» GAM'ın uluslararası ordusu«nun ellerinde yeniden şekillenmesi amacıyla olan dinci fanatiklerin terörist gruplarına katılmaya yönlendiriyordu. Elde edilen bilgiler, kıta çapında uğursuz bir ağ oluşturdu. GAM'ın ABD ve Brezilya sermayesinin bu gerici tekelsel gruplarınca finanse edildiğini göstermesi hiç şaşırtıcı değildir.

Faşizmin yalnızca dünya emperyalizminin en kudurgan çevrelerinin insanlık dışı diktatörlüğü olmadığı, aynı zamanda saldırganlığın ve uluslararası gerginliğin sürekli kaynağı olduğu iyi biliniyor. Örneğin, yukarda sözü edilen «örgüt» (öteki Latin Amerika ülkelerindeki neofaşist gruplar gibi) ABD'nin Grenada'yı işgaliyle ve Nikaragua, Salvador ve Küba'ya karşı emperyalist saldırılarla dayanışmanın tantanalı kampanyaları için ve sosyalizme karşı bir «haçlı seferi»nin propagandasına katılmaktadır. Demokrasi idealleri taşıyan herkesin (ve Brezilya komünistleri her zaman bunların başında olmuştur) faşizmin son kalıntılarını geri püskürtmekle bugün insanlığın yüzyüze olduğu en önemli soruna, nükleer savaş önleme, dünya barışını koruma sorununun çözümüne somut bir katkıda bulunduklarını iyice görmeleri bundandır.

Komünistlerin, Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nin kararlarının esinlendirdiği, 1930'lar, 1940'lar ve daha sonraki yıllarda da sürdürülen faşizm tehlikesine karşı savaşımın dersleri bugün de geçerlidir. Dün olduğu gibi bugün de partimizin militan antifaşist tutumunun tek doğru tutum olduğunu yaşam kanıtlamaktadır.

Cellatların eli kolu bağlanmalıdır

Kanlı terörün sürdüğü İran'dan korkunç ve trajik haberler gelmeye devam ediyor. İran halkının en değerli oğulları, kızları hiçbir kanıt ya da yargılama olmaksızın yığinsal olarak idam ediliyor. Dayanılmaz sosyal baskı ve sömürü sürüyor. İşte gerici yöneticilerin halka söz verdiği «İslam adaleti»nin gerçek anlamı budur. Polis, «İslam Devrim Muhafızları» SAVAMA güvenlik servisleri (Şah'ın SAVAK Örgütü'nün mirasçısı) ve öteki baskı örgütleri, erk çevrelerinin dayattığı zalim yasa ve düzenlemeleri, kendilerine göre, bozduğunu düşündükleri herkesi tutuklama ve cezalandırmada sınırsız yetkiye sahiptirler.

Aralarında kadınları, yaşlıların, hatta çocukların da yer aldığı onbinlerce tutuklunun bulunduğu, en ince, sadist işkenceye uğradığı hapis-hanelerin sayısı iki yıl içinde birkaç kat arttı. Tutuklular bazen aylarca gözleri bağlı olarak tek hücrelerde tutuluyor. Birçok olayda küçük çocukların önünde annelerine işkence yapıldığı biliniyor. İnsanlar acımasızca dövülüyor, kolları, bacakları kırılıyor. Tüm bu insanlık dışı işkencelere rağmen inançlarına bağlı kalanlara psikotropik ilaçlar şırınga edilerek iradesi, düşünme ve karşı koyma yeteneği kırılıyor. Aklını oynatanları, savaş arkadaşlarının idamına katıyorlar. Hapishane duvarlarını aşarak, yabancı ilericilere basına ulaşan haberlere göre, İran'daki politik tutukluların sayısı 100.000'den fazladır. Bunlardan en az 10.000'i idam edilmiştir.

Cezaevlerinde çürütülen bu insanlara hiçbir yasal hak tanınmıyor. Artık çeşitli süreler hapis cezasına çarptırılanlar bile sürekli olarak idam edilme tehdidi altındadır.

Ülkemizde insan hakları tamamen ayaklar altına alındı. Ne tür olursa olsun tüm protesto eylemleri insafsızca eziliyor. Yetkililer kendileri ile hemfikir olmayan herkesi işkenceye uğratarak, ölüme mahkum ediyorlar, gerçek yurtseverleri, en başta da İran Halk Partisi (TUDEH) üyelerini, Halkın Mücahitleri Örgütü ve Halkın Fedaileri (Çoğunluk) Örgütü üyelerini yok ediyorlar.

Hümanizm ve özgürlük ideallerinin değerine inanan hiç kimse bugün bu ülkede olup bitenlere kayıtsız kalamaz. Bugünlerde kritik bir dönemden geçen İran halkının yaşadığı bu çetin günlerde, idamlara ve işkencelere son verme, demokrasi için, ülkesinin ilerlemesi için kahramanca savaşan gerçek yurtseverlere, politik tutuklulara özgürlük istemleri tüm dünyada geniş destek buluyor.

Mehran Bina, İran

Sosyalist işletmenin sahibi kimidir?

Ülkemizdeki basın organları sık sık sosyalist ülkelerde üretimi yönetmenin, işçilerin işletmenin yönetimine katılmasını sınırlayıcı, sadece yukardan gelen emirleri yerine getirici nitelik taşıdığını yazıyorlar. Sosyalist ülkelerdeki işçilerin gerçek haklarını ve işletmenin yönetimine katılma olanaklarını bilmek istiyorum.»

Paul Levy, Belçika

Avrupa'daki sosyalist ülkelerin basınında yayınlanmış olan yazılara ve belgelere dayanılarak hazırlanan aşağıdaki yazı okuyucumuzun bu sorusuna yanıt olabilir.

Sosyalist ülkelerde işçilerin işletmenin yönetimine katılımının, «üretim demokrasisi»nin sınırlı olduğu tezi, reel sosyalizmi eleştirenlerin her gün kullandıkları bir tezdır. Daha 30'lu yıllarda, tanınmış Amerikalı sosyolog James Burnham, Sovyetler Birliği'nde işletmelerin sahibinin «ayrıcalıklı bir menecerler sınıfı» olduğunu, işçilere ise bunların emirlerini yerine getirme rolü düştüğünü iddia ediyordu. Bu sorun, şu ya da bu biçimde günümüzde de gündeme getiriliyor. Örneğin, Sovyetler Birliği üzerine yazıp çizen İngilizli Leonard Shapiro ve George Godson, «The Soviet Worker, Illusion and Realities» (Sovyet halkı, hayaller ve gerçekler) (Londra, 1982) adlı kitabında Sovyetler Birliği'nde sendika yönetimlerinin bile işletmelerin müdürleri tarafından göreve getirildiklerini ileri sürüyorlar.

Bu tür yalanları gerçekleri çarpıtmada uzmanlaşmış burjuva ideologlarına bırakalım ve biz gerçek durumu ele alalım. İlk önce Sovyetler Birliği'nden 1984 yılındaki gelişmelerle ilgili iki somut örnek verelim.

Kiev'deki çimento fabrikasının onarılması zamanı gelmişti. Ama kentin çimento gereksinimleri üretimin sürdürülmesini gerektiriyordu. Bu durum fabrika yönetimini onarım işini ertelemeye zorluyordu. Bu koşullarda fabrikada çalışan bir grup işçi sendika yönetimine başvurdu ve fabrikanın işçilerin katılımıyla onarımının hızlandırılmasını öngören bir öneride bulundular. İşçilerin bu önerisi sendika yönetimi ile fabrika yönetiminin olağanüstü toplantısında görüşüldü. Tam hız çalışan fabrika durduruldu. Birkaç gün gergin çalışma sonucunda onarım işleri tamamlandı ve fabrika tam kapasite çalışmaya başladı.

Başka bir olay. Frunze kentindeki alet yapımı işletmesine sorumlu bir görev verildi. İşletme kısa bir zamanda ve ek yatırım yapmadan tıp sanayii için gerekli bir aletin yapımını benimseyecek ve geniş üretime başlayacaktı. Bu durumda işletme yönetimi işçilere başvurdu ve bu işin

en iyi nasıl yapılabileceği, hangi rezervlerin kullanılması, üretimin örgütlenmesinde hangi eksikliklerin giderilmesi gerektiği, bunun nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine görüşlerini bildirmelerini istedi. Bir ay içinde iki binden fazla öneri geldi. Bunlardan 800 kadarı kabul edildi ve gerçekleştirildi.

Bu tür örnekler, elbette, sosyalizmde «sınırlı» üretim demokrasisi konsepti içine sığmıyor. Ve bundan ötürü burjuva basın organları bunları suskunlukla geçiştiriyorlar. Çünkü bu örnekler, sosyalist üretimin, işletme müdürleri aracılığıyla devlet tarafından yönetiminin, üretimle ilgili birçok sorunun, tamamen merkezileşmiş olarak ya da sadece müdürler tarafından çözüldüğü anlamına gelmediğini açık olarak ortaya koymaktadır. Sosyalist yasalar ve bunların uygulanması pratiği, tüm alanlarda ve tüm basamaklarda emekçilerin kendiliğinden aktif eylemlerde bulunması için geniş olanaklar sağlıyor, emekçilerin doğrudan ya da dolaylı biçimde (sendikalar aracılığıyla) işletmenin yönetimine katılımını güvence altına alıyor, bunların nasıl gerçekleştirileceğinin yol ve yöntemini belirliyor.

Bulgaristan'da bu haklar, Bulgaristan Anayasası'nın 24. maddesinde yazılıdır. İşletmenin yönetimine katılımın somut biçimi, sendikaların önerisi üzerine yetkili devlet organlarınca belirlenmektedir. Macaristan'da, emekçilere üretimin yönetimine geniş olarak katılma yetkisi, Macaristan hükümeti ile Macaristan Sendikalar Konseyi'nin Nisan 1977'de ortaklaşa yayınladıkları «Fabrika demokrasisinin biçimleri ve emekçilerin hakları» yasasında belirtilmektedir. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde sendikalara ve emekçilere planların hazırlanması ve yerine getirilmesinde yaratıcı çalışmalar yapma hakkı İş Yasası'nın 22. maddesinde yazılıdır. Polonya'da işçi özyönetim organlarına üretimle ilgili sorunları çözme hakkı Seym'in (Millet Meclisi) 25 Eylül 1981'de aldığı özel kararda belirtilmektedir. Romanya'da İş Yasası'na uygun olarak emekçiler işletmenin yönetilmesine, üretimin örgütlenmesi ve denetlenmesi işlerine katılmaktadırlar. SSCB Anayasası'nın 8. maddesine uygun olarak emek kolektifleri üretimin planlanmasına, kadro yetiştirme ve dağıtım işlerine, işletmenin ve kurumların yönetilmesi sorunlarının, çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi sorunlarının tartışılması ve bunlarla ilgili kararlar alınmasına katılıyorlar. 1983 yılında Sovyetler Birliği'nde Emek Kolektifleri Yasası kabul edildi. Bu yasa gereğince işletmelerde üretimle ilgili ya da sosyal alanda hiç bir büyük sorun emekçilerin doğrudan katılımı olmadan çözülemez. Çekoslovakya'da İş Yasası'nın 3. bölümü Devrimci Sendikalar Hareketi'ne işçi ve memurların işletmenin yönetimine katılımının biçimlerini belirlemede geniş yetkiler veriyor.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerde, işe alma ve işten çıkarma sorunlarıyla ilgili idari kararların alınması için mutlaka sendikanın onayı olması gerekiyor. Sendikalar, güvenlik önlemlerinde her-

hangi bir aksama olduysa, ya da iş anlaşması kuralları bozulduysa, işletme yönetiminin kararını veto etme, hatta işletmenin çalışmalarını durdurma hakkına sahiptir. Yasalar, emekçilerin ve onların sendikalarının hak ve yetkilerini güvence altına almaktadır.

Bundan başka emekçilerin işletmenin yönetilmesine katılımının sosyal-psikolojik yanı üzerinde de durmak gerekiyor. «Yüzyıllar boyunca başkaları için, sömürücülere köle gibi çalışmaya son verip, kendisi için çalışma, hem de tekniğin ve kültürün gelişmesindeki başarılarla dayanarak çalışma olanağı elde ettiği»⁽¹⁾ koşullarda bu konu üzerinde durmak gerekiyor. «Kendisi için çalışma» sırasında emek kolektifinde kamu mülkiyetiyle ilgili «devlet malı» ya da «sahipsiz» mala karşı tutuma son veriliyor, işletmenin sahibi olduğu duygusu doğup güçleniyor, emekçilerin toplumsal yaşama, aynı zamanda işletmenin yönetimine, çalışmalarına yaratıcı biçimde katılma isteği artıyor. İşletmenin çıkarlarını, burada çalışanlar kendi çıkarları olarak kabul ediyorlar. Çalışma hakkının yaşamda gerçekleşmesi, işsizliğin olmaması, sendikal ve yasal güvenceler, işçiye, kendi olanakları ve yetkileri konusunda güven veriyor, onu emek alanında, sosyal alanda daha aktif çalışmaya teşvik ediyor.

İşin pratik yanına gelince, sosyalist ülkelerin işletmelerinde, kurumlarında emekçilerin üretimin yönetimine katılımını sağlayan çok çeşitli toplumsal eylem organları ve örgütlerinden oluşan bütünsel bir sistem oluştu ve başarıyla geliyor. Üretimin yönetimine katılımın genel biçimleri (işçi toplantıları, üretim konseyleri, yenilikçiler hareketleri, bilimsel-teknik dernekler vb.) sosyalist topluluğun çeşitli ülkelerinde bunların kendine özgü biçimlerinin olmasını dışlamıyor. Genellikle işletmelerde demokratik kurumların temel örgütleyici halkasını, halk ekonomisinin yönetiminin tüm alanları ve düzeylerinde emekçilerin çıkarlarını savunan, emekçileri temsil eden sendikalar oluşturmaktadır.

Sovyetler Birliği'nde üretim demokrasinin en önemli biçimini emek kolektiflerinin genel toplantısı (konferansı) oluşturmaktadır. Bu toplantıların aldığı kararları işletme yönetimi yerine getirmek zorundadır. Bu toplantılarda yapılan öneriler ve tavsiyelere, verilen sorulara yönetim bir ay içinde yanıt vermek zorundadır. Sovyetler Birliği'nde işletmelerde ve atelyelerde sürekli çalışan yaklaşık 142 bin üretim konseyi eylem göstermektedir. Bunlara üçte ikisi işçi olan 6,5 milyon kişi seçilmiştir. Üretim konseyleri günlük ve perspektif planlarla, üretimin örgütlenmesinin mükemmelleştirilmesiyle, işçi ve memurların uzmanlık düzeyinin yükseltilmesiyle, çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesiyle, kültür düzeyinin yükseltilmesiyle ilgili çok çeşitli sorunları ele alıyor ve çözüyorlar. Üretim kollarında kurulmuş bulunan bilimsel-teknik gelişme derneklerinin ve Sovyetler Birliği Mucitler Derneği'nin 24 milyon üyesi vardır. İşletme-

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 35, s. 196.

lerde çok sayıda örgüt, proje ve teknolojik araştırma büroları, yenilikçiler konseyleri, ekonomik araştırma, teknik enformasyon büro ve grupları, bilimsel araştırma kurumları ve laboratuvarları, emeği bilimsel örgütlenme konseyleri gibi, bunların yönetiminde yaratıcı çalışmalar yapmaktadır. 4 milyondan fazla Sovyet emekçisi iş güvenliğini koruma, hukuk danışmanları, kadrodışı, gönüllü iş müfetişleri gibi toplumsal komisyonlarda çalışmaktadır.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde sürekli eylem gösteren üretim konseyleri, emekçileri işletmenin yönetimine çekmede uygulanan başlıca yöntemlerden biridir. DAC hükümetinin kararı uyarınca, işletme yönetimi, belirli sürelerde, emek kolektifi önünde, işletmenin çalışmaları hakkında bilgi vermek zorundadır. Sürekli eylem gösteren üretim konseylerinin çalışması yalnız günlük ve perspektif planların, bilimsel-teknik ilerleme planlarının yerine getirilmesinin en rasyonel yolunun bulunması, üretim alanında yeni rezervlerin ortaya çıkarılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi sorunları üzerinde değil, aynı zamanda yönetimin çalışmalarını denetlemeyi gerçekleştirme üzerinde de yoğunlaşmaktadır. Bu ülkede sürekli eylem gösteren üretim konseylerinin toplantılarında görüşülecek sorunlar üzerinde çalışma yapan işçi ve memurların, ücreti korunarak işten serbest bırakılması kayda değer bir olgudur. DAC'nde ve öteki sosyalist ülkelerde üretim konseylerinin yapısı, emekçilerin girişimlerinin, kararları alan kişilerin çalışmalarını doğrudan doğruya etkileyecek biçimde düzenlenmiştir. Bundan ötürü, yarısından üçte ikisine kadar işçilerden oluşan ve sürekli eylem gösteren üretim konseylerinde, işçilerden başka yönetimin, parti, sendika ve gençlik örgütlerinin temsilcileri de yer almaktadır.

Bulgaristan'da, üretim demokrasisinin yapısında ana öğeyi, işletmede çalışan işçi ve memurların genel toplantısı (büyük işletmelerde temsilciler toplantısı) oluşturuyor. Bu toplantılar üretim çalışmaları, kolektifin çalışma ve yaşama koşullarıyla ilgili tüm temel sorunları ele alma ve çözüme hakkına sahiptir. Belirli sürelerde yapılan bu toplantılarda işletme yönetimi çalışmaları hakkında, planların nasıl yerine getirildiği üstüne hesap vermektedir. Toplantı iki yıllık süre için iktisadi komite seçmektedir. Bu komitenin üyelerinin çoğunluğu doğrudan üretimle bağlı olan işçi ve mühendislerden oluşmaktadır. Birçok önemli konuda iktisadi komite, yalnız sendika örgütüyle birlikte karar vermektedir.

Macaristan'da üretim demokrasisinin gelişmesi, emekçilerin işletmenin çalışmalarına doğrudan ve temsili katılım biçimlerinin birleşmesi temelinde olmaktadır. Doğrudan katılım biçiminin kapsamına üretim konseyleri, işçi toplantıları, ekip toplantıları, gençlerin toplantıları vb. girmektedir. Temsili katılım biçiminin kapsamına ise sendika komitesinin toplantıları, sendika yöneticileri ve ekip şefi toplantıları girmektedir. Sendika yöneticileri toplantısı, örneğin, işçi ücretleri sisteminin, «kâra katılım»

fonunun dağıtımın yetkinleştirilmesi sorunlarıyla ilgili görüşlerini saptıyor, (yönetim bu görüşleri mutlaka gözönünde bulundurmak zorundadır), yönetimin aylık, üç aylık ve yıllık planların yerine getirilmesiyle ilgili çalışmalarını değerlendiriyor.

Çekoslovakya'da, uzmanların hesaplarına göre, üretime katılan işçilerin üçte biri şu ya da bu biçimde işletmenin yönetimine katılmaktadır. Bu süreçte üretim konferanslarının yanı sıra çalışma grupları, girişim grupları önemli rol oynamaktadır. Emekçiler bunlar vasıtasıyla yönetimi etkileme olanağına sahiptirler. Üretimle, planların hazırlanmasıyla, aynı zamanda şu ya da bu işçinin çıkarıyla ilgili sorunlarla bağlı herhangi bir karar alınırken, işletmenin yönetimi sendikanın görüşünü almak ve bunu gözönünde bulundurmak zorundadır.

Romanya'da işletmelerde işçi ve memurların genel toplantısında emekçi konseyleri seçilmektedir. Bu konseyler ise daha sonra kendi yürütme komitelerini oluşturuyorlar. Bu organlar planların hazırlanmasından işçilerin çalışma ve yaşama koşullarına kadar tüm konularda, işletmenin çalışmalarıyla ilgili bu en önemli sorunlarda kesin karar verme hakkına sahiptirler.

Polonya'da, işletmelerde emekçilerin özyönetiminin ana halkasını, emek kolektiflerinde gizli oylamayla seçilen ve üretim, planlama, yatırımlar, ücretler, kârın ve fonların paylaşılması sorunlarını çözme ve aynı zamanda yönetimin çalışmalarını denetleme hakkına sahip olan işçi konseyleri oluşturuyor. Bu konseylerin 100 bin üyesinin yüzde 60'ını işçiler oluşturuyor. Büyük işletmelerin (3 binden fazla kişinin çalıştığı işletmeler) işçi konseylerinin atadığı komisyonlarda ve temsilciler gruplarında yer alan birkaç yüzbin kişi işletmelerin yönetilmesine doğrudan katılmaktadır.

İşletmelerde demokrasinin geliştirilmesinin etkin biçimlerinden birini de sosyalist yarışma oluşturuyor. Bu sosyalist yarışma sırasında alınan yükümlülükler devlet organlarından gelmiyor, bunlar yarışmaya katılan emek kolektiflerinin yeni rezervleri ortaya çıkarmaları için alınıyor ve kendine özgü bir idari çözüm oluşturuyor. Sosyalist yarışmada yükümlülükler genellikle her işçinin bilinçlilik ve girişimcilik düzeyine, tüm toplum önünde taşıdığı sorumluluk anlayışına dayanıyor. Böylece sosyalist yükümlülükler, işçi ve memurları yalnız üretime aktif katılanlar değil, aynı zamanda işletmenin gerçek sahipleri, efendisini haline getirerek, emeğin örgütlenmesi ve yönetimi arasındaki önemli farkların ortadan kaldırılmasının önemli bir ögesi rolü oynuyorlar.

Emekçilerin işletmenin yönetilmesine katılımının en açık biçimi, sosyalist ülkeler işletmelerinde uygulanan karşılık planların hazırlanmasında görülüyor. Karşılık plan, yukardan gelen planın işçi kolektifinde yeniden düzenlenerek saptanmış biçimidir. Bu düzenleme, işletmelerde gerçek olanakların ve rezervlerin yeniden analizi temelinde yapılmaktadır ve

genellikle belirlenenin üzerinde ek ödevler almaya yöneliktir. Karşılık plan, sosyalist yarışmadan daha yüksek bir düzeyde idari çözümdür. Çünkü bu, sosyalist işletmenin çalışmalarının temelini oluşturan planlamanın içeriğini doğrudan etkilemektedir.

İşçi kolektifleri tabanında, birçok sorunu tek başına çözmeye hakkına sahip ekiplerlerde de demokratik ilkeler geniş olarak uygulanıyor. İşçi ekipleri, kolektifin her üyesine, toplam çalışmalara yaptığı katkısına göre, belirli normlara ve yöntemlere dayanılarak verilecek ücretleri ve ikramiyeleri belirliyorlar, kıdemi, ustalık düzeyi yüksek olanlara, birkaç görevi birlikte yürütenlere ek ödeme yapılmasını vb. öngören önerilerde bulunuyorlar. Ekip üyeleri yöneticilerini kendileri seçiyorlar, ya da atanan ustabaşını onayladıklarını bildiriyorlar, ekibin kaç kişiden ve hangi meslekten kişilerden oluşacağını saptıyorlar, işlerin planlanmasına ve örgütlenmesine katılıyorlar.

Emekçilerin sosyalist işletmenin yönetilmesine katılması, sırf üretim sorunlarıyla sınırlı değildir. Yasalar, emek kolektifine, fonların dağılımı ve bunların nerelerde kullanılacağını, sosyal-kültürel işler için, konut yapımı için, en iyi çalışan işçilerin maddi bakımdan teşvik edilmesi için ne kadar ödenek ayrılacağını belirleme hakkı ve yetkisi vermektedir. Kolektifin rızası olmadan bu paraları almaya, bunları başka örgütlere vermeye ya da başka amaçlar için kullanmaya kimsenin hakkı yoktur. Fonların ve ödeneklerin kullanımının, iş sözleşmelerinde belirlendiği gibi yapıp yapılmadığını sendika komiteleri denetliyorlar.

Bu söylenenler gözönünde bulundurularak, işletme, atelye, birlik müdürlerinin, yani üretimi yönetenlerin yeri ve rolü nasıl belirlenmelidir? Sosyalist işletmenin müdürü ve öteki yöneticileri gerçekten geniş hak ve yetkilerle donatılmışlardır. Onlar bu hak ve yetkilere dayanarak, devletin belirlediği üretim planlarını yerine getirmekle, belirli malları, hem de en kaliteli biçimde üretmekle yükümlüdürler. Ancak bu hak ve yetkiler, keyfi hareket etmek için verilmemiştir. Onların çalışmalarının, hareketlerinin sınırları yasalarla kesin olarak belirlenmiştir. Bu yasalar, yöneticilerin çalışmalarını, devletin çıkarlarına, yani işçi sınıfının ve genellikle tüm emekçilerin çıkarlarına bağımlı kılmaktadır. Sosyalizm koşullarında müdür başta olmak üzere işletme yönetimi, emek kolektifinden ayrı değildir, onun bileşen bir ögesidir.

Burada şunu da belirtelim ki, sosyalist ülkelerde işletme yöneticilerinin seçimi, hazırlanması ve dağıtımı, kamuoyunun görüşü gözönünde bulundurularak, çoğu kez en demokratik yoldan yapılır. Örneğin, Macaristan'da, büyük ve orta işletmelerin müdürlerinin seçimle işbaşına geldiği bir sistem uygulanıyor. Polonya'da, enerji üretimi, taşımacılık, haberleşme vb. gibi çok önemli alanlar dışında tüm işletmelerde yönetici personel, yarışma sınavının sonuçlarına göre işletmenin işçi konseyi tarafından

atanmaktadır. Sovyetler Birliği'nde birçok işletmede, personeli vasıflan-dırma, rütbe verme komisyonları eylem gösteriyor. Son zamanlarda Bul-garistan'da yönetici görevlere getirilecekler için binden fazla yarışma sınavı yapıldı. Öteki sosyalist ülkelerde de işletme yöneticilerinin aday gösterilmesi ve atanmasıyla ilgili demokratik biçimler uygulanıyor. Birçok yönetici, sıradan bir işçiden en üst düzeye kadar çeşitli görevlerde bu-lunarak, zengin deneyim sahibi olmuştur.

Sovyetler Birliği'nde, örneğin, büyük sanayi işletmeleri yöneticilerinin yarısından fazlası eski işçidir. Moskova'daki en büyük işletmelerden biri olan «Krasniy Proletariy» işletmesinin yönetiminin sosyal yapısı şöyledir: Yüzde 48,3'ü işçilikten gelmedir, yüzde 16'sı da köylü kökenlidir. Birinci Ural Boru Fabrikası'nda yöneticilerin yüzde 42'si eski işçidir, yüzde 32'si köylü kökenlidir. Bu durumda sosyalist işletmenin yöneticilerinin geniş emekçi yığınlarıyla yalnız üretim alanında ortak amaçlar bakımından değil, aynı zamanda sosyal-politik çıkarlar bakımından da sıkı bağ içinde olduğunu söylemeye gerek var mı?

Reel sosyalizmin burjuva eleştiricileri sık sık sosyalist işletme müdür-lerinin «maddi ayrıcalıkları» olduğunu ileri sürüyorlar ve bunu «sosyal bağdaşmazlık», işletme yöneticilerinin işçi yığınlarından «kopuk olduğu» tezine temel yapmaya çalışıyorlar. Böyle bir yaklaşımın politik bakımdan öryargılı olduğu açıktır. Kapitalist ülkelerdeki menecerlerden farklı ola-rak sosyalizm koşullarında işletme müdürü, her şeyden önce genel halk devletinin temsilcisidir. O, çalışmalarına karşılık olarak, sosyalist dağıtım ilkesine göre, yani emeğinin niceliğine, niteliğine ve uzmanlık düzeyine göre ücret almaktadır. Büyük işletmelerin müdürlerinin aldığı maaşın kalifiye bir işçinin aldığı ücretten daha çok olması da bununla izah edil-mektedir. Orta ve küçük işletmelerde, buralarda da müdüre büyük so-rumluluk yüklenmiş olmasına karşın, müdürün maaşı ile işçinin maaşı ara-sındaki fark genellikle daha azdır. Ayrıca şunu da belirtelim ki, müdürün iş saati sabit değildir, aynı zamanda onun çalışmaları daha büyük sinir gerginliği içinde geçmektedir. Öte yandan işletme yöneticileri ile işçi-lerin gelirleri arasındaki fark sosyal fonlardan yapılan harcamalarla (yu-karda da belirttiğimiz gibi bu fonlar emekçilerin, onların sendikalarının emrindedir ve önemli bölümü kollektifin sıradan üyeleri için harcanmak-tadır) daha da azalıyor.

Emek kollektiflerinin ve işletme yöneticilerinin sosyalist üretim alanın-daki yerini ve rolünü somut olarak çözümlemeye yanaşmayan burjuva propagandası dikkatini işletmelerde demokratik norm ve kurumların gelişmesindeki bazı eksiklikler üzerinde yoğunlaştırıyor. Evet, bu sü-reç engelsiz, sorunsuz, kolayca gelişmiyor. Bu süreç sırasında ki-mi eksiklikleri gidermek, hareketsizliği, eskimiş, zamanını yaşamış görüşleri oradan kaldırmak, aynı zamanda yöneticilik görevine ge-tirilen kişilerin sayısının artması ile yüksek mesleki hazırlık, geniş

bilgi sahibi, işinin eri olma vb. gerekliliği arasındaki çelişkiyi gidermek gerekiyor. Henüz tüm emek kolektifleri kendilerine tanınan hak ve yetkileri tam olarak kullanmıyorlar. Bazen işçilerin yönetim sürecine itibarı olarak katıldığı, pasif olarak katıldığı, bazen kendilerine toplumsal öz-yönetimin kararlarının nasıl yerine getirildiği üstüne az bilgi verildiği durumlara da rastlanıyor. Sosyalist ülkeler basın organları bunları düzenli olarak ve en açık biçimde ortaya koyuyorlar. İşletmelerdeki parti ve sendika örgütlerinin çalışmaları bu eksiklikleri ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Bu yazıda sosyalist ülkelerdeki üretim demokrasisinin sadece bazı genel yanları ve biçimleri ele alındı. Ne ki, yukarda belirtilenlerden de görüldüğü gibi bu süreç, bu ülkeler yaşamında derin kök salmıştır. Bu sürecin gelişmesi geniş boyutlar kazanmıştır. Emekçilerin üretim sürecine aktif olarak katılması, üretim güçlerinin ve üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyete dayanan üretim ilişkilerinin geliştirilmesi nesnel yasalığına dayanmaktadır. Emek kolektifleri üretim araçları üzerindeki mülkiyetiyle ilgili haklarını, işletmenin yönetimine değişik biçimlerde katılarak, pratikte gerçekleştiriyorlar. Bundan başka emek kolektifine sadece yönetimin kimi işlevleri verilmiş değildir. Demokratik kurumlar sistemiyle emek kolektifi işletmenin çalışmalarını yönetici kadro ile birlikte yönetme olanağı elde ediyor.

Değerli okuyucumuz, üretim demokrasisi alanında uydurulmuş değil, gerçek sınırlamalara gelince, kapitalist ülkelerde bunun sayısız örnekleri vardır. FAC sendikaları, örneğin, ülkede 135 Numaralı Anlaşma'nın ve bununla bağlı Batı Almanya işletmelerinde işçi temsilciliklerinin haklarıyla ilgili yasanın çiğnendiğini belirterek, defalarca Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'ya başvurdular. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün uzmanlar komitesi işyeri temsilciliklerinin haklarıyla ilgili anlaşmanın, dolayısıyla işçilerin çetin sınıf savaşıyla kazandığı üretimin yönetimine katılma hakkının Danimarka, Lüksemburg, Norveç'te ve daha bir dizi kapitalist ülkede çiğnendiğini belirtiyor. Sermaye dünyasında başka tür bir gelişmenin olması da beklenemez. Kapitalist ülkelerde işletmelerdeki işçi temsilcilikleri, sürekli olarak, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin getirdiği sınırlamalarla karşı karşıya geliyorlar. Bu konu ise başka bir yazı konusudur.

*Bu yazı derginin Bilimsel
Enformasyon ve Arşiv Grubu
hazırlamıştır*

Halk düşmanı komplonun ardında neler yatıyor?

«Basın organları Irak sınırına Türk birliklerinin yığıldığını ve hatta bu birliklerin Irak topraklarına girdiğini bildiriyor. Bu dört yılı aşkındır sürmekte olan Irak-Iran savaşına ek yeni bir silahlı çatışmanın işareti değil midir? Bu gelişmelerin ardında ne yatıyor?»

Alvaro Martinez
Kolombiya

Her şeyden önce Türkiye ile Irak arasında 1982 yılında gizli bir anlaşma imzalandığını söyleyelim. Bu anlaşmanın getirdiği koşullardan belki de en önemlisi her iki tarafa da birbirinin topraklarına ve hava sahasına yaklaşık 17 km kadar birliklerini sokma hakkı vermesiydi. Bunu haklı göstermek için her iki taraf da sürekli «yıkıcı öğelerin eylemlerine karşı koymak» gerekçesini öne sürdüler. Bu gerçekte her iki tarafın da kendi ülkelerindeki silahlı yurtsever muhalefet üyelerini izleme ve birbirine geri verme anlamına geliyor.

Kuşkusuz ki, askersel bakımdan daha güçlü olan Türk yönetimi bu anlaşmadan kârlı çıktı. Ama Türk yönetimi Irak'la olan sınırlarının «güvenliğini koruma»ya niçin bu kadar ilgi gösterdi?

Türkiyede kurulan terör rejiminin, aralarında Komünist Partisi'nin ve sendikaların da bulunduğu ilerici demokrat güçlere vahşi baskılar uygulamaya başladığı hatırlanacaktır. Binlerce kişi tutuklanmış, işkenceye uğratılmıştır. 30'u aşkın yurtsever idam edilmiş ve yüzlercesine hapislerde öldürülünceye kadar korkunç işkence uygulanmıştır. Kürt nüfusa karşı da şovenist bir ulusal ve sosyal baskı politikası izlenmektedir. Egemen çevreler Türkiye'de ülke nüfusunun yaklaşık beşte birini oluşturan Kürtlerin varolduğu olgusunu bile kabul etmemektedir, onların haklı ulusal haklarını tanımamaktadır.

«Eşkiya»lara karşı savaş bahanesiyle Kürtlere baskı uygulanıyor. Türkiye başbakanı Irak sınır boyundaki askersel operasyonları haklı göstermek için bu savı öne sürdü. Hükümet birliklerine yapılmış bir saldırıya yanıt verildiğini iddia etti. Her ne olursa olsun ayaklananların Türkiye'nin doğu bölgelerinde aktifleştirdiği yolundaki açıklamaları, komşu ülkelerde yani Irak ve İran'da keskinleşmiş olan Kürt sorunundan ayrı düşülemez. Bu sorun, coğrafi olarak bütünsel bir bölgede yaşamakta olan Kürt halkının ulusal varlığı ve geleceği sorunudur.

Üstelik, Türk baskı rejiminin «eşkiya» dediği Kürtlere karşı uyguladığı baskılar emperyalizmin, öncelikle ABD emperyalizminin Ortadoğu'ya ilişkin genel stratejik planlarının dışında düşünülemez. Ortadoğu Washington'un gözünde ABD tekellerinin bir «yaşamsal çıkar» alanıdır. Türkiye NATO ittifakının güney kanadını oluşturuyor. Ve ordusundaki silah-

ların çok büyük bir kısmı «made in USA» damgasını taşıyor. Türkiye toprakları üzerinde Irak sınırının burnunun dibinde ve Suriye'nin yakınında ABD çevik kuvvetlerinin bir üssü var. Washington yönetimi çevik kuvvetlerin ABD'nin çıkarları tehlikede görüldüğünde Pakistan'dan Afrika kıyılarına kadar uzanan bölgenin her hangi bir yerini işgal etmek için hazırladığını belirtiyor. Öte yandan Türk yönetimi de başka ülkelere karşı pek çok kez silaha başvurdu: 1974'de Kıbrıs'ı işgal etti ve 1983 Mayısında Türk birlikleri Irak'a girdi. (1)

Ankara rejiminin uyguladığı cezalandırma operasyonları bölgemizdeki bütün ülkelerin ve halkların çıkarlarına, bu bölgede yeralan ulusal kuruluş hareketine, özellikle de Türkiye, Irak ve İran'daki Kürt halkının özgürlük istemlerine yönelik ciddi bir tehdittir. Türkiye'deki askersel cuntanın güney komşusu ile ilgili yayılmacı arzuları bir sır değildir.

Bu durumda Irak'daki diktatörlük rejimini anlaşıma imzalamaya zorlayan ne oldu? Bunun cevabı derin politik ve sosyal-ekonomik bunalımda yatıyor. İran'a karşı başlattığı ve beşinci yılına gelen, dünyadaki bütün ilerici demokratik güçler tarafından şiddetle yerilen yıkıcı savaşta yer alıyor. Bu savaş Irak ve İran halklarının çıkarlarına ters düşüyor, uluslararası barış ve güvenliği tehdit ediyor ve başta ABD emperyalizmi olmak üzere emperyalizme Basra Köfrezî bölgesindeki askersel varlığını büyütmek için gerçekçe yaratıyor. Irak bu savaşta hemen bütün para rezervlerini yitirdi, petrol yatakları, enerji üretim merkezleri, limanlar gibi kilit ekonomik kuruluşları yerle bir edildi. Sanayi ve tarımda üretim felce uğradı. Bunlar zorla çarpışmaya yollananların uğradıkları çok büyük kayıpların dışındaki kayıplardır.

Ulusal yurtsever partilere ve güçlere karşı ardı arkası kesilmeyen baskılar sürüyor.

Savaş yasal ulusal hakları, gerçek özerklik ve demokrasi için savaşan Kürt halkına karşı da sürdürülüyor.

Bu nedenle Ulusal Demokratik Cephe'nin içinde ve dışında yeralan gerçek yurtseverler ülkeyi otoriter yönetimden kurtarmak ve demokratik alternatifi kurmak için savaşıyorlar. Kürt halkı bu savaşıma büyük katkılarda bulunuyor. Bu katkılar ise ağır kayıplara mal oluyor. Halkın yükselen hoşnutsuzluğu partizan operasyonlarının yaygınlaşması ve Kürdistan halkının eylemlerinin yoğunlaşması karşısında rejim Türk birliklerini yurtsever güçlere karşı kullanacağını hesaplayarak Ankara'yla anlaşma imzaladı.

1984 uzatılan Türk-Irak anlaşmasının saldırgan amaçları ve bu anlaşmada öngörülenlerin pratikte yerine getirilmesi dünya barışı ve güvenli-

(1) Bu konu «Barış ve Sosyalizm Sorunları» «Yeni Çağ» dergisinin 1983/8 numaralı sayısında çıkan «Emperyalizmin ve gericiğin saldırısıyla karşı karşıya başlıklı yazıda M. H. Musa tarafından ele alındı. (Not Red.)

ğine yöneltilmiş ciddi bir tehdittir. Bu olay gerginliği körüklüyor ve dünya emperyalizminin, İsrail'in ve yerel gericiğin ekmeğine yağ sürüyor. Bu anlaşma doğrudan Kürdistan'ın çeşitli kısımlarında yaşayan Kürt halkının yasal haklarına ve çıkarlarına yöneliktir ve başta ABD emperyalizmi olmak üzere emperyalizmin bölgenin bütünüyle ilgili planlarının bir ögesidir.

Bu durum kardeş Türkiye ve Irak Komünist Partilerinin ortak bir açıklama yayınlayarak şunu vurgulamalarına yol açtı: « . . . NATO üyesi Türkiye eliyle NATO'nun etki alanı pratikte genişletilmek isteniyor. ABD'nin jandarmalığı rolü Türkiye'nin başındakilerinin de işine geliyor, çünkü kendileri de kimi yayılmacı şoven hedefler peşindeler. Düşmanca saldırı ve ahlak dışı anlaşma her iki ülkenin egemenliğini tehlikeye düşürmekte, dış güçlerin bu ülkelerin iç işlerine karışma olanaklarını artırmakta ve bölgede dünya barışını tehdit etmektedir.»

Irak Komünist Partisi ve Türkiye Komünist Partisi Türk birliklerinin istilasına derhal son verilmesini ve bu birliklerin sınır bölgelerinden geri çekilmesini istediler. Partilerimiz dünya ilerici kamuoyunu, dünya barışına büyük değer verenleri her iki ülkedeki komünistlerin ve diğer ilerici demokrat güçlerin diktatörlük rejimlerine karşı, demokratik bir alternatifin kurulması için verdikleri haklı savaşımı desteklemeye çağırıyorlar.

*Kadim Habib
Irak Komünist Partisi MK
üyesi ve Irak Komünist Partisi'nin
BSS Yazı Konseyi'ndeki temsilcisi*

*Ali İleri
Türkiye Komünist Partisi
MK üyesi ve Türkiye
Komünist Partisi'nin
BSS Yazı Konseyi'ndeki
temsilcisi*

Açıklama

Faşist rejimin icazetli partilerinden istifaların, ANAP kongrelerindeki itişmelerin tozu-dumanı altında, ABD'nin ülkemiz üzerindeki egemenliğini pekiştiren yeni adımlar atılıyor. Halklarımızın ekmeğini, yaşamını, geleceğini ilgilendiren çok önemli iki yeni kölelik anlaşması için pazarlıklar yürüyor.

Genel Kurmay Başkanı Uruğ, Mart ayında sona erecek olan ABD ile Savunma İşbirliği Anlaşması ve yeni bir MUTAKABAT Anlaşması için Pentagon'a pazarlığa gitti. Amerikancı generaller bu halk ve barış düşmanı rejime ABD-NATO desteğinin sürmesi karşılığında, ABD'ye yeni üsler, nükleer, kimyasal silah depoları teklif ediyor. ABD jandarması olarak yeni görevler üstlenmeyi öneriyorlar. Genel Kurmay Başkanı bu uğursuz pazarlıkta, Pentagon'la mutabık kalmış olacak ki, bir «Liyakat nişanı» ile geri geldi. İç ve dış basında, Yunanistan'dan sökülecek ABD üslerinin Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'na taşınacağı, Türkiye'nin, ABD için öneminin şimdi daha da arttığı haberleri yoğunlaştı.

Yine bugünlerde, Ankara'da bir üst düzey IMF heyeti halklarımıza dayatılacak yeni bir kemerleri sıkırtma anlaşması hazırlıyor. Özal önce, «5 yıl kemer sıkacağız, ama düze çıkacağız» demişti. 5 yıl geçti. Daha bir kaç ay önce «düze çıktık, IMF anlaşmasını yenilemeye artık gerek yok» diyordu. Bugün, aynı Özal «IMF anlaşmasını bir yıl daha uzatmak gerekiyor» diyor. Gerçekte bu yalnız kandırma ve oyalamacanın en hayasız bir örneği değildir. Bu bir itiraftır. Beş yıldır halkımıza kan kusturan ekonomik önlemlerin, sürekli artan dış borçları ödetmek için halklarımızın lokmasına haciz koymaktan başka bir işe yaramadığının kanıtıdır. Evren-Özal çetesi başta kaldıkça, halklarımız daha uzun yıllar kemer sıkamak zorunda kalacaktır. Ve gün günden daha kötü olacaktır. Öyle ki Ankara'daki IMF heyeti, anlaşmanın koşulları olarak KIT'lere hazine yardımının kesilmesini, yatırım ve ücretlerin düşürülmesini, kur ayarlamalarının hızlandırılmasını dayatmış durumda. Halklarımız bu taleplerin sürekli zam, işsizliğin daha da artırılması, ücretlerin artık düşürüle düşürüle açlık sınırına varması ve sürekli değer kaybeden paramızla devasa büyüyen dış borç yükü altında daha da ezilmek anlamına geldiğini çok iyi biliyor.

SOL-BİRLİK'te güçlerini birleştiren bizler, halklarımızı tüm demokrasi, barış yanlılarını uyarıyoruz, göreve çağırıyoruz. Halklarımızı biri ekmeğinden işinden eden, öbürü hem canından, hem lokmasından eden em-

peryalizmin bu iki kölelik zincirini kırmak gerekiyor. Kırarak gerekiyor çünkü halkı ezen, ülkeyi köleleştiren bu zincirler, faşist rejime ABD, IMF, NATO desteği sağlamaya yarıyor. Cunta'nın başa geldiği gün IMF'ye sadakat yemini etmesi, ayağının tozuyla ABD Savunma İşbirliği Anlaşması'nı imzalaması raslantı değildir. Bu rejime karşı olan, demokrasi isteyen herkes bu iki anlaşmanın yenilenmesine karşı çıkmalıdır.

«Bugün durumun 5 yıl öncesine göre daha mı iyidir?» sorusuna «HAYIR» yanıtı veren her yurttaş, yeni IMF anlaşmasına da «HAYIR» demelidir.

«Ülkemizin başındaki savaş tehlikesi, bugün daha mı azdır?» sorusuna «HAYIR» yanıtı veren herkes ABD Savunma İşbirliği Anlaşması'nın yenilenmesine «HAYIR» demelidir.

SOL-BİRLİK'te güçlerini birleştiren bizler, barış ve demokrasi isteyen tüm güçleri, partileri birlikte mücadeleye çağırıyoruz. Dayatılmak istenen yeni IMF sözleşmesine, ABD ile Savunma İşbirliği Anlaşması'nın ve Muta-bakat Belgesi'nin yenilenmesine karşı çıkmaya, direnmeye çağırıyoruz. SOL-BİRLİK, halklarımızın, diktatörlük karşıtı güçlerin pahalılığa, işsizliğe, kemer sıkmaya, ABD jandarmalığı için alınan silahlara, savaş kışkırtıcılığına, nükleer silah rampalarına karşı her çıkışını destekliyor, destekleyecektir.

SOL-BİRLİK

21 Mart 1985

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Konstantin Ustinoviç Çernenko yoldaşın aramızdan ayrıldığını derin bir üzüntüyle öğrendik. K. U. Çernenko yoldaşın ölümüyle Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sovyet halkı ve ilerici insanlık, yaşamını komünizm ülkülerine ve barış davasına adanmış kararlı, yetkin bir savaşçısını yitirdi.

K. U. Çernenko yoldaş, Marksizm-Leninizm ülkülerinin ateşli bir propagandacısı, insancıl ve titiz bir yönetici, ateşli bir yurtsever ve kararlı bir enternasyonalisti. K. U. Çernenko yoldaş, Sovyetler Birliği Komünist Partisi saflarında her düzeyde üstlendiği görevleri başarıyla yerine getirdi. Tüm bilgi ve becerisini, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin rotasının yaşama geçirilmesi için seferber etti. O'nun yönetiminde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde gelişmiş sosyalist toplumun yetkinleştirilmesi, halkın genliğinin artırılması, yığınların yaratıcılığının geliştirilmesi ve ideolojik çalışmaların iyileştirilmesi yönünde pek çok adım atıldı. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. Kongre hazırlık çalışmaları iletildi.

K. U. Çernenko yoldaşın yönetiminde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, uluslararası planda, kardeş sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri ve sosyalist topluluk üyesi devletler arasındaki işbirliğinin, sosyalizmin dünya çapında konumlarının pekiştirilmesi için yoğun çaba gösterdi. O, barış içinde yanyana yaşama ilkesinin yaşama geçmesi için kararlılıkla çalıştı. Emperyalizmin dayattığı silahlanma yarışının gemlenmesi, uzayın militarizasyonunun önlenmesi, tüm halklar için güvenliğin pekiştirilmesi için sayısız önerilerde ve girişimlerde bulundu. Dünya komünist ve işçi hareketinin birliğinin pekiştirilmesi çalışmalarına büyük bir özen gösterdi.

Türkiye Komünist Partisi, Çernenko yoldaşın yönetimi altındaki dönemde, partilerimiz arasında her zaman varolmuş olan işbirliğinin daha da gelişmesinden, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin gösterdiği enternasyonalist dayanışmadan maddesel ve moral büyük bir güç aldı.

Ülkemiz işçi sınıfı, komşumuz Sovyetler Birliği'nin gerek dünya çapında, gerekse Ortadoğu'da barışın güçlendirilmesi çabalarının ülkemiz halkının ulusal çıkarlarıyla tam bir uyum içinde olduğu görüşündedir. Ülkemizin ilerici ve barışsever güçleri, O'nun yönetimi altındaki dönemde Türk-Sovyet ilişkilerinin geliştirilmesi yönündeki çabaları destekliyor.

Sovyet halkı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Merkez Komitesi'nin yönlendiriciliğinde Leninci yolda, Marksizm-Leninizm ülkülerini yaşama geçirme yolunda emin adımlarla yürüyor. Türkiye Komünist Partisi, Sovyet halkının, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yönetiminde, öne koy-

duğu tüm hedefler doğrultusunda ve silahlanma yarışının gemlenmesi, uzayın militarizasyonunun önlenmesi, karşılıklı anlayış ve güven ortamının yaratılması için bir dizi yeni başarılar elde edeceğine yürekten inanıyor.

K. U. Çernenko yoldaşın ölümü nedeniyle Sovyet komünistlerinin, Sovyet halkının ve yakınlarının duyduğu derin acıyı paylaşır, en içten başsağlığı duygularımızı iletiriz.

Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı, K. U. Çernenko yoldaşı her zaman saygıyla anacaktır.

11 Mart 1985

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mihail Sergeyeviç Gorbaçov yoldaş'a

Çok değerli Mihail Sergeyeviç Gorbaçov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri görevine seçilmeniz nedeniyle Sizi en candan duygularla kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Uzun yıllar boyunca Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin sıralarında sorumlu görevler üstlendiniz. Türkiye komünistleri Sizi, Marksizm-Leninizm, proleter ve sosyalist enternasyonalizme sınıksız bağlı seçkin bir komünist önder olarak tanıyor. Sizin önderliğinizde Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. Kongre hazırlıklarını başarıyla tamamlayacağına, barış ve toplumsal ilerleme yönünde daha büyük ve daha başarılı adımlar atacağına inanıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, Lenin'in partisi Sovyetler Birliği Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde sürekli gelişip güçlenen kardeşçe bağlarla bağlıdır. Türkiye Komünist Partisi, ülkemiz ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasındaki ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama, dostluk ve işbirliği ilkeleri temelinde gelişmesi, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ve Türkiye halkları arasındaki dostluk ve kardeşlik bağlarının güçlenmesi için, bugüne dek olduğu gibi, bundan sonra da hiçbir çabadan geri durmayacaktır.

Değerli M. S. Gorbaçov yoldaş,

Size sorumlu görevinizde başarılar, sağlık ve esenlik dileriz.

11 Mart 1985

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Türkiye İşçi Partisi'nin 24. kuruluş yıldönümü kutlama toplantısına

Değerli yoldaşlar,

Partinizin 24. kuruluş yıldönümü için yaptığınız davete teşekkür ederim. Elimde olmayan nedenlerle katılamadığım için üzgünüm. Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına 24. kuruluş yıldönümünüzü en içten duygularla kutlar ortak davamızda başarılar dilerim.

Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşımında onurlu bir yeri vardır. TİP 1960 sonrasında, yasal olanaklardan yararlanarak sosyalizm düşüncesini, ideallerini en geniş yığınlara taşıyabilmek için zorlu bir kavga vermiştir. Bunun izleri hâlâ canlıdır. Faşist diktatörlüğün baskıları Türkiye İşçi Partisi'nin toplumsal meşruiyetini yokedememiştir. TİP, sosyalist düşünceye toplumsal meşruiyet temelinde yasallık kazandırmada başta gelen rol oynamıştır. Hiçbir baskı, yasalarda yapılan hiçbir gerici düzenleme bu kazanımı yokedemez. Sayısız işçi, emekçi ve aydının emekleri, katlandıkları sayısız zorluklar, göğüs gerdikleri baskılar ve canları bahasına elde edilen bu kazanımı korumak TİP'in olduğu gibi, sorumluluk duyan her devrimcinin boyun borcudur.

Bugün ülkemizin ulusal bağımsızlığını, ulusal egemenlik haklarını ayaklar altına alan, ülke ekonomisini yerli ve yabancı tekellerin yağmasına açan, Türk ve Kürt halkını acımasızca ezen, sömüren, demokrasiye geçiş maskesi altında tutuklamaları, işkenceleri, idamları sürdüren faşist diktatörlüğe karşı solun güçlü sesini duyurmak, geniş demokrasi güçlerinin birliğini sağlamak görevi önümüzde duruyor.

Türkiye Komünist Partisi olarak inanıyoruz ki partilerimizin de içinde bulunduğu Sol Birlik yarattığı olumlu etkiyi genişletmesini bilecek, daha da güçlenecektir.

Partilerimiz arasında süren politik birlik çalışmalarının işçi sınıfının çıkarlarına en yüksek yanıtı verecek bir biçimde sonuçlanacağına yürekten inanıyoruz. Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi'nin bu yönde sorumlu, ilkeli ve titiz çalışması bu sonucun doğmasında belirleyici olacaktır.

24. Kuruluş yıldönümü toplantınızı en sıcak komünist duygularımızla selamlar, başarılar dileriz.

23 Mart 1985

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi 13. Kongresi'ne

Değerli delege yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin 13. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, emperyalizmin, başta ABD emperyalizminin en saldırgan çevrelerinin nükleer, kimyasal, konvansiyonel, her türlü silahlanma yarışına hız verdiği, uzayın militarizasyonunu gündeme getirdiği, sosyalizme, ulusal ve sosyal kurtuluşu için savaştan tüm halklara, barış güçlerine karşı «haçlı seferi» açtığı koşullarda toplanıyor. Bu saldırgan, serüvenci planların gemlenmesinde başta Sovyetler Birliği olmak üzere, Macaristan Halk Cumhuriyeti'nin de yer aldığı Varşova Antlaşması üyelerinin çok yönlü çabaları belirleyici oluyor. Onların sayısız barışçı girişimleri ve önerileri, tüm halkların olduğu gibi, ülkemiz halkının da barış istemlerine yanıt veriyor. Kongrenizin bu yolda önemli kararlar alacağına, sosyalist topluluk üyelerinden Bağlantısızlar Hareketi'ne, ulusal kurtuluş hareketinden bütün anakaraları sarmış bulunan barış hareketine dek uzanan savaş karşıtı güçlerin cephesini güçlendirme yolunda yürüyeceğine inanıyoruz.

Kongreniz, Hitler faşizmine ve Japon militarizmine karşı tarihsel utkunun, Macaristan'ın faşizmin sultanından kurtarılmasının 40. yıldönümünde toplanıyor. Bu 40 yıl boyunca Macaristan halkı ekonomik, kültürel, sosyal alanda büyük başarılar sağladı. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin yönlendiriciliğinde, Macaristan emekçileri, bir dizi ve çok önemli kazanımlar elde ettiler. Kongreniz, bu kazanımların ilerletilmesi, ekonomik ve sosyal politikada yeni ve daha büyük adımlar atılması yolunda kararlar alacak. Bunları başarıyla yaşama geçirmek için, Türkiye emekçilerinin esin kaynağı olan reel sosyalizmi güçlendirmek için hiçbir özveriden geri durmayacağınıza inanıyoruz.

Değerli delege yoldaşlar,

Partimiz Türkiye Komünist Partisi, bugün sürekli baskılar, tutuklamalar ve koğuşturmalar altında ülkemizdeki faşist rejime ve Türkiye'nin emperyalizme olan çok yönlü bağımlılığına son vermek için savaşım veriyor. Emperyalizmin kollektif sömürü organı olan IMF tarafından halkımıza dayatılan kemerleri sıkma politikasına karşı en geniş güçleri hareketlendirmek, Amerikan emperyalizminin ve NATO'nun ülkemizi komşu sosyalist ülkelere ve Ortadoğu halklarına karşı serüvenlere sürüklemesini önlemek, halkımızın hakettiği demokratik ortamı sağlamak için TKP, 5 sol partiyle birlikte oluşturduğu Sol Birlik çatısı altında, en geniş muhalefet güçlerinin birliğini örmek için çalışıyor. Partimiz, bizim bu savaşı-

mımızla gösterilen uluslararası dayanışmaya, bu arada Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin enternasyonalist dayanışmasına yüksek değer biçiyor.

Türkiye Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Kongrenize alacağı kararları yaşama geçirmede Sizlere ve kardeş Macaristan Halk Cumhuriyeti halkına yeni ve büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi!

Yaşasın Macaristan Sosyalist İşçi Partisi!

Yaşasın dünya barışı ve halklararası dostluk!

25 Mart 1985

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHİ 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ PLENUM RAPORLARI
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NİN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGI DIMITROF 100 YAŞINDA
11. ERİCH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMİN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

**„YENİ ÇAĞ” I
OKU
VE
OKUT!**